

YARATMA SAVASI

"SENDE NE VARSA, HAYATA ONU VER"

Duran,
başlamayan,
üşenen, erteleyen,
korkan, oyalanan,
'bir şeyler eksik' diyen,
asıl hayatına
uzaktan bakan
herkes için !

STEVEN PRESSFIELD

Steven Pressfield

YARATMA SAVAŞI

Psikoloji / Psikiyatri 34

Yaratma Savaşı
Steven Pressfield

ISBN: 978-605-4054-55-8

1. Baskı: İstanbul, Nisan 2011

Yayın Yönetmeni: Ebru Demetgül
Genel Koordinatör: Ebru Değirmenci
Editör: Oğuz Marangoz
Çevirmen: Erdem İlgi Akter
Kapak Tasarım: Ebru Demetgül
Grafik Uygulama: Berna Kuleyin Tolga
Film, baskı ve cilt: Duplicate Matbaa Çözümleri San. ve Dış Tic. Ltd. Şti.
Maltepe Mah. Litros Yolu Sok. Fatih San. Sit. No: 12/102 Topkapı,
Zeytinburnu, İstanbul Tel: (0212) 674 39 80, Faks: (0212) 585 00 81

Orijinal Adı: The War of Art

Copyright © 2002 by Steven Pressfield

Bu kitabın yayın hakları Okuyan Us'a aittir. Her hakkı saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

© Okuyan Us Yayın Eğitim Danışmanlık Tıbbi Malzeme ve
Reklam Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti
Fulya Mah. Mehmetçik Cad. Eser Apt. A Blok No: 30 Daire: 5-6
Fulya, Şişli, İstanbul Tel: (0212) 272 20 85 - 86 Faks: (0212) 272 25 32

okuyanus@okuyanus.com.tr
www.okuyanus.com.tr

BERNAY'a

NE YAPIYORUM?

Her gün sabahları yataktan kalktıktan sonra duşumu alır. kahvaltımı yaparım. Gazetemi okur, dişlerimi fırçalarım. Yapmam gereken telefon görüşmelerinin ardından kahvemi koyar, uğurlu iş çizmelerimi giyer, çizmemin, yeğenim Meredith'in verdiği uğurlu bağcıklarını bağlar ve sonrasında ofisime gelip bilgisayarıma açarım. Kapüşonlu uğurlu sweatshirt'üm, Saintes-Marie-de-la-Mer'de¹ bir çingeneden yalnızca sekiz papele aldığım tılsımlı kolyem ve daha önceden rüyasını gördüğüm uğurlu LARGO isim kartım sandalyenin üzerinde durmaktadır. Sweatshirt'ü giyer, kolyeyle isim kartını boynuma takarım. Eş anlamlı kelimeler sözlüğümün üzerinde, arkadaşım Bob Versandi'nin Küba'dan, Morro Kalesi'nden getirdiği top mermisi sandalyeme nişan alacak şekilde durmaktadır, bana doğru ilham ateşlesin diye. Sonra duamı okurum: Homeros'un Odyseia'sından Esin Perisi Çağırma Duası. Arabistanlı Lawrence (*Lawrence of Arabia*) olarak da bilinen T.E. Lawrence'ın çevirisinden. Eskiden babama ait olan kol düğmelerinin ve Thermopylae'de savaş alanından gelen uğurlu meşe palamudumun bulunduğu rafın yanında duran bu kitabı bana çok sevgili dostum Paul Rink hediye etmişti.

Şu anda saat yaklaşık on buçuk. Masama oturup işe dalıyorum. Dizgi hatası yapmaya başladığımda da yorulmaya başladım.

1 Fransa'nın güneyinde Camargue bölgesinde, beyaz atları, pembe flamingoları ve siyah boğaları ile ünlü, her yıl Mayıs-Ekim ayları arasında Romenler'i konuk eden şehir - Ç.N.

ğımı anlıyorum. Bu da yaklaşık dört saat kadar sonra gerçekleşiyor ve bundan sonra haliyle verimliliğim düşmeye başlıyor. Bugünkü bu kadar yeter. Yaptıklarımı diske kaydedip, olur ya yan-
gın çıkar da kaçmam gerekirse diye kamyonumun torpido gözü-
ne yerleştiriyorum. Bilgisayarı kapatıyorum. Saat üç, üç buçuğa
geldiğinde ise ofisi kapatıyorum. Peki, bugün kaç sayfa yazdım?
Umurumda değil. Yazdıklarım işe yarar şeyler miydi? Aklımdan
bile geçirmiyorum. O günlük elimde olan ne varsa onu verecek
şekilde zamanımı kullanabilmiş miyim, ben ona bakıyorum. Be-
nim için önemli olan yegâne şey, bana karşı duran Direncin bu-
günkü üstesinden gelebilmiş olmam.

NE BİLİYORUM?

Yazar olmak isteyenlerin bilmeyip de, gerçek yazarların bildi-
ği bir sır vardır. O da şudur: Asıl zor olan şey yazmak değil, yaz-
maya oturmaktır.

Bizi yazmaya oturmaktan alıkoyan şey ise içimizdeki Direnç-
tir.

YAŞANMAMIŞ BİR HAYAT

Pek çoğumuz iki ayrı hayata sahibiz. Bunlardan biri yaşadığı-
mız, diğeri ise içimizde saklı tuttuğumuz, yaşayamadığımız ha-
yatımız. Direnç ise, işte tam bu ikisinin ortasında, hize karşı dur-
maktadır.

Hiç evinize bir koşu bandı getirip de, tavan arasında kendi

haline tozlanmaya bıraktığınız oldu mu? Bir rejimi, başladığınız bir yoga veya meditasyon programını yarıda bıraktığınız? Sizi ruhani bir çalışmaya, insancıl yardımla ilgili kendinizi adamanızı gerektiren bir göreve ya da hayatınızı başka insanların hizmetine adayacağınız herhangi bir işe çağıran sesi duymazlıktan geldiğiniz veya geri teptiğiniz? Hiç anne olmak istediniz mi peki? Ya da bir doktor, savunmasız ve yardıma muhtaç kişilerin savunucusu, kendi işinin sahibi, çevreyi korumak, dünya barışına, içinde bulunduğumuz gezegene katkıda bulunmak için savaştan biri? Gecenin bir köründe, olmak istediğiniz insanın, başarmak istediğiniz bir işin ya da olması gerektiği gibi kendini gerçekleştirmiş hâlinizin görüntüsü gözünüzün önüne geldi mi hiç? Yazmayan bir yazar, resim yapmayan bir ressam ya da henüz hiçbir girişimde bulunmamış bir girişimci olabilir misiniz? O zaman, Direncin ne demek olduğunu pekâlâ biliyorsunuzdur.

Bir gece uzanıyordum ki / *One night I was layin' down*

Babamın anneme bir şeyler söylediğini duydum / *I heard Papa talkin' to Mama*

Babam, rahat bırak da oğlanı, boogie-woogie² yapsın dedi / *I heard Papa say, to let that boy boogie-woogie*

Bu onun içinde çünkü; ve bir gün illaki ortaya çıkacak / *Cause it's in him and its got to come out*

John Lee Hooker, 'Boogie Chillen'

Direnç, bu gezegendeki mevcut en toksik güçtür. Yoksulluk, hastalık ya da ereksiyon sorununun neden olabileceği mutsuz-

2 Kuzey Amerika çıkışlı. 1930'larda yaygınlaşan, blues'a çok yakın bir caz türü - Ç.N.

luktan çok daha güçlü bir nıutsuzluk kaynağıdır. Bu Dirence boyun eğip teslim olmak ise tabiatımızı ve ruhumuzu bozacaktır. Direnç, büyüyüp genişlememizi engeller, olduğumuz ve bu hayatta olmamız gereken kişiden daha azını gerçekleştirmemize neden olur. Eğer Tanrı inancınız varsa (ki benim var), Direnci açıkça şeytani bir güç olarak ilan edebilmek bile mümkündür. Direnç, bize bahşedilen kendi biricik dehamıza uygun olarak yaşayabileceğimiz bir hayatı yaşayabilmekten alıkoyar. Latince *genious* denen *deha*, eski Roma'da, her insanın sahip olduğu, bizleri koruyup arzuladığımız kişi olma yolunda rehberlik eden kutsal ve dokunulmaz ruhani varlığı temsil eder. Yazar, bu dehayla yazar; ressam bu dehayla resmini yapar; kısacası, yaratıcı bir faaliyette bulunan herkes bu kutsal merkezden beslenir. Burası, ruhumuzun makamı, potansiyel varlığımızın taşıyıcısı, yıldızımızın parladığı fener, Kutup Yıldızımız'dır.

Her güneşin bir gölgesi vardır elbet, dehanın gölgesi de Direnç'tir. Direnç, ruhumuzun kendini gerçekleştirme arzusu karşısında, bir o kadar güçlü ordusu ile saf tutmaktadır. Direnç, mermiden daha hızlı, lokomotiften daha güçlü ve *crack* kokainden daha etkilidir. Ve şayet Direnç bizi tarayıp geçmişse, bilin ki yalnız değildir. Bizden önce de 'iyi' olarak nitelendirebileceğimiz milyonlarca erkek ve kadın Dirence yenik düşmüştür.

24'ten 32 yaşına kadar, Amerika'yı doğusundan batısına katedip sonra yine doğusuna gittim, Direnç peşimi bir türlü bırakmadı. Hatta canıma okudu da, ben onun varlığının farkında bile değildim. Her yerde düşmanımı aradım, ama gözümün önündeki şeyi bir türlü göremedim.

Şu hikâyeyi bir yerlerden duymuş gibi misiniz? Kadının biri kanser olduğunu ve altı aylık ömrü kaldığını öğrenir. Bunu öğrenir öğrenmez, birkaç gün içerisinde işinden istifa eder ve zamanında ev geçindirmek için yarıda bıraktığı Tex-Mex³ şarkıları yazma hayaline geri döner (ya da eski Yunanca öğrenmeye başlar; ya da kendini HIV pozitif bebeklerin bakımına adanmak üzere başka bir yere taşınır). Kadın hayatının en mutlu günlerini yaşarken, arkadaşları onun delirdiğini düşünürler. Not: Kadının kanseri gerileme göstermeye başlar.

Bu mudur yani? Dirence karşı durmak ve onunla mücadele etmek için illaki ölümle mi yüzleşmemiz gerekiyor? Kendi hayatlarımızın farkına varabilmemiz için, Direncin onu tehdit etmesi ve bozması mı gerekiyor illaki? Kaçımız, gönlümüzün, içimizdeki dehanın sesinin bize söylediklerini yapmadığımız için kendimizi alkole verdik, uyuşturucu bağımlısı olduk, nevrotikleştik, ağrı kesicisiz, dedikodusuz, cep telefonsuz yapamaz olduk? Kaçımızın bir yerlerinde tümör(ler) çıktı? Bizler Dirence yenik düşüyoruz. Zaten, karanlıkta kalmış her şaşkın ruh, bir sabah ansızın sihirli bir değnekle rüyasını gerçekleştirmek için ilk adımı atacak güçle güne başlasaydı, memleketteki psikologlar işsiz kalırdı. Cezaevleri boşalırdı. Alkol ve tütün endüstrisi çöker; estetik cerrahi, abur cubur ve eğlence programları sektörü batardı. İlaç şirketlerinin, hastanelerin ve tıp mesleğinin sözünü bile etmiyorum. Aile içi şiddet ve tabii ki obezite, migren, her türlü bağımlılık, trafiğin yol açtığı şiddet ve kepek tarih sahnesine karışırdı.

3 ABD'nin güneybatısında ve Teksas'ta, genelde Meksika kökenli Amerikalılar'ın o bölgelerdeki karma yemek kültürlerini tanımlamak amacıyla kullanılan bir terim - Ç.N.

Gönlünüzü ziyaret edin bir kere. Şayet delirmemişsem, tam şu anda derinden bir ses size sesleniyor. Daha önce binlerce kez yaptığı gibi, yalnızca size ve size ait olan çağıyla. Siz de biliyorsunuz bunu. Ayrıca birilerinin söylemesine gerek yok. Ve yine delirmemişsem, bunun için harekete geçmenin yakınında bile değilsiniz; dün olmadığınız, yarın da olmayacağınız gibi.

Hitler'in ressam olmak istediğini biliyor muydunuz? 18 yaşında, 700 kron'luk mirasını cebine koyup, yaşamak ve çalışmak için Viyana'ya gitmiş. Orada, önce Güzel Sanatlar Akademisi'ne, sonra da Mimarlık Fakültesi'ne başvurmuş. Peki, resimlerinden birini gördünüz mü hiç? Şahsen ben görmedim. Direnç onu yenmiş. Belki bu söyleyeceklerim iddialı gelebilir, ama yine de söyleyeceğim: Boş bir tuvalle yüzleşmektense, İkinci Dünya Savaşı'nı başlatmak Hitler'in kolayına gelmiş olmalı.

1.

DİRENÇ

Düşmanı Tanımlamak

“Düşmanın iyi bir öğretmendir.”

Dalai Lama

DİRENÇTEN LİSTE BAŞI ÖRNEKLER

Aşağıdaki liste, belirli bir öncelik sırası izlemese de, Direncin en fazla ortaya çıktığı durumlardır:

1. Marjinal, çizgi dışı ya da değil; yazı, resim, müzik, film, dans ya da herhangi başka bir yaratıcı sanat çalışmasına girişme isteği

2. Kâr getirici olsun olmasın, iş kurma ya da benzeri bir girişimde bulunma

3. Beslenme veya sağlıkla ilgili herhangi bir rejim programına başlama

4. Ruhani gelişimle ilgili herhangi bir programa başlama

5. Daha sıkı karın kaslarına sahip olmak için yapılması gereken herhangi bir fiziksel aktivite

6. Zararlı bir alışkanlık ya da bir bağımlılıktan kurtulma amacıyla düzenlenmiş herhangi bir programa başlama

7. Her türlü eğitim

8. Kendimizdeki işe yaramaz bir düşünce biçimini ya da bir davranışı daha iyi yönde değiştirme kararı da dahil olmak üzere, her türlü siyasi, ahlaki ya da manevi cesaret

9. Başkalarına yardımcı olma amacı taşıyan herhangi bir girişim ya da çaba

10. Yürekten bir bağlılığı ve sorumluluk üstlenmeyi gerektiren herhangi bir eylem: Örneğin evlenme, çocuk sahibi olma, ilişkideki zorlu bir dönemin üstesinden gelme

11. Ciddi bir sıkıntı karşısında ilkeli şekilde ayakta durabilme

Kısacası, anlık hazlar yerine uzun vadeli bir gelişim, sağlık ve bütünlük hâline ulaşmayı amaçlayan her türlü eylem. Ya da başka türlü söylemek gerekirse, yüksek benliğimizden kaynağını alan her türlü eylem. İşte Direncin ortaya çıkmasına neden olan şeyler bunlardır.

Direncin belli başlı özellikleri nelerdir peki?

DİRENÇ GÖRÜNMEZDİR

Direnci görmek, duymak, koklamak ya da ona dokunmak mümkün değildir. Ama Direnç hissedilebilir. Bizler, potansiyel durumda olan bir işten yayılan enerji alanı olarak onu hissederiz. Direnç, itici ve uzaklaştırıcı bir güçtür. Negatiftir. Bizi bir kenara itmeyi, dikkatimizi dağıtmayı ve işimizi yapmamızı engellemeyi amaçlar.

DİRENCİN KAYNAĞI İÇİMİZDEDİR

Direnç, bize dış kaynaklı görünür. Çoğu zaman onun eşimiz, işimiz, patronumuz ya da çocuklarımız olduğunu düşünürüz. Pat Ritley⁴, Los Angeles Lakers takımının koçluğunu yaparken buna, “*periferik (çevresel) rakip*” diyordu.

Direnç, periferik bir rakip değildir; çakış noktası insanın kendisidir. Herhangi bir dışsal sebeple var olmaz. Kendi kendini da im kılabilen bir güçtür o. Direnç, içimizdeki düşmandır.

4 Amerikalı profesyonel basketbol oyuncusu ve koçu. Pek çok otorite tarafından NBA tarihinin en başarılı birkaç antrenöründen biri olarak kabul edilmiştir. - Ç.N.

DİRENÇ SİNSİDİR

Direnç, bizi işimizden alıkoymak için elinden ne geliyorsa yapar. Bizi yanlış yönlendirir, yalan söyler, yanıltır, baştan çıkartır, kimi zaman bize dayılanır ya da tatlı sözleriyle bizi kandırır. Direnç binbir kılığa girebilir. Bizi kandırmak için her türlü formu alabilir. Muhakeme yeteneğiyle bir avukat gibi bizi ikna etmeye çalışabilir ya da bir soyguncu gibi sekiz milimetreligi suratımıza dayayabilir. Direnç vicdansızdır. Bizden bir şey koparmak için her türlü teminatı verip, sonra da arkamızı döner dönmez anında kazığını atabilir. Onun sözüne kanmışsanız, başınıza gelen şeyleri hak etmişsiniz demektir. Direnç, her zaman yalan söyleyebilir ve her zaman bir sürü pislikle doludur.

DİRENÇ ACIMASIZDIR

Direnci aynı bir *Alien*, *Terminator* ya da *Jaws*'taki köpekbalığı olarak düşünebilirsiniz. Onu ikna etmeye çalışmak neredeyse imkânsızdır. Güçten başka hiçbir şeyden anlamaz o. Üretildiği fabrikada tek bir amaç için, bizi işimizden alıkoymak için programlanmış bir imha makinesidir. Direnç acımasızdır, kontrol edilmesi zor ve dikbaşlıdır, bir türlü yorulmak bilmez. Onu bir hücreye hapsederseniz bile, o hücreden bize saldırmaya devam edecektir.

Direncin tabiatı böyledir. Onun bildiği tek şey budur.

DİRENCİN SİZİNLE KİŞİSEL BİR DİRDİ YOKTUR

Direnç özel olarak sizin peşinizde değildir. O sizi tanımaz etmez; hatta onun umurunda bile değildir. Direnç tabiatında bulunan bir güçtür. Eylemlerinde objektiftir.

Kötü niyetli gibi görünse de aslında değildir. Yıldızlar nasıl yedi kat semayı transit geçiyorsa, Direnç de bize karşı aynı derecede duygusuz ve kayıtsızdır. O bu kanunla işler. Ordumuzu Dirençle mücadele edecek şekilde düzenlediğimiz zaman, bu kanunu aklımızdan çıkarmamak yararımıza olur.

DİRENÇ HATA YAPMAZ

Direnç, yağın üzerinde yüzen manyetik bir iğne gibi hiç hata yapmadan her zaman kuzeyi, yani bizi en fazla durdurmak istediği istek veya eylemi gösterecektir.

Bunu kendi lehimize kullanabiliriz. Direnci bir pusula gibi kullanabiliriz. Her şeyi bir kenara bırakıp, peşinden gitmemiz gereken bu istek veya eylemin bize yol göstermesine izin vererek, izleyeceğimiz yolda Dirençten yararlanabiliriz.

Yalnız burada göz ardı edilmemesi gereken bir kural söz konusudur: Bu istek veya eylemin ruhumuzun gelişimi için önemi ne kadar büyükse, bunu gerçekleştirmeye çalışırken karşılaşacağımız Direncin şiddeti de o kadar fazla olacaktır.

DİRENÇ EVRENSELDİR

Dirençle mücadele etmek zorunda olan kişinin bir tek kendimiz olduğunu sanıyorsak, büyük bir yanılgı içerisindeyiz demektir. Direnç, bir bedene sahip olan herkesin deneyimlediği bir şeydir.

DİRENÇ ASLA UYUMAZ

Henry Fonda⁵ 75 yaşında bile, her sahne performansından önce istifra edermiş. Başka bir ifadeyle, korku insanın peşini hiç ama hiç bırakmazmış. Aynı zaruri kural, hem savaşçıların, hem de sanatçıların hayatının merkezinde yer alır: Mücadeleye her yeni gün, yeni baştan başlamamız gerektiği.

⁵ 1905-1982 yılları arasında yaşamış, Oscar ödüllü, Amerikalı sinema ve tiyatro oyuncusu - Ç.N.

DİRENÇ YALNIZCA KAZANMAK İÇİN OYNAR

Direncin amacı sizi zayıflatmak ya da yaralamak değil, öldürmektir. Direncin hedefi; varlığımızın merkez üssü, yani dehamız, ruhumuz, kimsede olmayıp yalnızca bizde olan ve kendini başkalarının hizmetine sunmak için bu dünyaya geldiğimizde bize verilen biricik ve paha biçilmez yetenektir. Direnç ticaret gibidir. Onunla savaşıyorsak, ölümüne savaşıyoruz.

DİRENCİN YAKITI KORKULARIMIZDIR

Direnç tek başına güçsüzdür. Sahip olduğu gücün her zerre-
si bizden kaynaklanır. Bizler ona karşı hissettiğimiz korkunun
gücüyle Direnci besleriz.

Bu korkunun efendisi olursak, Direncin de zaferle üstesinden
gelebiliriz.

DİRENÇ BİZE KARŞI KOYARKEN YALNIZCA TEK BİR YÖNDE HAREKET EDER

Direncin bir hareketi engelleme yönü, alttan üste doğrudur. Ne zaman sanatsal bir çalışmaya girişme arzusu duysak ve bu yönde eyleme geçsek, ne zaman yenilikçi bir girişimde bulunsak veya ne zaman manevi, ahlaki ve ruhani yönden kendimizi daha iyiye götürme yolunda dönüşmeyi arzulasak, Direnç hemen devreye girer.

Kalküta'da, Rahibe Teresa Vakfı'nda çalışan biri olarak, kalkıp da tele-pazarlama alanında kariyer yapmayı düşünüyorsanız, endişe edecek hiçbir şeyiniz olmasın. Direnç size muhakkak serbest geçiş hakkı tanıyacaktır.

BİTİŞ ÇİZGİSİ DİRENCİN EN ETKİLİ OLDUĞU YERDİR

Destana göre Odysseia, aslında çok daha öncesinde ülkesine, evine dönebilirdi. Ama dönemedi. Gemi kıyıya yaklaşmıştı. Denizciler neredeyse evlerinde tüten dumanları görebiliyorlardı. İthake Sarayı görüş alanına girmişti. Odysseia artık güvenli ellerde olduğundan o kadar emindi ki, kısa bir şekerleme için yere uzanmıştı. Tam uykuya daldığı sırada ise adamlarından biri, komutanlara ait gözüne kestirdiği öküz derisi çantayı, içinde altın olduğunu sanarak yürütmüş ve bıçakla yırtıp yırtmıştı. Halbuki çantanın içerisinde altın değil, Kral Aeolus'un Odysseia için sakladığı Şiddetli Rüzgârlar vardır. Çanta açılır açılmaz bu Rüzgârlar delicesine esmiş ve Odysseia'nın gemisini, okyanusta binbir zorlukla katedilen tüm fersahların gerisine sürüklemişti. Bu durum, Odysseia'nın tam evine dönecekken, daha nice imtihandan geçip pek çok sıkıntıya katlanmasına neden olmuştu.

Tehlikenin en büyüğü, bitiş çizgisi görüş alanımıza girdiğinde ortaya çıkar. Tam bu esnada Direnç, üstesinden gelinmek üzere olduğunun bilgisiyle panik düğmesine basar ve son bir saldırıyla, elindeki tüm gücü kullanarak, bizi yerden yere vurmaya başlar.

Bir profesyonelin böyle bir karşı saldırı karşısında tetikte olması gerekir. Aman sona doğru yaklaştıkça temkini elden bırakmayın. Sakın o rüzgâr çantasını açmayın!

DİRENÇ KENDİNE MÜTTEFİK TOPLAR

Direncin tanımı, kendi kendini sabote etmektir. Ama kişinin kendisini koruması gereken buna paralel başka bir tehlike daha vardır ki, o da başkalarından kaynaklanan sabotajdır.

Bir yazar Direncinin üstesinden gelmeye, yani fiilen yazmaya başladıkça, ona yakın kişilerin kendisine garip davranmaya başladığını gözlemleyebilir. Bu kişiler kaprisli ya da sikkın davranabilirler; sık sık hastalanabilir, yeni uyanmakta olan yazarımızı “o eski tanıdıkları kişi” olmaktan çıkıp “değişmekle” suçlayabilirler. Bu kişiler, uyanmakta olan yazarımıza ne kadar yakın iseler o kadar garip davranacaklar ve bir o kadar da duygularıyla hareket edeceklerdir.

Yazarımızı sabote etmeye çalışacaklardır.

Bu kişiler, farkında olarak ya da olmayarak kendi Dirençleriyle mücadele içine girmişlerdir. Uyanmakta olan yazarımızın başarısı onlara sitem gibi gelmektedir. Nasıl olur da o yapar da, kendileri bu şeytanların üstesinden gelemezler?

Çiftler ya da yakın arkadaşlar, tüm kankaların cümbür cemaat rahat ettiği aynı bataklığa beraberce saplı kalmak gibi sözsüz bir taahhüt içine girerler genelde. Bu kovanın içinde gerçekleşebilecek en büyük ihanet, yengecin, kovanın bir kenarından dışarı atılması olacaktır herhalde.

Uyanmakta olan yazar, yalnızca kendine karşı değil, başkalarına karşı da biraz merhametsiz olmak durumundadır. Yazarımız

zincirlerini bir kere kırmayı başarmışsa şayet, pantolonunun parçası dikenli tellere takılmış dostu için aynı yolu geri tepmesi doğru olmayacaktır. Böyle durumlarda kişinin dostu için yapabileceği en iyi şey, onun bu duvarı aşmasını teşvik etmek olacaktır (ki gerçek dostsa, o da zaten bunu isteyecektir).

Bir sanatçının diğerine yapabileceği tek ve en büyük iyilik, ona iyi bir örnek teşkil etmek ve böylelikle ilham vermektir.

Şimdi, Direncin bir sonraki özelliğine, semptomlarına göz atalım.

DİRENÇ VE ERTELEME

Bir işi geciktirme, yani onu daha sonraki bir zaman dilimine erteleme Dirençle en sık karşılaştığımız yerdir. Neden? Çünkü erteleme işini çok rahatlıkla gerçekleştirebiliriz. Zira hiçbir zaman kendimize, “Asla bu senfoniye yazmayacağım” demeyiz. Onun yerine, “Bu senfoniye yazmaya başlayacağım, ama yarın” deriz.

DİRENÇ VE ERTELEME (2. KISIM)

İşleri ertelemenin en ölümcül yanı, bu davranışın bir alışkanlık hâline dönüşmesidir. Yalnız böyle bir durumda, hayatımızı bir günlüğüne değil, ölüm döşegine kadar ertelemeye almış oluruz.

Unutulmaması gereken en önemli şey şudur: Tam olarak içinde bulunduğumuz şu anda hayatımızı değiştirebilmemiz mümkündür. Bu an geçmişte değildir; ve gelecekte, kaderimizi değiştirmek için gücümüz kalmadığında da olmayacaktır. Direnç karşısında durumu kendi lehimize çevireceğimiz zaman, tam olarak içinde bulunduğumuz bu saniyedir.

Tam bu saniyede oturup, işimizi yapmaya başlayabiliriz.

DİRENÇ VE SEKS

Direnç, bazen seks ya da takıntılı bir şekilde kafanın seksle meşgul olması şeklinde karşımıza çıkar. Neden seks? Çünkü seks, en hızlı ve güçlü hazı sağlayan araçlardandır. Birisi bizimle yattığı zaman, kendimizi onaylanmış ve kabul edilmiş hissederiz. Hatta sevildiğimizi düşünürüz. Direnç bundan büyük heyecan duyar. Damardan aldığımız ucuz ve kolay hazla dikkatimizi dağıtıp, bizi işimizden alıkoyduğunu bilir.

Pek tabii ki bütün cinsel ilişkiler Direncin bir yansıması değildir. Kendimden örnek vermek gerekirse, ben cinsel ilişki sonrasında hissettiğim boşluğun büyüklüğünden bunu anlıyorum. Boşluk ne kadar büyükse, esas güdümün sevgi ve hatta arzu değil de, Direnç olduğuna o kadar emin oluyorum.

Tereddütsüz, bu temel ilkenin uyuşturucu, alışveriş, mastürbasyon, televizyon, dedikodu, alkol, yağ, şeker, tuz ve çikolata içeren her türlü gıdanın tüketimi için de geçerli olduğunu söyleyebilirim.

DİRENÇ VE BAŞIMIZA GELEN AKSİLİKLER

Kendimizi içine attığımız aksilik ve can sıkıntısı, dikkat çekmenin ucuz bir yoludur; ünlü olmanın suni bir formudur. Fakülte dekanının karısıyla yatakta basılmak, Joseph Conrad'ın kısa romanlarındaki renkliliğin metafiziği hakkında bitirme tezi yazmaktan elbette çok daha kolaydır.

Sürekli sağlık sorunları yaşamak, bu tip aksiliklerin başka bir biçimidir. Alkolizm, uyuşturucu bağımlılığı, sürekli kaza yapma eğilimi, kompulsif olarak her işi berbat etme özelliği de dahil olmak üzere her türlü nevrotik davranış ve kıskançlık, kronik gecikme, karanlık camlı 95 yapımı Supra'ınızda rap müziğini 110 desibele kadar kökleme gibi masum görünen bir sürü aptalca alışkanlık. Acımızı hafifletme niyetiyle suni araçlarla dikkati kendimize çekmeye çalıştığımız her türlü şey Direncin bir tezahürüdür.

Başkalarına karşı gaddar olma veya başkalarının bize yaptığı gaddarlıklar karşısında kendi irademizle sessiz kalıp dayanma da Direncin farklı biçimleri arasındadır.

Çalışkan bir sanatçı, hayatında herhangi bir sorun olmasına asla ve asla tahammül etmeyecektir. Çünkü böyle bir sanatçı, sorunun her türünün çalışmasına engel olduğunu bilir. Çalışkan bir sanatçı, tüm sıkıntı kaynaklarını dünyasından uzaklaştırır. Soruna yönelik her türlü eğilimi dizginler ve bu enerjiyi işine yönlendirir.

DİRENÇ VE DRAMA

Minik hayatlarımızdan pembe diziler yaratmak bir Direnç belirtisidir. İkisiyle de aynı ilgiyi üzerimize toplayabilecekken, neden hapisane sicili olan bir erkek arkadaşı eve getirmek yerine, yeni bir yazılım arayüzü tasarlama yoluna gidelim ki?

Kimi zaman, bir ailenin tüm fertleri, farkında bile olmadan hayatlarını drama olarak yaşadıkları bir kültür içerisinde bulurlar kendilerini. Çocuklar tankları ateşler, yetişkinler silahları halleder ve tüm uzay gemisi, tüyler ürpertici bir bölümden diğerine yalpalanır durur. Tüm mürettebat bir şekilde dizinin nasıl devam edeceği bilgisine sahiptir. Şayet ev içindeki dram düzeyi belirli bir sınırın altına düşerse, biri çıkıp bunu yükseltme görevini üstlenecektir. Baba sarhoş olur, anne hastalanır, Janie kiliseye kolunda Oakland Raiders⁶ dövmesiyle gelir. Oturup bir film seyretmekten neredeyse daha eğlenceli. İşe de yarıyor: Hiç kimse bir işin sonunu getiremiyor.

Bazen Direncin, her şeyin yolunda gittiğinden emin olmak için evden eve turlayan Noel Baba'nın şeytani ikiz kardeşi olduğunu düşünürüm. Kişilerin kendi yarattığı olan bu dramların kancasına takılmış oldukları bir eve girdiği zaman, al yanakları daha bir parlar ve sekiz sıska Ren geyiğine daha hızlı gitmeleri için heyecan içinde bağırır durur. O evde hiçbir iş yapılmayacağını bilir.

⁶ Oakland, Kaliforniya çıkışlı bir Amerikan futbolu takımı - Ç.N.

DİRENÇ VE İLAÇ KULLANMA ALIŞKANLIĞI

Kontrol altında veya değil, depresyon, anksiyete ya da benzer bir sorun için düzenli olarak herhangi bir ilaç alıyor musunuz? Bununla ilgili şu deneyimimi paylaşmak istiyorum.

Bir zamanlar New York'ta çok büyük bir reklam şirketinde yazar olarak çalışırken patronumuz hep şöyle derdi: "Bana bir hastalık icat et. Bana herhangi bir hastalıkla gel, ben onun ilacını sana satarım."

Dikkat Eksikliği, Mevsimsel Duygudurum Bozukluğu, Sosyal Anksiyete Bozukluğu. Bunların hiçbiri gerçek hastalıklar değil. Hepsi pazarlama hileleri. Bu hastalıkları bulanlar doktorlar değil; reklam yazarları, pazarlama departmanları, ilaç şirketleri.

Depresyon ve anksiyete gerçek olabilir, ama öte yandan Direnç de olabilirler.

Ruhumuzun bize yaptığı çağrının üzerini örtmek için aldığımız ilaçlarla 'iyi Amerikalı' ve 'örnek alınacak tüketiciler' oluyoruz. Aynen televizyon reklamlarının ve popüler materyalist kültürün doğduğumuz andan itibaren beynimizi yıkadığı gibi. Kendimizi daha iyi tanımak, disipline etmek, aşırı zevklerden uzak durmak ve daha çok çalışmak yerine, herhangi bir şey tüketip işin içinden çıkıyoruz.

Pek çok yaya, Direnç ile Tüketimin kesiştiği yolda işte böyle sakat kalıyor ya da ölüyor.

DİRENÇ VE MAĞDURİYET

Doktorlar, işlerinin yüzde yetmiş-seksenlik bir kısmının aslında sağlık dışındaki konular olduğunu tespit etmişler. Pek çok insanın hasta değil, aslında kişisel bir dramının içinde olduğunu da. Tıp alanında çalışmanın en zorlayıcı tarafı, bazen kişinin, ciddiyetini bozmadan yüzündeki ifadesini koruyabilmesidir. Jerry Seinfeld⁷'in yirmi yıllık flörtü hakkındaki gözlemlerinde dile getirdiği gibi, “hayranlık uyandırıcı bir oyunculuk”tur bu.

Kişinin herhangi bir sağlık sorununa sahip olması, varoluşuna anlam katabilmektedir. Bir hastalık, katlanılması gereken bir keder... Kimileri bir sağlık sorunundan diğerine koşarlar. Hastalıklardan biri iyileşir, bir diğeri çıkar, bir öncekinin yerini alır. Hatta mağdur kendi sağlık sorununu beslemek için öylesine enerji harcar ki, kişinin sağlık durumu, gerçek bir yaratıcı çalışmanın göz ardı edildiği, hatta onun gölgesi niteliğinde bir sanat çalışması hâlini alır.

Mağdurun eylemi bir pasif agresyon çeşididir. Bu eylem biçimi, dürüst bir şekilde çalışmaktan ya da kişinin deneyim, anlayış veya sevgisiyle beslenen katkısından değil, başkalarını sessizce (ya da değil) tehdit yoluyla manipüle etmesinden kaynaklanan bir tatmindir. Mağdur; hastalık, çöküntü ya da zihinsel bo-

7 Jerome Seinfeld. Amerikalı komedyen, aktör, yazar. Türkiye’de de gösterilen *Seinfeld* adlı televizyon dizisinde oynadığı, kendisinin kurgusal bir versiyonu olan *Jerry Seinfeld* rolü ile tanınır. - Ç.N.

zukluk olasılığı ile etrafındakileri rehin alır veya kendi istediğı şeyleri yapmazlarsa hayatlarını çekilmez hâle getireceğı fikriyle tehdit ederek kendi istediklerinin yapılması için onları zorlar.

Kendinize hayatta mağdur rolü vermek, işinizi yapmanın anti-tezidir. Bunu yapmayın. Yapıyorsanız, yapmaktan vazgeçin.

DİRENÇ VE EŞ SEÇİMİ

İçimizdeki Direncin tam olarak farkında değilsek, Direncinin üstesinden gelmiş kişileri farkında olmadan kendimize sevgili ya da eş olarak seçebilmemiz de söz konusudur. Bunun neden böyle olduğunu tam olarak bilmiyorum. Belki sahip olduğumuz güce yaşarır şekilde davranmaktan korktuğumuz için, bu gücü eşimiz olacak kişiye bahşetmek bize daha kolay gelmektedir. Belki de, çok sevgili eşimizin, kendi yaşanmamış hayatını yaşamaya değer biri olduğuna inanmak, bizim için daha az tehditkârdır. Ya da kim bilir, yeteri kadar beraber vakit geçirirsek, eşimizin gücünün bir kısmının bize de bulaşacağını sanırız.

İşte size, Direncin sevgiyi nasıl çirkinleştirdiğine iyi bir örnek. Yarattığı telaş da o ölçüde zengin ve renkli, ki Tennessee Williams bunun üstüne bir üçleme bile yapabilir. Peki sevgi böyle bir şey midir? Partnerimize gerçekten destek olmak istiyorsak, onun eteğinin dibinde otostop çekmek yerine, kendi yaşayamadığımız hayatımızı gerçekleştiremediğimiz gerçeğiyle yüzleşmemiz daha doğru olmaz mı? Ve şayet eşimiz bizim destekçimizse, bizi seven bu kişinin aşırı sevgisinin üzerimizde yarattığı harareten kendimizi sıyrıp, onu kendi ışığıyla parlamaya teşvik etmemiz gerekmez mi?

DİRENÇ VE BU KİTAP

Bu kitaba ilk başladığımda, Direnç neredeyse beni alt etmek üzereydi. Aldığı biçim şu şekildeydi: (Kafamdaki ses) bana kurgusal romanlar yazan bir yazar olduğumu, kurgusal olmayan düzyazılar yazamayacağımı söylüyordu. Hatta Dirençle ilgili bu kavramların böyle dümdüz ve açık bir şekilde teşhir edilmemesi, aksine metaforik olarak bir romanın içine yedirilmesi gerektiğinde ısrar ediyordu. Ne kadar da kurnaz ve ikna edici bir argüman. Burada Direnç, Direncin temel ilkelerinin bir savaşçının korkuları olarak ifade edildiği bir savaş romanı yazmam gerektiği konusunda bana karşı akıl yürütüyordu.

Direnç aynı zamanda; ders verir bir tarzda yazmamam gerektiğini, kendimi akıl danışılacak bir kişiymişim gibi ortaya atmamamın daha iyi olacağını, böylesi bir tarzın kendini beğenmiş, egoist ve hatta yoz olduğunu ve bana sonunda zarardan başka bir şey getirmeyeceğini söylüyordu. Doğrusu ben de korktum. Çünkü söyledikleri bir yandan bana çok anlamlı geliyordu.

Beni nihayetinde kitaba mevcut hâliyle devam etmeye ikna eden şey, devam etmediğim durumun beni çok mutsuz kılmasıydı. Çeşitli semptomlar göstermeye başlamıştım. Oturup yazmaya başladığımda ise hiçbir şeyim kalmıyordu.

DİRENÇ VE MUTSUZLUK

Peki Direnç neler hissetmemize neden olur?

Öncelikle büyük bir mutsuzluk. Neredeyse kabir azabı çekeriz. Kalitesiz bir sefillik ve ızdırap hâli her şeyin içine işlemiştir. Sürekli sıkılırız; huzursuzluk hissederiz. Bizi hiçbir şey memnun edemez. İçimizde, bir türlü kaynağını çözemediğimiz bir suçluluk duygusu yer etmiştir. Yataktan kalktığımızda tekrar gidip uyumak, yatığımızda ise kalkıp eğlenmek isteriz. Sevilmediğimizi ve seilmeyi hak etmediğimizi düşünürüz. Bıkkınızdır. Yaşadığımız hayattan nefret ederiz. Kendimizden de.

Bu Direnç bir şekilde teskin edilmelidir. Edilmezse tahammül edilemez seviyelere ulaşabilir. Tam bu noktada bilumum kötü alışkanlıklar devreye girer: Uyuşturucu, aldatma, internette amaçsızca sörf yapma.

Bunun ötesi durumlarda, Direnç klinik bir hâl alır: Depresyon, agresyon, fonksiyon bozukluğu; sonrasında ise fiili suç işleme ya da kendi bedenine zarar verme, vb.

Yaşamdan bir kesit gibi mi geliyor? Değil aslında, bunlar yalnızca Direncin yansımaları.

Üstüne üstlük, bu mutsuzluğun şiddetle farkında olarak, tüm topçu birliklerini bunun sömürüsü amacıyla sıraya dizen bir tüketim toplumu içinde yaşıyor olmamız, mevcut durumu daha da hileli hâle getirmektedir. Bize bir ürün, uyuşturucu herhangi bir madde ya da dikkatimizi dağıtacak herhangi başka bir şey sata-

rak bu mutsuzluğu sömürür içinde bulunduğumuz düzen. John Lennon'ın zamanında dediği gibi:

Demek çok akıllı olduğunuzu sanıyorsunuz / *Well, you think you're so clever*

Sınıfsız ve özgür / *And classless and free*

Lakin hepiniz kahrolası köylölüersiniz / *But you're all fucking peasants*

Görebildiğim kadarıyla / *As far as I can see*

Sanatçı ve profesyonel kişiler olarak görevimiz, kendi iç devrimimizi, ta kafatasımızdan başlayan bize özel iç ayaklanmayı harekete geçirmektir. Bu isyanla kendimizi tüketim toplumunun tiranlığından özgürleştirebiliriz. Kundaklık olduğumuz günlerden bu yana bizleri hipnotize eden reklamların, filmlerin, video oyunlarının, magazin dergilerinin, televizyonun, MTV'nin bizleri programladığı düzeni devirebiliriz. Ve elimize geçen parayı Zırva A.Ş.'nin kâr hanesine yazdırarak değil de, ancak işimizi yaparak içimizdeki huzursuzluğu giderebileceğimizin farkına varmak suretiyle kendimizi bu elektrik şebekesinin dışına çekebiliriz.

DİRENÇ VE KÖKTENCİLİK (FUNDAMENTALİZM)

Bir köktenci ile bir sanatçı, aslında aynı meseleyle yüzleşmektedir: Bir birey olarak varoluşlarının sırrı. İkisi de aynı soruları sormaktadır: Ben kimim? Neden buradayım? Hayatımın anlamı nedir?

Evrimin ilk safhalarında insanlığın bu türden sorularla uğraşması gerekmiyordu. Yabani ve barbar dönemlerde, konar-göçer kültürlerde, ortaçağ toplumunda, kabile ya da klanlarda kişinin pozisyonu o topluluğun buyruklarınca belirleniyordu. Ancak Modernite ile birlikte (eski Yunan'dan başlayarak) birey ve özgürlük kavramlarının ortaya çıkmasıyla bu meseleler ön plana geçti.

Bunların hiçbiri kolay sorular değil elbette. Ben kimim? Neden buradayım? Kolay değil; çünkü insanoğlu bir birey olarak işlev görmek için donatılmış bir varlık değil. Bizler, kabilesel olarak yaşamak ve bir grubun parçası olarak davranışlarımızı gerçekleştirmek üzere programlanmışız. Psişelerimiz (*psyche*) milyon yıllarca süren avcı-toplayıcı evrimle programlanmış. Bizler klanın ne demek olduğunu, bir gruba ya da kabileye uymanın ne anlama geldiğini biliyoruz. Bilmediğimiz şey ise nasıl yalnız olunacağı, nasıl özgür insanlar olacağımız.

Sanatçılarla köktenciler farklı gelişim düzeylerindeki toplumlarda ortaya çıkarlar. Sanatçı, bunun daha ileri düzey bir örneğidir. Sanatçının içinde bulunduğu kültür, onun kendi kendini in-

celeyebilmesine imkân veren refah, istikrar ve diğer kaynakları sağlayabilecek durumdadır. Sanatçının ayaklarını bastığı, kendini toparladığı yer, kendi özgürlüğüdür. Bundan korkmaz. Şanslıdır. Doğru yerde dünyaya gelmiştir. Evrime ve ilerlemeye inanır. Ağır aksak ve hatalarla dolu da olsa, insanoğlunun daha iyi bir dünyaya doğru ilerlediğine inanmaktadır.

Bir köktencide böyle bir anlayışa rastlayamazsınız. Ona göre insanlık bu günlere çok daha ileri aşamalardan düşmüştür. Hakikat çoktan ifşa edilmiştir; ifşa edilmeyi bekleyen bir hakikat yoktur. Tanrının kelamı çoktan söylenmiş ve İsa, Muhammed ya da Karl Marks gibi peygamberlerce kayıtlara geçirilmiştir.

Köktencilik, güçsüz olanın felsefesidir; zapt edilmiş, yerinden edilmiş ve yoksun bırakılmış olanın. Yeşerdiği zemin, siyasi ve askeri yenilgilerin enkazıdır. Yahudi kökten dinciliği Babil esareti sırasında, beyaz Hristiyan kökten dinciliği ise ABD'nin güneyinde, İç Savaş sonrası Yeniden Yapılanma sürecinde ve Almanya'da Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra "üstün ırk" kavramının ortaya çıktığı dönemlerde gündeme gelmiştir. Bu çaresiz zamanlarda mağlup ırk, umut ve gurur inşa eden her türlü doktrinden yoksun bir şekilde ortadan silinecektir.

Bu çaresizlik gerçekte nedir peki? Özgürlükten umudunu kesmektir. Kabile, klan, köy veya ailenin konforuyla bağlarını kesen bireyin deneyimlediği, yerinden olma, afallama ve alt-üst olup kuvvetten düşme hâlidir.

Modern yaşamdaki hâldir bu.

Bir köktenci (ya da daha doğru bir ifadeyle, kuşatma altında köktencilığe sarılmış birey) özgürlüğe tahammül edemez. Bu ki-

şı, gelecekte yolunu bulamadığından, geçmişe çekilir. Kendi ırkının zaferle parladığı günlerin hayaliyle yaşar. Daha saf ve erdemli bir ışık içerisinde bu günleri ve tabii ki kendini yeniden inşa edebilmenin yollarını arar. Esas teşkil eden bilgilere, her şeyin temeline geri döner.

Köktencilik ve sanat birbirlerini karşılıklı olarak dışlayan kavramlardır. Örneğin, “köktenci sanat” diye bir şey olamaz. Bu, köktenci kişilerin yaratıcı olmadığı anlamına gelmez. Bilakis, ters yüz olmuş bir yaratıcılıkları vardır. Yıkım ve tahribat yaratmaktadırlar. İnşa ettikleri tüm yapılar, okullar, örgüt ağları, düşmanlarının ve kendilerinin imhasına adanmıştır.

Yine de bir köktencinin en büyük yaratıcılığı, kendi hayatını tanımlamak ve ona anlam vermek konusunda değil, Şeytan’a, kendi düşman imajına biçim vermek konusunda kendini gösterir. Bir köktenci, Direnci aynı bir sanatçı gibi deneyimler. Ancak, onun deneyiminde Direnç, kendisini günaha çağıran bir baştan çıkarıcıdır. Bir köktencinin gözünde Direnç, Şeytani olanın onu kendi erdemlerinden saptırmaya çalışan çağrısıdır. Köktenci, ölüm kadar sevdiği Şeytan’la tükenip gitmektedir. Dünya Ticaret Merkezi’ni bombalayan intihar saldırganlarının eğitimleri süresince sıklıkla striptiz kulüplerine gitmesi ya da ödüllерinin cennetin sonsuz bolluğu içerisinde bir bölük huriyle sevişme ehliyeti olduğunu sanmaları sizce bir tesadüf müdür? Köktenciler kadınlardan nefret edip, onlardan korkarlar. Çünkü kadınları, aynı Samson’u baştan çıkarıp gücünü kaybetmesine neden olan Delilah gibi bir baştan çıkarıcı ve Şeytan’ın araçları olarak görürler.

Bir köktenci, kendisini günaha iten eden bu çağrıyla, yani Dirençle mücadele edebilmek için ya eyleme geçmeli ya da kutsal metinlerin içine dalmalıdır. Nasıl yaratma sürecinde bir sanatçı kendinden geçebiliyorsa, köktenci de kendini bunlar içinde kaybedebilir. Aradaki fark, birinin daha iyi bir dünya yaratma güdüsüyle ileriye doğru bakarken, diğerinin kopup düştüğü geçmişteki o pirüpak dünyayı, yani geriye dönmeyi arzulamasıdır.

Hümanistler, insanoğlunun Tanrı'yla birlikte dünyayı yaratmak için çağrıldığına inanırlar. Bu yüzden de insan hayatına büyük önem verirler. Bu bakış açısına göre, her şey ilerleme hâlinindedir ve hayat hep olumluya doğru evrilmektedir. Buna paralel olarak her birey, potansiyel de olsa bu ilke doğrultusunda ilerleme yolunda belli bir değer sahibidir. Bir köktenci böyle bir şey düşünemez. İçinde bulunduğu toplumun görüşlerinden ayrı düşmek yalnızca bir suç değil, aynı zamanda dönmeliktir, sapkınlıktır. Hatta bizzat Tanrı'ya karşı günah işlemektir.

Köktencilik galıp geldiği zamanlarda, dünya karanlık bir çağa girer. Ama ben yine de bu felsefeye yakınlık duyan kişileri suçlayamıyorum. Kendi iç yolculuğumu, sahip olduğum eğitim, refah, aile desteği ve esenliği ve üstüne üslûk ABD'de doğmuş olma şansının getirdiği avantajları düşündüğümde, hâlâ tam olarak kendi kendine yeten bir birey olmadığımı söyleyebilirim. Hâlâ öğreniyorum. Şayet öyle biri olsaydım, öğrenmekte olduğum şeyleri sayıp dökerken inanın hiç mutlu olmazdım.

Belki de insan ırkı özgürlüğe henüz tam olarak hazır değildir. Belki de hürriyet bizim soluyabileceğimizden çok daha seyreltik (oksijeni az) bir havadır. Eğer özgürlükle yaşamak kolay bir şey

olsaydı, bu konuda bir kitap yazıyor olmazdım sanırım. Buradaki paradoks, Sokrates'in yıllar önce gösterdiği gibi, özgür bireyin ancak kendi kendisinin efendisi olduğu ölçüde gerçekten özgürleşebileceği gerçeğidir. Kendilerini idare edemeyen kişiler ise, idare edecek efendiler bulmaya mahkûmdurlar.

DİRENÇ VE ELEŞTİRİ

Kendimizi sürekli başka insanları eleştirir halde buluyorsak, bilin ki bunu Direnç sebebiyle yapıyor olmamız kuvvetle muhtemeldir. Kendi özgün kişiliklerini yaşamaya başlayan ya da yaşamayı becerebilen kişilerle karşılaşmak, şayet biz bunu beceremiyorsak çılgına dönmemize neden olabilir.

Kendilerini gerçekleştirmeyi başarabilmiş kişiler başkalarını neredeyse hiç eleştirmedir. Mutlaka bir şey söylemeleri gerekiyorsa, bu ancak karşılarındaki insanı teşvik etmeye yöneliktir. Kendinize dikkat edin. Zira Direncin tüm tezahürlerinde, zarar verdiğimiz kişi çoğunlukla kendimizdir. Tabii eleştiri ve insafsızlıkla başkalarına da zarar vermemiz kaçınılmazdır.

DİRENÇ VE TEREDDÜT

İnsanın kendisine karşı tereddüdü iyi bir müttefik olabilir. Tereddüt, yapmayı hayal ettiğimiz şeye karşı duyduğumuz sevgiyi, arzuyu, aşkı ve o işi yapmayı istediğimizi gösterir. Eğer kendinize (ve arkadaşlarınıza), “Gerçekten bir yazar mıyım?”, “Gerçekten bir ressam mıyım?” gibi sorular sorarken yakalıyorsanız kendinizi, olma şansınız da o kadar yüksektir.

Yalandan yenilikçi ve öncü kişilerde çılgınca bir kendine güven durumu söz konusudur. Gerçekten öyle olanlar ise ölümüne korkarlar.

DİRENÇ VE KORKU

Hiç korkudan paralize olduğunuz durumlar oluyor mu? İşte bu iyiye işaret.

Korku iyidir. Aynı tereddüt gibi, bir şeylerin göstergesidir. Korku, bize ne yapmamız gerektiğini söyler.

Şu kuralımızı hatırlayın: Bir çalışma ya da bir çağrıdan ne kadar korkuyorsak, onu yapmamız gerektiği konusunda o kadar emin olabiliriz

Direnç korku olarak deneyimlenebilir; korku ne kadar fazlaysa, Direnç de o kadar güçlüdür. Dolayısıyla herhangi bir girişimle ilgili olarak ne kadar korkuyorsak, bu girişimin bizim ve ruhumuzun gelişimi için önemli olduğundan o kadar emin olabiliriz. Bu yüzden bu kadar çok Direnç hissediyoruz. Bizim için bir anlamı olmasaydı, Direnç de olmazdı.

“Oyuncuların Stüdyosunda” (*Inside the Actors Studio*)⁸ isimli televizyon programını seyrettiniz mi? Burada James Lipton, konuklarına her zaman aynı soruyu sorar: “Bir rolün seçiminde sizin için önemli olan faktörler nelerdir?” Ve oyuncu her zaman aynı cevabı verir: “Çünkü korkuyorum.”

Profesyoneller, kendi kapasitelerini daha çok esnetecek projelerle uğraşırlar. Bilmedikleri sularda yüzecekleri, kendilerine ait bilmedikleri yönleri keşfedebilecekleri işleri üstlenirler.

Peki korkarlar mı? Sonuna kadar. Ödleri kopmaktadır.

⁸ James Lipton tarafından sunulan, Emmy ödüllü televizyon programı - Ç.N.

(Aksine, profesyoneller daha önceden yapıkları işlere bir daha bulaşmazlar. Niye bulaşsınlar ki? Onlara ilişkin artık herhangi bir korkuları kalmamıştır. Neden aynı şeyle ikinci defa zaman kaybetsinler ki?)

Sonuç olarak, şayet korkudan paralyze olmuşsanız, bu iyiye işarettir. Demek ki, o korktuğumuz şeyi yapmamız gerekmektedir.

DİRENÇ VE AŞK

Aşk ve Direnç birbirleriyle doğru orantılıdır. Bir yerde kuvvetli bir Direnç varsa - size iyi bir haber vereyim - orada muazzam bir aşk da vardır. Sizi çok korkutan bir projeyi seymemiş olsaydınız, zaten pek bir şey hissetmezsiniz. Aşkın tersi ise nefret değil, aldırmazlıktır.

Deneyimlediğimiz Direnç ne kadar fazlaysa, henüz ortaya çıkmamış sanat eseri, proje veya girişimimiz de bizim için o kadar önemlidir. Buna paralel olarak, o işi nihayete erdirdiğimizde yaşayacağımız tatmin de bir o kadar büyük olacaktır.

DİRENÇ VE YILDIZ OLMA DURUMU

Göz alıcı fanteziler kurmak da Direncin bir tür belirtisidir. Amatörlük işaretidir. Öte yandan bir profesyonel, başarının, mutluluk gibi çalışmanın bir yan ürünü olduğunu bilir. Profesyonel sadece yaptığı işe konsantre olur; bunun sonucunda ödül olsa da, olmasa da.

DİRENÇ VE YALNIZLIK

Bazen sadece yalnız kalmaktan korktuğumuz için bir işe girmekten kaçınırız. Etrafımızı saran kabile içinde kendimizi rahat hissederiz. Ormanlık alanda tek başımıza kalma fikri üzerimizde gerginliğe neden olur.

İşte size minik bir sır: Aslında hiçbir zaman yalnız değilizdir. Kamp ateşinin parlıtısının birazcık dışına açıldığımızda, Esin Perimiz omzumuzda bir kelebek gibi parlayacaktır. Cesaret gerektiren eylemler, istisnasız bir şekilde bizi destekleyen, bize güç verip bu oyunu sürdürmemizi sağlayan içimizdeki o çok daha derin tarafın ortaya çıkmasına yol açacaktır.

Genç John Lennon ve Bob Dylan'a nasıl kişiler olduklarının sorulduğu mülakatları hiç izlemiş miydiniz? Çocuklar bu soruları, karşılarındaki gazetecileri bozan bir alaycılıkla savuşturmaya çalışırlar hep. Neden? Çünkü ikisi de bu parçaları kendilerinin, kişilikleriyle ilgili taraflarının yazmadığını bilirler. Tabii manka-fa sorgucular da eşsiz bir cazibe unsurudur. Lennon ve Dylan, ayrıca bu parçaları yazan taraflarının söze dökülmeyecek kadar kutsal, kıymetli ve kırılgan olduğunu bilirler. Sırf kendilerine özenen (ve kendi Dirençlerinin esareti altında olan) hayranlarının heyecanını gıdıklamak için bunu asla yapmazlar. Bu yüzden gazetecilere öfkeyle saldırırlar.

Sanatçılar, oyuna dalmış çocuklar gibi kurdukları hayalin peşinde koşarken, zamanın nasıl geçtiğinin ya da yalnız olup olma-

dıklarının farkına varmazlar. Saatler uçar gider. Anneleri “yemek vakti” diye seslendiğinde, bir heykeltıraş da, ağaçlara tırmanan bir velet de gözlerini aynı şekilde kırıştıır.

DİRENÇ VE YALNIZLIK (2. KISIM)

Arkadaşlarımla bazen bana, “Bütün gün evde yalnız otur-
maktan sıkılmıyor musun?” diye sordukları olur. İlk zamanlar
hayır cevabını vermek bana da zor geliyordu. Sonra sonra, yal-
nız olmadığımı, kitabın içinde, oradaki karakterlerle birlikte ol-
duğumu fark ettim. Kendimle birlikteydim.

Karakterlerle birlikteyken kendimi yalnız hissetmek şöyle
dursun, onların sunduğu dünyanın gerçek dünyamdaki insan-
lardan daha canlı ve ilginç geldiğini bile düşünürüm. Biraz dü-
şünürseniz, siz de bana hak verirsiniz. Bir kitabın (bir projenin
ya da bir girişimin de) uzunca bir süre gündemimizde ve dikka-
timizde kalabilmesi için bir şekilde bize ait içsel bir karışıklık ya
da tutkuyla bağlantılı olması gerekmektedir. Öyle ki, bu mesele,
olayın başında tam anlamıyla anlayıp ifade edemesek de işimizin
ana temasını oluşturur. Karakterlerin şekillenmesiyle, herbir ka-
rakter bu ikilem ve karışıklığın bir yönünü mutlaka taşır. Bu du-
rum belki başkalarına çok ilginç gelmeyebilir, ama bizim için ke-
sinlikle büyüleyici ve sürükleyici bir durumdur. Çünkü bu ka-
rakterler bizdendir, bizdir. Bizim daha acımasız, daha akıllı, da-
ha çekici tasvirlerimizdir. Onlarla vakit geçirmek eğlencelidir;
çünkü onlar da bizim takılı kaldığımız meselelerle güreşmekte-
dirler. Ruh eşlerimiz, sevgililerimiz, en yakın arkadaşlarımızdır
onlar. En kötülerini bile; hatta özellikle en kötü olanları.

İçinde herhangi bir karakter barındırmayan böylesi bir kitapta bile kendimi yalnız hissetmiyorum. Hissetmem de mümkün değil. Burada okuyucuyu, sanatçı olmak isteyen bir kişi olarak gözümde canlandırıyorum. Saçlarındaki kırları daha az olan aynı kendi gençliğim gibi. Edinilen hayat deneyimlerinin hikmeti ve birkaç meslek sırrıyla ona biraz enerji ve ilham aktarmayı umuyorum.

DİRENÇ VE ŞİFA

Hiç Santa Fe’de vakit geçirme şansınız oldu mu? Burada yaygın bir ?şifa? alt-kültürü vardır. Buradaki atmosferin insanlara terapi gibi geldiği ve buranın kendini toparlamak için güvenilir bir yer olduğu düşünülür. Parasıyla ne yapacağını bilemeyen, daha zengin, hali vakti daha bir yerinde üst-orta sınıftan insanların şifa için gidebilecekleri başka yerler de vardır elbette (aklıma ilk gelen Santa Barbara, Ojai ve Kaliforniya gibi). Bu tür yerlerde, kişinin işine gücüne yeniden başlayabilmesi için, içinde bulunduğu şifa sürecinin tamamlanması gerektiği gibi bir düşünce hâkimdir.

Bu tip bir düşünce de bir çeşit Dirençtir.

Zaten neremiz için şifa bulmaya çalışıyoruz ki? Bir sporcu, ağrısı sızısı olmadan güne başlamayacağını bilir. Sıkı oynamak zorundadır.

Sayesinde bir şeyler yaratabildiğimiz tarafımızın şifa bulmaya ihtiyaç duymadığını aklınızdan çıkarmayın. Orası çok daha güçlü ve derin bir yeredir; ne ailemiz, ne toplum, hiçbir şey dokunamaz. Saftır, bozulmamıştır; ses, su ve kurşun geçirmezdir. Doğrusu burası, başımıza gelen sorunlar ve çektiğimiz çilelerle daha da iyileşir ve zenginleşir.

Şifa gerektiren tarafımız kişisel hayatlarımızdır. Bunun da işimizle bir ilgisi yoktur. Kendi egemenlik merkezimizi bulmaktan daha iyi bir iyileşme şekli olabilir mi ayrıca? Tüm şifa arama ça-

balalarının amacı da bu değil mi?

Bundan yaklaşık yirmi yıl önce, New York'ta geceleri taksi şöförlüğü yaparak geçiniyordum; tabii yorgunluktan bezmiş halde ve esas yapmam gereken işten tam zamanlı kaçmış olmayı becererek. Bir gece kendimi, cebimde 110 dolar?lık kira parasıyla, tek başıma, abuk sabuk televizyon kanallarının karşısında dibe vurmuş buldum. Bu bir süredir böyleydi, ama o gece, olayı daha fazla rasyonelize edemeyecek durumdaydım. Antika Smith-Corona daktilomun başına oturdum; öte yandan bu deneyim bana inanılmaz anlamsız ve amaçsız geliyordu. Çöpe gitme tehlikesine layık birtakım şeylerle kendime işkence ederek yaklaşık üç saat boyunca makinenin başında oturmuşum. O kadar yetti. Makineyi bir kenara koydum. Muflağa geri gittim. Evyede yaklaşık 10 günlük bulaşık duruyordu. Bir şekilde onları yıkayacak enerjiyi kendimde buldum. Ilık su iyi geldi hatta. Sabun ve sünger, işlerini yapıyorlardı. Kuruyan bulaşık yığnında bir tabak kümesi ııldamaya başlamıştı. Şaşkınlıktan ısıık çalmaya başladığımın çok sonradan farkına vardım.

Köşeyi dönmüş olduğumu fark etmek beni oldukça etkilemişti.

lyiydim.

Bundan sonra iyi olacaktı.

Anlatabildim mi? Aslında kayda değer hiçbir şey yazmamıştım. Hatta iyi bir şey yazabilmem için birkaç yıl geçmesi gerekti. Önemli olan da bu değildi zaten. Önemli olan, o kadar yıl kaçtıktan sonra, sonunda işimi yapmak için masanın başına oturmuş olmaktı.

Lütfen yanlış anlamayın, gönülden yapılan 'şifa' çalışmaları ile zerre kadar sorunum yok. Hatta hepimizin bir şekilde buna ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Ama bunların hiçbirisi, bizim yapmamız gereken işi yapıp yapmadığımızla ilgili değil; hatta Dirençle ilgili olarak inanılmaz bir egzersiz bizim için. Zira Direnç şifayı pek sever. Özel hayatlarımızdaki yorucu ve sıkıcı haksızlıklardan yeniden ve yeniden arınmak için ne kadar psişik enerji harcarsak, işimizi yapmaya o kadar az halimiz kalacağını bilir Direnç.

DİRENÇ VE DESTEK

Herhangi bir atölye çalışmasında bulundunuz mu? Sokağa para atmaktan başka bir faydası olmayan bu türden işler Direncin meslektaşları gibidir. Bunlarla, Dirênçten bir doktora derecesi bile alabilirsiniz. Bir atölye çalışmasına giderek işten kayarmaktan daha iyi bir yol olabilir mi? Bundan daha fazla nefret ettiğim bir şey varsa, o da *destek* kelimesidir.

Ailemizin ve dostlarımızın desteğini istemek, ölüm döşğine gelip de bize en yakın insanların etrafımıza toplanmasına benzer. Burada bir sorun yok; ama gemimiz yelken almaya başladıktan sonra, yapabilecekleri tek şey limandan bize el sallamak olacaktır.

Yakın akrabalarımızdan aldığımız her türlü desteği Monopol parasına benzetebiliriz. İşimizi yapmamız gereken gerçeklikte herhangi bir geçerliliği yoktur. Bilakis, meslektaşlarımızın ya da sevdiğimiz kişilerin desteğine dayanmak, kendi işimizin çaresine bakmak konusunda bizi o kadar güçsüz kılar.

Carol isimli bir arkadaşım, hayatının iyice kontrolden çıktığını düşündüğü bir dönemde şöyle bir rüya görmüştü:

Otobüsle yolculuk ediyordu ve otobüsü Bruce Springsteen kullanıyordu. Springsteen bir anda otobüsü kenara çekti ve anahtarları Carol'a verdi; sonra da ortadan kayboldu. Carol rüyasında panik olmuştu. Koskoca otobüsü nasıl kullanacağını bilemiyordu. Tüm yolcular ona bakmaya başlamıştı. Belli ki arala-

rından otobüsü kullanacak kimse çıkmamıştı. Carol direksiyonun başına geçti. Üstesinden gelebildiğinin farkına vardığında, şaşkınlığını bir türlü gizleyemedi.

Rüyasını sonradan analiz ettiğinde, Bruce Springsteen'in⁹ Patron (*The Boss*) olduğunun farkına varır. Ruhunun patronu. Otobüs ise hayatının aracıdır. Patron Carol'a artık direksiyon başına geçmesi gerektiğini söylemektedir. Dahası, onu sürücü koltuğuna geçirip sonrasında da aracı kontrol edebildiğini hissettirmesiyle rüya, harekete geçmesi için Carol'a cesaret vermektedir. Gerçekte, kendi hayatını yönetebileceğine dair güven aşılama- tadır.

Böyle bir rüya gerçekten insanın en büyük destekçisidir. Yalnız başınıza oturup işinizi yapmaya çalıştığınızda bozdurulmaya hazır bir çek gibidir.

Not: Derinlerinizdeki siz, şayet kendinize bu tip bir rüya gönderirse sakın kimseye anlatmayın. Sakın rüyanızın gücünü azaltmayın. Böyle bir rüya yalnızca sizin için gönderilmiştir. Yalnızca sizinle Esin Periniz arasındadır. Çenenizi kapayın ve faydasını görmeye bakın.

Böyle bir rüyayı bir yoldaşınızla paylaşmak konusundaki tek istisna, rüyayı paylaşmanın yoldaşınız ve çabalarının lehine destek ya da teşvik sağlayacağı zamanlardır.

9 "Patron" lakaplı, Amerikalı ünlü şarkıcı, gitarist ve söz yazarı - Ç.N.

DİRENÇ VE OLAYLARI RASYONELLEŞTİRME

Rasyonalizasyon, Direncin sağ koludur; gerçekte yapmamız gerekeni yapmadığımız için ne kadar ödle mahluklar olduğumuzu hissettiğimizde, bizleri yaşadığımız bu utanç duygusundan kurtarmaktır.

MICHAEL

Sakın olayları rasyonelleştiriyorum diye beni suçlama. O olmasa ne yapardık ki? Ben daha bir gününü onsuz geçirebilecek birini tanımadım. Seksten bile daha önemli.

SAM

Hadi canım! Hiçbir şey seksten daha önemli olamaz.

MICHAEL

Hadi mi? Olanları rasyonelleştirmeye çalışmadan bir hafta yaşamaya çalış bakalım, gör bak neler oluyor?

Jeff Goldblum ve Tom Berenger

Lawrence Kasdan'ın *The Big Chill* filminden¹⁰

Ancak, rasyonelleştirmenin kendi ortakları vardır. Bunlar,

¹⁰ Çok eski sekiz arkadaşın, bir arkadaşlarının vefatı üzerine yıllar sonra yeniden bir araya gelerek aralarındaki ilişkileri irdeledikleri, 1983 yapımı film - Ç.N.

akıl yürütmelerle olayları makul ve mantıklı kılma eylemi sırasında ruhumuzun söylenenlere gerçekten inanan tarafıdır.

Kendimize yalan söylemek başka bir şeydir, o yalanlara inanmak başka bir şey. Bunu unutmayın.

DİRENÇ VE OLAYLARI RASYONELLEŞTİRME (2. KISIM)

Direnç korkudur. Ama Direnç, kendini bize bu kadar çıplak göstermeyecek kadar da kurnazdır aynı zamanda. Neden mi? Çünkü Direnç; bizi işimizden alıkoyan şeyin kendi korkumuz olduğunu açıkça gördüğümüzde, kendimizden utanıp bu utançla korkuya rağmen eyleme geçme cesareti bulabileceğimizi bilir.

Direnç bizim bunu yapmamızı istemez. Ve bunun için rasyonelizasyonu, yani olanlar ve olmayanlar karşısında akıl yürütme becerimizi devreye sokar. Olayları rasyonelleştirme becerisi Direncin akıl hocasıdır. Direncin koca sopasını arkasında saklama yoludur. Direnç bize korkumuzu göstermektense (ki korku kendimizden utanmamıza ve işimize koyulmamıza vesile olur), karşımıza o işi neden yapmadığımıza dair bir dizi akla yatkın ve inandırıcı gerekçeyle gelir.

Direncin bunların çoğunu bize gerçek gibi göstermesi, rasyonelizasyonun özellikle sinsisi olduğu noktadır. Hepsi meşrudur. Eşimiz gerçekten de 10 aylık hamile olup evde bulunmamıza samimiyetle ihtiyaç duyuyor olabilir. Çalıştığımız birimdeki kurumsal değişiklik çok fazla vaktimizi alıyor olabilir. En azından ilk bebek doğana kadar tezimizi bitirme işini erteleme fikri bize o sırada en anlamlı gelen şey olabilir.

Direncin göz ardı ettiği nokta, tabii ki bunların aslında hiçbir anlam ifade etmediğidir.

Tolstoy *Savaş ve Barış*'ı yazdığında 13 çocuğu vardı. Lance Armstrong¹¹ kazandığı Fransa Bisiklet Turları'nın üçünde kanser hastasıydı.

11 1971 Teksas doğumlu, Amerikalı bisikletçi. Bisiklet sporunun en önemli organizasyonlarından biri olan Fransa Bisiklet Turu'nu aralıksız yedi kez kazanmıştır. - Ç.N.

DİRENCİN ÜSTESİNDEN GELİNEBİLİR

Direnç üstesinden gelinemeyecek bir şey olsaydı, ne *Beşinci Senfoni* olurdu, ne *Romeo ve Juliet*, ne de *Golden Gate Köprüsü*. Direnci yenmek, doğum yapmak gibi bir şeydir. Kadınların, birilerinin desteği olsun olmasın neredeyse elli milyon yıldır bu bebekleri içlerinden çıkartabildikleri gerçeğini hatırlayana kadarsa imkânsız gibi görünür.

2.

DİRENÇLE MÜCADELE

Profesyonelleşme

*“Savaş üzerine çalışmak başka bir şeydir,
bir savaşçının hayatını yaşamak başka bir şey.”*

Arkadyalı Telamon

(M.Ö. 5. yüzyılda yaşamış bir paralı asker)

PROFESYONELLER VE AMATÖRLER

Direncin üstesinden gelmeyi başaramamış, Dirence mağlup düşmüş sanatçıların ortak bir özellikleri vardır. Hepsi bir amatör gibi düşünür. Henüz profesyonelleşememişlerdir.

Bir sanatçının profesyonelleşmeye başlaması, sanki ilk çocuğunu dünyaya getirmesi gibi yepyeni bir dönemin başlangıcıdır. Tek bir harekette her şey değişir. Açıkçası ben tüm hayatımı, profesyonellik öncesi ve sonrası olarak iki dönemde ele alabiliyim.

Yine açık konuşmak gerekirse, profesyonel dediğimde, doktorlar ve avukatlar gibi “belirli bir meslek grubuna ait” profesyonelleşmeyi kastetmiyorum. Bir ideal olarak profesyonellikten bahsediyorum, amatörlüğün zıddı olan bir profesyonellikten. Aradaki farkın üzerinde bir durup düşünmekte fayda var.

Bir amatör, eğlencesine bu oyunu oynar; profesyonel ise kazanmak için.

Bu oyun amatörün hobisidir; profesyonelin ise işi.

Amatörler yarı zamanlı bu oyunu oynar; profesyoneller ise tam zamanlı.

Amatörler hafta sonu savaşçısıdır; profesyoneller ise haftanın yedi günü oradadır.

Amatör kelimesi Latince “sevmek” anlamına gelen *amare* kökünden türemiştir. Bunun geleneksel açıklaması, amatörün bir aşk/sevgi saikiyle kendisini çağıran, yapmak istediği bir işin pe-

şine düştüğü; profesyonelin ise bunu para kazanmak için yaptığıdır. Ben bunu böyle görmüyorum. Bence aksine, amatör henüz bu oyunu yeteri kadar sevmemektedir. Gerçekten yeteri kadar sevse, bunu “gerçek” işinin yanında yürüttüğü herhangi bir meşguliyet olarak görmezdi.

Profesyonel ise o meşguliyetini, tüm hayatını adayacak kadar sevmektedir. Tüm zamanını ona adayacak kadar.

Profesyonelleşmekle kastım işte budur.

Direnç, sanatçının profesyonelleşmesinden nefret eder.

PROFESYONEL

Bir gün İngiliz yazar Somerset Maugham'a¹² yazılarını planlı programlı olarak mı, yoksa ilham gelmesine bağlı olarak mı yazdığını sormuşlar. O da şöyle cevap vermiş: "Ben sadece ilham geldiğinde yazarım. Şanslıyım ki ilham, her sabah hiç aksatmadan saat dokuzda geliyor."

İşte size tam bir profesyonel.

Dirençle ilgili olarak ise Maugham şunları söylerdi: "Ben Dirence tenezzül etmem bile. Beni şaşırtmasına izin vermem. Oturur işimi yaparım."

Maugham'ın ortaya koyduğu bir diğer derin gerçek ise şudur: Oturmak ve işe başlamak gibi dünyevi ve olağan bir eylemi gerçekleştirmekle Maugham, ilhamın gelmesine neden olan, esrarengiz ama bir o kadar da şaşmaz bir dizi olayı başlatmaktadır. Bu, Tanrıça'nın, Maugham'ın saatini kendisinininkiyle eş zamanlı hâle getirmesi kadar şaşmaz bir durumdur.

Sistemi bir kere kurduğunda, Tanrıça'nın geleceğini biliyor-muş Maugham.

12 1874-1965 yılları arasında yaşamış, gezginliği ile de tanınan İngiliz oyun, roman ve hikâye yazarı. Yazılarının yanı sıra, kısa ve etkili cümleleriyle de ünlüdür. - Ç.N.

YAZARIN BİR GÜNÜ NEYE BENZER?

Beni içten içe kemiren bir doyumsuzluk hissiyle güne başlarım. Daha sabahtan içimi bir korku sarar. Yakınımdaki sevdiğim insanlar teker teker ortadan kaybolmaya başlarlar. Onlarla etkileşim hâlindeyimdir. Oradayımdır ama değilimdir.

Yapacağım işi düşünmem. O meseleyi çoktan Esin Perisi'ne havale etmişimdir. Farkında olduğum şey Direncimdir. Direnci bağırsaklarımda hissedirim ben. Ona çok büyük bir özen ve saygıyla yaklaşırım. Nasıl bir alkoliği alkole olan hassasiyeti bir anda alt edebilirse, Direnç de beni herhangi bir gün ya da herhangi bir an hezimete uğratabilir; bunu biliyorum.

Yapmam gereken ufak tefek angarya ev işlerini yaparım; aramam gereken insanları ararım; gündelik yaşamın gereklerini yerine getiririm. Yine tam olarak buradayımdır; ama değilimdir. Kafamdaki saat ilerlemeye devam eder. Bu gündelik ıvrı zıvırla daha çok uğraşabilirim, ama zamanı geldiğinde de bırakmam gerektiğini bilirim.

Öncelik ilkesinin ciddi şekilde farkındayımıdır: a) Neyin acil, neyin önemli olduğunun arasındaki farkı bilmek gerekir ve b) İlk önce önemli olanı yapmak gerekir.

Önemli olansa işimdir. Ayak uydurmam, gerekli şekilde kuşanmam gereken oyundur bu. Sahip olduğum her şeyi bırakarak girmem gereken alandır.

Yaptığım işin, gezegenin kurtuluşu için yaşamsal öneme sahip olduğunu falan düşünüyor değilim. Bu iş, penceremin dışındadır dolanıp duran atmaca için bir fareyi yakalamak nasıl önemliyse benim için de o kadar önemli. Atmaca aç; öldürmesi lazım. Benim de.

Ufak tefek ev işlerimi hallettim. Vakit geldi. Şimdi duamı okuyup avlanmak için yola koyulabilirim.

Güneş daha doğmadı; hava soğuk, tarlalar nemli. Böğürtlen çalıları bacaklarımı çiziyor; dalları yüzüme çarpıyor. Bu tepe benim canıma okuyacak, belli. Ama ne yapabilirim ki? Bir ayağımı diğerinin önüne atarak ırmanmaya devam etmekten başka bir şansım yok.

Bir saat geçti. Şimdi kendimi daha da ısınmış hissediyorum. Yürüyor olmak kan dolaşımımı hızlandırdı. Geçen bunca yıl bana çok önemli bir beceri edindirdi: Nasıl sefil olunduğu; nasıl çenemi kapatıp çabalamaya devam etmem gerektiği. Bu, insani olması sebebiyle çok değerli bir bilgi; bir ölümlü içinse biçilmiş bir rol. Tanrılar'ı gücendirmiyor; hatta devreye girmelerini sağlıyor. Sürekli şikâyet eden ben, şimdi geri çekilmekte. Onun yerini içgüdülerim alıyor. Bir saat daha geçiyor. Fundalığın köşesinden dönüyorum; ve işte orada duruyor: Dolu dolu, şırl şırl bir su kaynağı.

Evden bu tepeye kadar giden yol boyunca tüm ölümsüzlere şükrediyorum. Sonra avımın onların hakkı olan kısmını sunuyorum kendilerine. Bunu bana onlar getirdiyse, onlara kendi haklarını sunmam gerekiyor. Şükrediyorum.

Çocuklarla ateşin yanı başında şakalaşıyorum. Çocuklar mutlu; ihtiyar adam bugün eve domuz pastırması (*bacon*) getirmiş. Evin yaşlı kadını mutlu; gelen pastırmayı pişiriyor. Yalnızca bugünlük bile olsa, bu gezende rızkıma düşeni aldığım için ben de mutluyum.

Direnç herhangi bir etmen değil şimdi. Ava dair hiçbir şey düşünmüyorum; ofise dair hiçbir şey düşünmüyorum. O tansiyon boynumdan ve sırtımdan çoktan akıp gitmiş. Bu gece hisse-deceğim, söyleyeceğim ya da yapacağım şeylerin hiçbirini reddedilmiş ya da çözüme kavuşturulmamış, Direncin bozduğu herhangi bir tarafımdan gelmeyecek.

Uyumaya kafam rahat bir şekilde gidiyorum. Ama yine de son olarak Dirençle ilgili meselemi bir kere daha gözden geçiriyorum. Yarın yine onunla birlikte güne başlayacağım. Bunun için şimdiden kendime çeki düzen verip ciddileşiyorum.

NASIL SEFİL OLUNUR?

Askerlikten yırtmaya çalıştığım gençlik yıllarımda kendimi bir şekilde Amerikan Deniz Piyade Teşkilatı'nda buluvermiştim. Bahriye eğitiminin, bebek yüzlü acemi askerleri kana susamış katillere dönüştürdüğü gibi bir mit vardır. Piyade Teşkilatı inanın o kadar da etkili bir yer değil. Bilakis, çok daha faydalı şeyler öğretmekte.

Bahriye eğitimi size nasıl sefil olunacağını öğretiyor mesela. Bu, bir sanatçı için çok değerli bir bilgidir.

Bahriyeliler sefil olmaya bayılırlar. Köpek maması kıvamında soğuk yemekler yemekten, uyduruk alet edevat kullanmaktan, her zaman hor gördükleri herhangi bir acemi birliğinden ya da havacıardan daha fazla ölüm oranına sahip olmaktan sapkınca bir zevk alırlar. Neden mi? Çünkü anasının kuzusu bu insanlar, gerçekte sefalet nedir bilmemektedirler.

İçindeki çağırışı yerine getirmek için yola çıkmış bir sanatçı, farkında olsa da olmasa da azap çekmeye gönüllü olmuş demektir. Belirli bir süre için izolasyon, dışlanma, güvensizlik, ümitsizlik, alay, teessüf ve aşağılama rejiminde konaklayacaktır sanatçı adayı.

Sanatçının Bahriyeli gibi olması gerekir. Sefaletin ne demek olduğunu, nasıl sefil olunacağını bilmesi gerekir. Sefil olmaktan zevk alması; bir askerden, denizciden ya da havacıdan daha fazla sefil olabilmekten gurur duyması gerekir. Çünkü bu bir savaştır şekerim; ve her savaş bir nevi azaptır.

ZATEN PROFESYONELİZ

Hepimiz zaten belirli bir alanda, kendi işlerimizde profesyonel kişileriz.

Ay sonunda maaşlarımız hesabımıza yatıyor. Kısacası para için çalışıyoruz; yani profesyoneliz.

Şimdi bir düşünelim: Gündelik hayatımızın merkezinde olan söz konusu bu profesyonellik ya da bu alandaki başarılarımız hiç sanatsal girişimlerimize aktarılamaz mı acaba? Kendimizi profesyonel olarak tanımlamamıza neden olan nitelikler tam olarak nelerdir?

1. *Her gün kendimizi göstermek durumundayız.* Belki de sadece zorunda olduğumuz için, kovulmamak için her gün işe gidip geliyoruz. Her gün işe gidip kendimizi gösteriyoruz. .

2. *Ne olursa olsun bunu yapıyoruz.* Hastalıkta ya da sağlıklıta, ne pahasına olursa olsun, sürünerek de olsa dükkâna gitmemiz bir zorunluluktur. Bunu belki çalışma arkadaşlarımızı yüzüstü bırakmamak ya da bunun kadar ulvi olmayan başka nedenlerle yapıyoruz. Ama yine de yapıyoruz. Ne olursa olsun işe gidiyoruz.

3. *Tüm günümüz işte geçer.* Aklımız başka yerlerde olabilir ama bedenimizin tam zamanlı olarak dümeni tutması şarttır. Çaldığı zaman telefonlara cevap vermemiz, müşteri bir şey istediğinde yardımına koşmamız gerekir. Paydos zili çalmadan evlerimize gidemeyiz.

4. *Kendimizi yıllar boyu çalışmaya adanırız.* Önümüzdeki yıl belki de başka bir işte, şirkette ya da ülkede çalışacağız; ama yine de çalışacağız. Piyangodan büyük ikramiye çıkmadığı sürece, bizler işgücü piyasasının birer parçasıyız.

5. *Yüz yüze olduğumuz riskler yüksek ve gerçektir.* Bu, hayatta kalma, ailelerimizi geçindirme, çocuklarımızın eğitimini karşılayabilme meselesidir. Karnimizi doyurma meselesidir.

6. *Emeğimizin karşılığını almayı bekleriz.* İş olsun diye burada değiliz; amacımız eğlenmek değil. Para için buradayız.

7. *Kendimizi hayatta bir tek işimizle tanımlamayız.* Belki yaptığımız işle gurur duyabilir, gece geç saatlere kadar ya da hafta sonları bile çalışabiliriz; ama yalnızca iş tanımlarımızda bahsi geçen kişiler olmadığımızın da farkındayızdır. Öte yandan amatörler, kendilerini fazlasıyla hobileriyle, sanatsal amaçlarıyla tanımlamaya oldukça eğilimlidirler. Kendilerini o şekilde tanımlarlar. Kişi müzisyen, ressam ya da oyun yazarıdır. Direnç böyle şeyleri pek sever. Amatör bir bestekâr, kendi başarısına haddinden fazla yatırım yapıp başarısızlıktan da bir o kadar korkması sebebiyle, hep yazmak istediği o senfoniye yazamayacağını bilir. Amatör bunu o kadar ciddiye alır ki, bu ciddiyet onu paralyze eder.

8. *İşimizin gerektirdiği teknik konularda ustayızdır.*

9. *Kendi işimize espri ile yaklaşabiliriz.*

10. *Gerçek hayatta övgü ve suçlamaları kabullenebiliriz.*

Bir de, bir amatör olaya nasıl yaklaşır, ona bakalım. Ya da bir ressam veya oyun yazarı olma arzusuna sahip bir kişi... Kendisini çağırın içindeki ses karşısında nasıl bir tavır alır acaba?

Öncelikle, sanatçı adayı olan kişi her gün çıkıp kendini bu arenada göstermez. İkincisi, bu kendini gösterme işini ne pahasına olursa olsun yapmak istemez. Üçüncüsü, tüm gününü işte geçirmez. Yıllar boyunca sanatı için çalışmaya kendini adanmıştır; bununla ilgili riskler henüz fazlasıyla hayali ve yapaydır. Yaptığı işten para kazanmaz. Kendini fazlasıyla sanatıyla özdeşleştirmektedir. Yenilgiye dair herhangi bir şakayı kaldıramaz. Onu, “Bu lanet olası üçleme beynimin içine etti” derken duymazsınız. Çünkü bu üçleme zaten yazılıyordu

Amatör kişi, henüz ne sanatının gerektirdiği tekniklerde ustalaşmıştır, ne de gerçek hayattaki eleştirilere hazırdır. Yazdığımız bir şiiri bir arkadaşımıza gösterdiğimizde, “Çok güzel olmuş, beğendim” diyecektir. Gerçek dünyada böyle bir cevap almazsınız; böyle bir cevabı, bize karşı iyi olmaya çalışan bir arkadaşımız verir ancak. Bir başarısızlık karşılığında bile olsa, gerçek hayatta onaylanmak kadar insana iyi gelen bir şey yoktur.

17 yıl süren çabalamalardan sonra ilk aldığım profesyonel senaryo işi King Kong Yaşıyor (*King Kong Lives*) olmuştu. Ben ve o zamanki ortağım (aynı zamanda *Alien* ve *Total Recall*’ı yapan muhteşem yazar ve prodüktör) Ron Shusett, ünlü prodüktör Dino De Laurentiis’e sunmak üzere senaryoya özenle son şeklini vermiştik. Ortaya çıkardığımız işi o kadar çok sevmiştik ki, hit olacağından emindik. Bitmiş filmi izledikten sonra bile gişe rekorları kıracak bir bomba olduğunu sanıyorduk. Tanıdığımız herkesi prömiyere davet ettik. Filmin başarısıyla gelecek kişilerin sayısında patlama olabileceğini düşünerek, prömiyer yerinin ya-

nındaki salonu bile kiralamıştık. Prömiyer mekânına erkenden gittik; arkadaşlarımızı “feci bir kalabalık olacak” diye uyardık.

Kimse gelmedi. Bizim çağırdığımız kişiler dışında sırada yalnızca bir kişi vardı; o da bozuk parayla ilgili bir konuda söyleniyordu. Arkadaşlarımız sessiz bir şaşkınlık içerisinde filmi izlediler; film bitip de ışıklar yandığında ise, bir anda hamamböcekleri gibi tekrar karanlıklara karıştılar.

Ertesi gün *Variety* gazetesinde filmle ilgili yayımlanan yazı aynen şöyleydi: “...Ronald Shusett ve Steven Pressfield, umuyoruz ki bu senaristlerin gerçek isimleri değildir...” İlk haftanın izlenme oranları elimize geçtiğinde bile jeton daha tam düşmemişti. Ben hâlâ ümitliydim. “Belki de yalnızca büyük şehirlerde böyle olmuştur, banliyölerde durum başkadır” diye düşünüyordum. Arabayla, bir banliyö sineması olan Edge City’ye doğru yola çıktım. Patlamış mısır tezgâhındaki gence yaklaşıp, *King Kong Yaşıyor*’un iyi bir film olup olmadığını sordum. Verdiği cevap “rezilet” oldu.

O anda yıkıldım. 42 yaşında, yeni boşanmış, çocuksuz, sırf yazar olma hayalini gerçekleştirmek adına tüm normal insani isteklerden vazgeçmiş bir adam olarak, Linda Hamilton’un başrolünü oynadığı, isim yapabilecek büyük bütçeli bir Hollywood prodüksiyonunda ismini duyurabilecekken neler olmuştu? Beceriksiz adamın tekiydim. Her şeyim sahteydi. Hayatımın hiçbir değeri yoktu; benim de.

Arkadaşım Tony Keppelman bu işleri bırakmayı düşünüp düşünmediğimi sorarak içinde bulunduğum ruh halinden çıkmamı sağladı. Asla! Nasıl bırakabilirdim ki! “İyi o zaman, içinde

bulunduğın durumdan mutlu olmaya bak” dedi. “Hayatta olmak istediğın yerde misin, değil misin, mesele bu. Sadece bir iki darbeye maruz kaldın o kadar. Bu oyun alanında olmanın bedeli de böyle bir şey. Şikâyet etmeyi bırak ve hâline şükret” diye ekledi.

İşte profesyonel olduğumu o zaman anladım. Henüz başarılı değildim. Ama, gerçek bir başarısızlık ne demektir, biliyordum.

OYUN UĞRUNA

Profesyonellikle ilgili önemli bir konuya açıklık getirmek istiyorum: Bir profesyonel, yaptığı işin karşılığında para alsın da, her şeyden önce o işi sevdiği için yapar. Yaptığı işi sevmek zorundadır. Başka türlü, özgür iradesiyle o işe tüm hayatını adanmaz.

Ama yine de profesyonel, sevginin fazlasının da iyi bir şey olmadığını bilir. Sevginin fazlası insanı boğabilir. Profesyonelin işiyle arasına koyduğu mesafe ve tavırlarındaki soğukkanlılık, eylemlerine ket vuracak kadar bu oyunu sevmesini engelleyen dengeleyici bir unsurdur. Yaptığı işi para için yapması ya da dışarıya işini para için yapan bir insan imajı çizmesi, bu tansiyonu düşürür.

Korku, Sevgi ve Direnç konularında ne dediğimizi hatırlayın. Sizi çağıran ses, uğruna yola koyulduğunuz herhangi bir girişim, sanatsallığınıza duyduğunuz aşk ne kadar büyükse, bunun gerçekleştirilmesi konusunda ruhunuzun evrimi de bir o kadar önem taşır. Ve bundan ne kadar korkarsak, bununla yüzleşirken karşılaşacağınız Direnç de o kadar büyük olacaktır. Oyunu para için oynamanın karşılığı aslında para değildir (hatta tam bir profesyonel olsanız bile, elinize para geçmeyebilir). Bu karşılık, oyunu para için oynamanın doğal sonucu olan profesyonel tavidir. Bu tavır, beslenme çantası dediğimiz zihniyeti aşılır: Yağmur çamur, aydınlık karanlık demeden çalışmaya kurulu bir ruh hâline delalet eder ve günbegün bunun için mücadele eder.

Yazar, bir piyade eri gibidir. İlerlemenin, bir gün, saat ve dakika içerisinde düşmandan çıkarılan pislik miktarı ile ölçüldüğünü bilir. Sanatçının ayağında asker postalları vardır. Aynaya baktığında karşısında G.I. Joe'yu¹³ görür. Esin Perisi'nin çalışan kişileri sevdiğini unutmayın. Prima Donna'lardan nefret eder o. Tanrılar'ın huzurunda işlenecek en büyük günah, tecavüz ya da adam öldürme değildir. Gururdur. Paralı asker olduğunuzu hayal edin; yalnızca bir silah için kiralanıyor olmak, yeterli tevazuyu da beraberinde getirir. Kişinin gururu ve kendine biçtiği biricikliği alır götürür.

Direnç, bu gurur ve biricikliğe bayılır. "Siz benim karşıma X işini ya da Y görevini alamayacak kadar iyi bir yazar çıkartın, ben de insanların ceviz gibi nasıl kırıldığını göstereyim", der size.

Profesyonel kişi, teknik olarak para karşılığı çalışır. Teknik olarak, faturalarını ödeyebilmek için bu oyunda yer alır. Ama son kertede, yaptığı işi sevdiği için yapmaktadır.

Şimdi hep beraber düşünelim, bir profesyonelin belli başlı özellikleri nelerdir diye.

13 Hasbro'oyuncak firması tarafından üretilmiş, askeri karakterlerden oluşan süper kahraman oyuncaklar. Ayrıca çizgi romanı, çizgi filmi ve sinema filmi yapılmıştır. - Ç.N.

PROFESYONEL KİŞİ SABIRLIDIR

Direnç, amatör kişiyi çok eski bir oyunla dize getirir. İçindeki hevesi ona karşı kullanır. Aşırı hırslı ve gerçekçi olmayan bir zaman planına sahip bir projenin içine dalmamızı sağlar. Bu kadar yoğunluğu kaldıramayacağımızı bilir. Bizse bu durumda durvara toslar, paramparça hâle geliriz.

Öte yandan, bir profesyonel, memnuniyetin ancak gecikmeli olarak geleceğini bilir. O bir karıncadır, cırcır böceği değil. Sylvester Stallone'nin Rocky'nin senaryosunu üç gün boyunca hiç uyumadan çıkarttığına dair efsaneyi duymuş muydunuz? Doğru olup olmadığını bilmiyorum, belki de doğrudur. Ama bu tür efsaneler, uyanmakta olan bir yazarın önüne konulabilecekler arasında en tehlikeli olanlarıdır; zira kişilerin acı çekmeden ve sebat etmeden büyük sonuçlar alabileceğine dair baştan çıkarıcı bir inancın oluşmasına sebep olurlar.

Profesyonel kişinin zırhı ise sabırdır; yalnızca yıldızların kornumunun kariyeri için doğru pozisyonu almasını beklemek açısından değil, aynı zamanda, tekil işlerle havaya girilmesini engellemek bakımından da. Profesyonel, bir roman yazıyor veya mutfak dekore ediyorsa, ya da hangi iş olursa olsun, düşündüğünün iki katı zaman ve para harcaması gerektiğini bilir ve yaptığı işi ona göre göze alır. Bu gerçeği kabul eder.

Profesyonel kişi, herhangi bir projenin başlangıç evresinde oldukça katı ve duygusuzdur; bunun bir sıçrama değil, kar buz

zerinde gerekleen uzun mesafe kzak yar olduğunu srekli kendine hatrlatr. Uzun sre taıyacağı bir ykn altına girdiğinin farkındadır. Haskiler'in ekiği kzağın devamlı gitmesini sağlayabilirse, kzağın Alaska'nın Nome ehrine er ya da ge varacağını bilir.

PROFESYONEL KİŞİ DÜZEN İSTER

Eski model Chevrolet karavanımda yaşadığım dönemlerde, daktilomu lastik takma malzemeleri, kirli çamaşırlar ve kağıt yığınları arasından çıkarmak zorunda kalırdım. Arabam; kuş yuvası, arı kovanı ya da tekerleklerin üzerindeki “cehennemin dibi” gibiydi. Yatıp zıbarabilmek için gerekli olan yeri sağlayabilmek amacıyla, her gece kendime bir sıçan deliği kadar yer açmam gerekirdi.

Profesyonel kişi böyle yaşayamaz. Onun bir misyonu vardır. Düzensizliğe tahammül edemez. Kafasından kaosu uzak tutmak için dünyasındaki kaosu da hayatından çıkarmak durumundadır. Evindeki halının ve kapısının eşığının süpürülüp temizlenmiş olmasını ister ki, Esin Perisi içeri girdiğinde elbisesine zerre kir değmesin.

PROFESYONEL KİŞİ SIRLARI AÇIĞA KAVUŞTURUR

Profesyonel kişiye göre, yaptığı iş sanattan ziyade zanaattır. Sanatın mistik bir boyuttan yoksun olmasından değil. Aksine, tüm yaratıcı çabaların kutsallığına inanır profesyonel kişi, ama yine de hayatını onun üzerine kurmaz. Buna çok fazla kafa yorması durumunda paralize olacağını bilir. Bu sebeple teknik üzerine yoğunlaşır. Profesyonel işin “nasıl”ı üzerinde ustalaşırken, “ne” ve “niye”sini Tanrılar’a bırakır. Somerset Maugham’ın yaptığı gibi, ilham gelmesini beklemeyiz; ilhamın görüntüsünün sezgisiyle hareket eder. O, ilhama giden, elle tutulamaz her türlü varlığın ciddi anlamda farkındadır. Sırf saygıdan bunların kendilerinin takılmasına izin verir. Kendi alanına odaklanmış şekilde, onlara kendi alanlarını tanır.

Amatör kişi ise işlerin gizemiyle fazlaca meşguldür. Bu gizemi fazlasıyla abarttığı bir dünyada yaşar.

Profesyonel, susmasını bilir. Bunlar hakkında konuşmaz; yalnızca işini yapar.

PROFESYONEL KİŞİ KORKUYA RAĞMEN İŞİNİ YAPAR

Amatörler, işlerini yapabilmek için yapmaları gereken ilk şeyin korkularını yenmek olduğunu düşünürler. Profesyoneller ise korkunun asla yenilebilecek bir şey olmadığını bilirler. Korkusuz bir savaşçı ya da ürkek olmayan bir sanatçı olmayacağını bilirler.

Henry Fonda, sahneye çıkmadan önce ilk olarak soyunma odasındaki tuvalette kusar, sonra da elini ağzını yıkarmış. Korkudan ödü kopuyor olsa da, bu teröre rağmen sahneye çıkmak için kendini zorlarmış. Eyleme geçmesiyle birlikte korkunun ortadan kalkacağını ve iyi olacağını bilirmiş.

PROFESYONEL KİŞİ BAHANE KABUL ETMEZ

Direncin kurnazlıklarını hafife alan amatörler vücutlarına grip mikrobunun girmesine izin verirler. Herhangi bir müsvedde üzerinde çalışmanın, o günün işini yapmaktan daha önemli olduğuna dair kafalarının içinde gezinen bir yalanın sesine kapılıp gitmişlerdir.

Profesyoneller bu yollardan geçmiş, bu aldatmacayı öğrenmişlerdir. Onlar Direncin varlığına saygı duyarlar. Bahanesi ne kadar güçlü olursa olsun, ona bugün teslim olurlarsa, yarın bunun iki katı bir teslimiyet sorunuyla karşı karşıya olduklarını bilirler.

Profesyoneller, Direncin telefonla satış yapan bir pazarlamacıya benzediğini bilirler: Gereğinden fazla merhaba dersiniz, bittersiniz. Profesyonel, telefonu açmaya tenezzül bile etmez. İşinin başından ayrılmaz.

PROFESYONEL KİŞİ NASILSA ÖYLE OYNAR

Bir gün arkadaşım Hawk'la Prestwick-İskoçya'da golf oynuyorduk. Rüzgâr sol taraftan uğuldayarak esiyordu. Ben sekiz iron'luk, 30 yarda'lık bir atış yapmış olsam da, o anda esen bir rüzgârın gazabına uğradım. Top sağa doğru gitmeye başladı, ben de umutsuzluk içerisinde olanı biteni izlemeye. Bir yerlere çarptı ve alakasız başka bir yerlere gitti. "Orrrospu Çocuğu" diye bir şey çıktı ağızımdan ve sonra malzemeciye döndüm: "Rüzgârın vuruşu nasıl aldığını gördün mü ya?" dedim.

Hawk, ancak İskoç golf malzemecilerinin yapabileceği şekilde bir bakış fırlattı bana ve "Rüzgârı oynamayı öğrenmen lazım, değil mi?" dedi.

Profesyonel kişiler, işlerini gerçek dünyada görür. Her türlü zorluk ve bilumum adaletsizlikler son kertede hep hayra varır; o nedenle, bu olumsuz ve beklenmedik değişikliklerin hepsi, üzerinde olumlu düşünmek konusunda mücadele edilmesi gereken bir alanı oluşturur. Bu alanın mükemmel bir düzlük olduğunu ise, ancak semadan doğru onlara bakabilen bir profesyonel anlayabilir.

PROFESYONEL KİŞİ HER ZAMAN HAZIRLIKLIDIR

Bununla zanaatı kastetmiyorum; işin o tarafı zaten banko. Profesyonel kişi daha derin bir düzeyde hazırlıklıdır; her gün kendi kendisine yaptığı sabotajla yüzleşmek için.

Profesyonel, Direncin çok üretken ve yaratıcı olduğunun farkındadır. Şimdiye kadar hayatında görmediği şeyleri suratına fırlatacaktır.

Profesyonel kişi ise tüm bu darbeleri özümseyip serbest bırakmaya zihinsel olarak hazırlıklıdır. Günün getirdiklerini alabilmeyi amaçlar. Tedbirli ve gözü karadır; gelen her şeye eyvallah demeye, bir darbe alması gerekiyorsa onu almaya, dar geçitten geçmesi gerekiyorsa da oradan geçmeye hazırdır. Üzerinde yürüdüğü zeminin günbegün değiştiğini bilir. Amacı zafer kazanmak değil (başarı zaten kendiliğinden gelecektir), kendisini ve içindekileri mümkün olduğunca kararlı ve istikrarlı şekilde idare edebilmektir.

PROFESYONEL KİŞİ GÖSTERMELİK İŞ YAPMAZ

.Profesyonel kişinin ortaya çıkardığı işin muhakkak bir tarzı vardır, ama yine de, bu imzasının yalnızca ona alkış getirecek bir şey olmasına izin vermez. Sahip olduğu tarz, başka şeylere hizmet etmek durumundadır. Bunu, dikkatleri üzerine çekmek için kullanmaz.

Tabii bu demek değildir ki, zaman zaman etrafındakilere iş başında olduğunu göstermez. Böyle zamanlarda, elindeki Kızıl-derili baltasını 360 derece çevirip tüm gücüyle ileriye atar.

PROFESYONEL KİŞİ KENDİNİ TEKNİĞİNİ GELİŞTİRMeye ADAR

Profesyonel kişi, icra ettiği zanaata büyük sayęı beslemektedir. Bunun için kendisini ondan üstün grmmez. Kendisinden önce gelenlerin yaptığı katkıları göz ardı etmez; bilakis takdirle karşılar.

Profesyonel kişi, bu yüzden kendini tekniğini geliştirmeye adar. Bunu, teknik ilhamın yerini alsın diye değil, ilham geldiğinde gerekli tüm maharetlere bir teçhizat deposuna sahip olur gibi sahip olmak için yapar. Profesyonel kurnazdır; vinin ndeki teknik kapısının yanındayken çektiği zahmetlerin sonucunda, arka kapıdan dehanın içeriye szleceğini bilir.

PROFESYONEL KİŞİ YARDIM İSTEMEKTEN ÇEKİNMEZ

Tiger Woods, dünyadaki en büyük golfçulardan biridir; ama onun da bir öğretmeni vardır: Butch Harmon. Tiger bir eğitmenin vereceği bu eğitime muhtaç değildir. Bu eğitime zorla katlanıyor da değildir. Aksine bundan zevk almaktadır. En büyük keyfi, alıştırma sırasında Butch'la birlikte golf topunun konduğu oturtmalığın başına geçmek ve ondan sevdiği bu oyun hakkında daha çok şey öğrenmektir.

Tiger Woods dört dörtlük bir profesyoneldir. Bir amatörün içine düşebileceği “ben her şeyi biliyorum” ya da “her şeyi tek başıma halledebilirim” duygusu asla onun başına gelmez. Tam tersine, en bilgili hocayı arar ve tüm kalbiyle onun söyleyeceklerini dinler. Bu oyunu oynayan öğrenci, golfte ya da herhangi bir sanat dalında kendisine gelecek esinlerin bitip tükenmediğini bilir.

PROFESYONEL KİŞİNİN ENSTRÜMANIYLA ARASINDA MESAFE VARDIR

Profesyonel kişiler, enstrümanlarından uzakta durmak konusunda hemfikirdirler; bu enstrüman kendileri, bedenleri, sesleri, becerileri, çalışmaları sırasında kullandıkları fiziki, zihni ya da psikolojik varlıkları olabilir. Beraber çalışmak durumunda oldukları şeylerin hepsi basitçe Allah vergisidir. Profesyonel de bunların hepsine soğukkanlılıkla, kişiselleştirmeden ve objektif şekilde yaklaşır.

Profesyonel kişi, kendini bilinç ve istenciyle özdeşleştirir; bilinç ve istencinin sanatına hizmet etmek için manipüle ettiği malzeme ile değil. Madonna, evin içinde konik sütyenlerle ve “gel beni becer” büstiyerleriyle dolaşmıyordur herhalde. Muhtemelen gününü planlamakla meşguldür. Madonna kendini “Madonna” ile özdeşleştirmiyordur, çünkü Madonna onun işverenidir.

PROFESYONEL KİŞİ HATAYI (YA DA BAŞARIYI) KİŞİSELLEŞTİRMEZ

Sanatçıların derilerinin kalın olduğu söylenirken, bu kişilerin kalın kafalı ya da hissiz kişiler olduğu kastedilmemektedir. Burada söylenmeye çalışılan, sanatçıların profesyonel bilinçlerini kişisel egolarından çok daha başka bir yere koyduklarıdır. Bunu yapabilmek için çok sağlam bir karakter gereklidir; zira içgüdülerimiz her zaman bir şekilde buna karşı çıkmaktadır. Evrim, bizleri, reddedilme duygusunu iliklerimizde hissetmeye programlamıştır. Bu yolla kabileler, kişiyi grubun dışına atmakla tehdit ederek, cemaatte itaat duygusunu hâkim kılmaktadır. Reddedilme korkusu, salt psikolojik bir korku değildir; aynı zamanda biyolojiktir de. Bu korku hücrelerimize işlemiştir.

Direnç bunun böyle olduğunu çok iyi bilmekle birlikte, bunu da bize karşı çok iyi kullanır. Reddedilme korkusunu kullanarak, işimizi yapmaktan olmasa da, onu topluluğun beğenisine sunmaktan bizi alıkoyar. Bizi bu konuda etkisiz kılmaya çalışır.

Yıllarını fevkalade güzel ve derin bir roman yazmaya adanmış çok değerli bir arkadaşım vardı. Sonunda romanı bitirdi, ama roman e-mail kutusunda takılı kaldı; bir türlü göndermeyi beceremedi. Reddedilme korkusu cesaretini kırmıştı.

Profesyonel kişi reddedilmeyi kişiselleştirmez. Çünkü böyle bir tavrın Direnci daha da güçlendireceğini bilir. Editörler düşman değildir, eleştirmenler de. Düşman olan şey, yalnızca içimizdeki Dirençtir. Mücadele alanı kafamızın içidir. Dışarıdan ge-

lecek bir eleştiriyi kabul etmekte zorlanırız. Çünkü bu eleştiri, doğru olsun olmasın içimizdeki düşmanı canlandıracaktır. Bu düşmansa daha şimdiden bize karşı büyük bir güce sahiptir.

Profesyonel kişi, kendisini, kendi performans alanının uzağında durmak için özellikle eğitir. Gönlünü ve ruhunu ne kadar bu yola koymuş olsa da, bunu böyle yapar. *Bhagavad-Gita*, emeğimizin meyveleri üzerinde değil, yalnızca emeğimiz üzerinde hakkımız olduğunu söylemektedir. Bir savaşçının yapması gereken en önemli şey hayatını, bir atletin yapması gereken en önemli şey ise her şeyini sahada bırakmaktır.

Profesyoneller işlerini severler. Tüm kalpleriyle her şeylerini buna adarlar. Buna rağmen, bu işin kendilerine ait olmadığını da bilirler. Sanatçı kişilikleri pek çok çalışma ve performansı işlerinde barındırır. Yapacakları bir sonraki çalışma hâlihazırda işlerindeki filtreden geçmektedir. Bir sonraki çalışma daha iyi olacak, ondan bir sonraki ise ondan da iyi olacaktır.

Profesyoneller, geçerliliklerini kendi kendilerine denetlerler. Bu anlamda oldukça katı ve inatçıdırlar. Pohpohlanma ya da kayıtsızlık durumlarında işlerini soğukkanlılıkla ve objektif olarak değerlendirebilirler. Eksik kaldıkları kısımlarda kendilerini geliştireceklerdir. Başarılı oldukları kısımlar için de daha iyisini yapmaya çalışacaklardır. Bunun için daha çok çalışacak, yarın yine bunun için burada olacaklardır.

Profesyonel kişi eleştiriye açıktır, kendisine yöneltilen eleştirileri dinler, bunlardan kendi payına düşeni öğrenmeye çalışır. Böylelikle gelişmeyi ister. İçindeki Direnç çok daha derin ve zalim bir düzeyde ona eleştiri oklarını fırlatmaktadır. Direnç; onun

Çalışma arzusunun ve kendisini sanatına adanmasının önüne geçmek için hâlihazırda kafasında olan işle ilgili bir sürü korku ortaya çıkartacak ve bu yönde eleştirilerini ona doğru yöneltecektir. Profesyonel kişi bunlara kanmaz. Kafasında her şeyden önce çözüm vardır. O da şudur: NE OLURSA OLSUN DİRENCİN BENİ YENMESİNE İZİN VERMEYECEĞİM.

PROFESYONEL KİŞİ ZORLUKLARA TAHAMMÜL EDER

Hayatımın beş yılını Tinseltown'da geçirdim. Burada, risk alarak dokuz film senaryosu bitirdim. Hiçbiri de satmadı. En nihayet, önemli bir prodüktörle görüşme ayarladım. Adamın telefonu susmak bilmiyordu. Kafasında şu bildiğimiz kulaklıklardan vardı; özel olarak telefonunu kaldırmaya bile gerek duymuyordu. Telefon çaldıkça, gelen telefonları karşılıyordu. Bu esnada özel bir telefon geldi. “Kusura bakmayın” dedikten sonra, bana kapıyı göstererek “Bu özel bir görüşme” diye ekledi. Odadan çıktım. Arkamdan kapı kapandı. 10 dakika geçti. Sekreterlerin yanında oturuyordum. Bunun üzerine bir yirmi dakika daha geçti. Sonra adam ceketini çekiştirerek odadan çıktı. Sonunda prodüktörün odasının kapısı açılmıştı. “Gerçekten çok özür dilerim” dedi.

Beni tamamen unutmuştu.

Ben de bir insanım. Bu olay elbette canımı sıktı. Çocuk da değildim ayrıca; kırklarımıydım. Kollarımın arasında boylu boyunca tuttuğum başarısızlık kaydıyla birlikte...

Profesyonel kişi, bu tip küçük düşme durumlarında olayları kişiselleştirmez. Küçük düşme, tıpkı reddedilme ve eleştiri gibi içerdeki Direncin dışarı yansımasıdır.

Profesyonel kişiler zorluklara göğüs gererler. Yağmurluklarının üzerine kuş pisliği bulaşmasına aldırış etmezler. Ne de olsa hortumla şöyle bir su tutunca bu pislik akar gider. Asla ve asla

toprağa verilemeyecek bir şey varsa, o da bizzat kendileri, yaratıcı merkezleridir. Bu merkezin çekirdeği kurşungeçirmezdir. Profesyonel izin vermediği müddetçe kimse ona dokunamaz.

Bir gün otoyolda, Cadillac arabası içinde şişman yaşlı bir adam görmüştüm. Arabasının klimasını açmış, *Pointer Sisters* dinliyor, purosunu tüttürüyordu. Plakasında şöyle yazıyordu:

BORÇLAR ÖDENDİ

Profesyonel kişinin gözü, elindeki halka çörektedir, onun de-
liğinde değil. Her zaman arenada kalıp üzerinde boğaların tepin-
mesini, öylece ayakta dikilmeye tercih eder.

PROFESYONEL KİŞİ KENDİ GEÇERLİLİĞİNİ KENDİSİ DENETLER

Amatör kişiler, cesaretlerinin, başkalarının olumsuz görüşleriyle kırılmasına izin verirler. Böylelikle dışardan gelen bir eleştirinin gönüllerinde yer işgal etmesine ve dolayısıyla kendilerine ve işlerine duydukları inancın zedelenmesine sebep olurlar.

Bir başka Tiger Woods hikâyesi dinlemeye hazır mısınız? 2001 Masters Golf Turnuvası'nın son gününde, sona yaklaşmaya dört delik kala (ki meşhur golfçü bu yarışmaya, tüm dörtlü majörleri tek bir seferde tamamlayarak büyük bir başarı elde etmek için gitmişti), kalın kafalı adamın biri, Tiger'ın back-swing'inin tam tepesine fotoğraf kamerası ile biniverdi. Tiger inanılmaz bir şekilde midswing'e durup atışı yapmaktan vazgeçti. Olayın şaşırtıcı kısmı ise, adama fırlattığı öfkeli bakışın hemen ardından kendisini toparlayıp geri çekildikten sonra, inanılmaz bir atışla topu gitmesi gereken yere göndermesi oldu.

İşte tam bir profesyonel. Bu düzeyde katı ve inatçı bir kişilik, pek çoğumuz için imrenilecek bir özellik olmakla kalmayıp, anlaşılabilir bile gelebilir. Bu yüzden Tiger'ın davranışına, daha ziyade ne yapmadığına bakmakta fayda var.

Öncelikle, herhangi bir reflekssel davranışta bulunmamıştır Tiger. Diğer bir deyişle, hiddeti yaratan şey olan, otomatik hiddet tepkisini kışkırtan herhangi bir eylemin vuku bulmasını engellemiştir. Tepkisini kontrol etmiş, duygularına hâkim olmuştur.

İkinci olarak, olayı kişiselleştirmemiştir. Bu fotoğraf meraklısının, vuruşuna bilinçli olarak engel olup kendisini kasten uçurmaya çalışan bir eylemde bulunduğunu tabii ki düşünebilecekken, böyle yapmamıştır. Öfke, kızgınlık veya mağduriyet duygusuyla hareket edebileceksen, etmemiştir.

Üçüncüsü, bunu evrenin kötücül bir niyeti ya da buna benzer bir işaret olarak algılamamıştır. Bu topu kolaylıkla, golf tanrılarının kötü niyeti olarak değerlendirebilirdi. İnleyip sızlayıp, surat asıp, bu adaletsizliğe, bu engele kendini teslim edebilir veya bunu başarısızlığına gerekçe olarak gösterebilirdi; ama böyle yapmamıştır.

Bunun yerine, an üzerindeki hâkimiyetini korumuştur. Başına dış faktörler tarafından ne gelirse gelsin, yapması gereken işler olduğunun, şimdi, burada, doğru yere yapması gereken bir atış olduğunun bilgisiyle hareket etmiştir. Ve ayrıca bu atışı yapabilmesi için gücünü koruması gerektiğinin farkındalığıyla davranmıştır. Böyle bir durumda, duygusal olarak altüst olma hâli dışında hiçbir şey yoluna engel olamazdı. Tiger'ın annesi Kulti da, bir Budistti. Belki de merhameti, çok istekli bir fotoğraf meraklısının dikkatsizliğinde öfkeye takılmamayı ondan öğrenmişti. Ne olursa olsun, mutlak bir profesyonel olarak asabiyetini tek bir bakışla göstermiş, sonrasında hemen yatışmış ve elindeki işe geri dönmüştür.

Profesyonel kişi, başkalarının eylemlerinin kendi gerçekliğini tanımlamasına izin vermez. Ertesi sabah eleştirmen olmayacaktır, ama yazar, o boş sayfayla karşı karşıya bir şekilde orada olacaktır. Hiçbir şey çalışmasının önünde engel engel değildir. Bir aile

krizinin ya da Üçüncü Dünya Savaşı'nın ortaya çıkması fark etmeksizin, profesyonel kişi Tanrılar'a hizmet etmeye devam edecektir.

Unutmayın; Direnç, egemenliği başkalarının eline teslim etmemizi ister. Kişisel değerimizi, kimliğimizi, varoluş nedenimizi tehlikeye atmamızı ister. Direnç bunu kaldıramayacağımızı bilir. Kimsenin kaldıramayacağını bilir.

Profesyonel kişi, eleştirileri üfler geçer. Hatta duymaz. Eleştiriler, Direncin habersiz sözcüleridir ve ciddi anlamda kurnaz ve ölümcül olabilirler. Kafamızın içinde aynı toksik maddeleri uyandırarak görüş bildirirler. İşte bu, eleştirinin gerçek fenalığıdır. Onlara değil de, kafalarımızın içindeki Dirence inandığımızdan bu böyledir. Bu noktada da eleştiriler bilinçdışındaki sözcüler gibi hareket ederler.

Profesyoneller, hasetten beslenen eleştirilerin çok rahat ayrımına varırlar; ve bunu, aslında kompliman olduğunu, süreç içerisinde öğrenirler. Zira eleştirmenler en çok (yapabilecek olsalardı) kendilerinin yapabilecekleri işlerden nefret ederler.

PROFESYONEL KİŞİ SINIRLARINI BİLİR

Bir menajer, bir avukat ve bir de muhasebeci tutar. Yalnızca tek bir konuda profesyonel olabileceğini bilir. Diğer konuları başka kişilerin uzmanlığına bırakır ve bu anlamda saygıyı elinden bırakmaz.

PROFESYONEL KİŞİ KENDİNİ HEP YENİDEN YARATIR

Goldie Hawn, bir zamanlar Hollywood'da bir aktris için yalnızca üç yaş dönemi olduğunu söylemişti: Bebeklik, asla affetmeyen bölge savcısı ve Miss Daisy'nin Şoförü (*Driving Miss Daisy*). Kendisi aslında başka bir noktaya değinse de, buradaki gerçek sabittir. Sanatçılar olarak bizler Esin Perisi'ne hizmet ederiz ve Esin Perisi hayatımız boyunca bize birden fazla görev verebilir.

Profesyonel, ne kadar rahat ve başarılı olursa olsun, kendisinin tek bir enkarnasyonla sınırlı geri kafalı birine dönüşmesine göz yummaz. Göçmen, özgür bir ruhi gibi, dış bedeninin kabuğundan, kılıfından çıkar ve yenisine bürünür. Böylelikle yolculuğuna devam eder.

BİR PROFESYONEL BAŞKA PROFESYONELLERCE FARK EDİLİR

Bir profesyonel, kendi zamanına hizmet eden ya da etmeyen kişilerin kim olduğunu bilir. Bir western filmi olan *Shane*'de Alan Ladd ve Jack Palance'ın birbirlerinin etrafında dönmesi gibi, ortada iki tek tabanca varsa, biri diğerini muhakkak tanır.

SEN A.Ş.

Los Angeles'a taşınıp, şehirde çalışan senaryo yazarlarıyla ilk tanışmaya başladığımda, pek çoğunun şirket sahibi olduğunu öğrenmiştim. Yazar olarak yaptıkları işleri, özel kişilikleriyle değil, tek kişiyle yürüttükleri tüzel kişilikleri üzerinden sunuyorlardı. Sözleşmelerini, "kendi hizmetleri için" kendileriyle yapıyorlardı. Daha önce hayatımda böyle bir şeyle karşılaşmamıştım ve bunun bayağı sağlam bir şey olduğunu düşünmüştüm.

Yazarın kendisini şirketleştirmesinin, vergi gibi belli mali avantajları bulunmaktadır. Ama benim bununla ilgili sevdiğim nokta, bu metaforun kendisidir. Ben, kendin olma, A.Ş. fikrini seviyorum. Böylelikle kafamda iki ayrı şapka taşıyabileceğimi düşünüyorum. Kendimi işe alabilir ve işten kovabilirim. Robin Williams'ın zamanında yazar ve prodüktörlere laf attığı gibi, kendi kafama göre takılabirim.

Kişinin kendisini şirketleştirmesi (ya da kendisini basitçe bu şekilde görmesi) profesyonellik fikrini güçlendirir. Çünkü böylesi, iş yapan sanatçıyla, show'u götüren istenç ve bilinci birbirinden ayırır. Birinin başının etrafına ne kadar suistimal toplanırsa toplansın, diğeri uzun adımlar atarak bu yükü taşımaya devam eder; hem de başarıyla: Yazar olan sizin kafası kocaman şişmiş olabilir, ama patron olan siz, kendinizi nasıl idare edeceğinizi bilirsiniz.

Hiç ofis işi yaptınız mı? Yaptıysanız, haftalık Pazartesi toplantılarının nasıl olduğunu bilirsiniz. Grup, toplantı odasında toplanır; patronsa herbir kişi ya da grubun başlayan haftaya ilişkin sorumluluklarının üzerinden geçer. Sonra toplantı dağılır, toplantı notlarını tutan kişi ise bir süre sonra bu notları dağıtır. Toplantıdan yaklaşık bir saat sonra notlar masanıza ulaştığında, o hafta ne yapmanız gerektiğini biliyorsunuzdur.

Ben her Pazartesi günü kendimle bu şekilde toplanırım. Oturur, yapmam gereken işler üzerinden giderim. Sonra bunları yazar, kendime dağıtırım.

Şirketime ait kırtasiye malzemelerim, kartlarım ve çek defterim vardır. Şirketime ait masraflar yapar, yine buna paralel olarak vergilerimi öderim. Kendim ve şirketim için sahip olduğum kredi kartları farklıdır.

Kendimizi bir şirket gibi düşündüğümüzde, ciddi anlamda kendimizle aramıza sağlıklı bir mesafe de koymuş oluruz. Daha objektif hâle geliriz. Oradan buradan gelen esintileri kişiselleştirmeyiz. Daha soğukkanlıyızdır. Satacağımız malın değerini çok daha gerçekçi bir şekilde belirleyebiliriz. Bazen dışarıya çıkıp satış yapamayacak kadar yumuşak mizaçlıyızdır, ama A.Ş. olunca sıkı sıkı bunu yapmamız gerekir. O zaman kendimiz olmaktan çıkarız, "Ben A.Ş." oluruz.

Profesyonel oluruz.

BIKIP USANMAYAN MAHLUKAT

Neden Direnç bizim profesyonelleşmemize teslim olmak durumundadır? Çünkü Direnç zorbanın tekidir. Tek başına güçsüzdür ve gücünü tamamen bizim korkularımızdan alır. Yeri geldiğinde, önüne çıkan angut bir bücürün de önünde eğilebildiğini görürsünüz.

Profesyonelliğin özü, yapılan işe ve o işi yaparken iş dışında ortaya çıkan her türlü şeyi bir kenara bırakarak işin gereklerine konsantre olmaktır. Eski Spartalılar, düşmana saygı anlamında kendilerini çok iyi eğitmişlerdir. İsimsiz ve yüz­süz herhangi bir düşman olabilir bu. Başka bir deyişle, işlerini layıkıyla yaparlarsa, dünya üzerindeki hiçbir gücün onlara karşı gelemeyeceğine inanmışlardır. Çöl Aslanı (*The Searchers*) filminde John Wayne (ve Jeffrey Hunter), çocukken bir Kızılderili şefi tarafından kaçırılan yeğeni Natalie Wood'u yıllarca arar. Kış önlerinde ciddi bir engeldir, ama Ethan Edwards karakterindeki Wayne asla kendini kapıp koyuvermez. Baharda tekrar yola düşecek, er ya da geç bu uyanık serseri­yi alt edecektir.

ETHAN

Anlaşılan, bıkıp usanmadan gelip duran bu mahlukatın varlığından haberdar değil. Her neyse,

eninde sonunda onları bulacağız; sana bu konuda söz veriyorum.

Dünyanın dönüşü kadar eminim buna.

Profesyonel kişi, işte hep yeniden, yeniden gelmekten usanmayan bu mahluktur. Daha kararlı ve acımasız bir şekilde Direnci kendi silahıyla alaşağı eder.

ESRARENGİZ BİR DURUM YOK

Profesyonelleşmede esrarengiz, bilinmeyen ya da mistik herhangi bir durum söz konusu değildir. Bu tamamen irade yoluyla verilecek bir karardır. Kendimizi profesyonel olarak görmeye ve konumlandırmaya karar veririz ve öyle oluruz. Durum bu kadar basittir.

3.

DİRENCİN ÖTESİNDE

Daha Yüksek Bir Gerçeklik

“İlk göreviniz, kendinizi Tanrılar’a adayıp, sizin buyruğunuza tercüman olabilecek ve onları en fazla mutlu edecek düşünce, kelam ve eylemleri size bahşetmesi için onlara dua etmek ve sonra kendinizi, dostlarınızı ve şehrinizi en yüksek seviyedeki muhabbet, ihtişam ve kazanca nail kılmaktır.”

Ksenophon

Süvari Komutanı¹⁴

¹⁴ Ayrıca Sokrates'in öğrencisi olan, ünlü Yunan filozof, yazar ve tarihçi. Hellenika isimli yedi ciltten oluşan kitabı Türkçe’de Yunan Tarihi olarak yayımlanmıştır. - Ç.N.

SOYUT MELEKLER

Önümüzdeki bölümlerde, kendimize doğru yaptığımız yolculuğumuzda bizi destekleyen ve ayakta durmamıza yardımcı olan görünmez ruhani güçlerle ilgileneceğiz. Bunlar için *melek* ve *esin perisi* terimlerini kullanmak istiyorum.

Bununla bir sorunuz yoktur umarım.

Şayet varsa, melekleri soyut olarak düşünmenize izin veriyorum. Bu güçlerin, yerçekimi gibi kişisel olmayan güçler olduğunu düşünebilirsiniz mesela. Hatta belki de öyledirler. İnanması zor değil. Yani böyle bir gücün her zerre ve tohumun serpilmesi için gerekli olduğunu düşünmek pekâlâ mümkün. Ya da tüm kedi yavrusu veya sıpaların, oynayıp öğrenebilmeleri için onları harekete geçiren bir güç olduğunu düşünmek.

Nasıl Direnç kişisel bir durumsa (örneğin, daha önce “Direnç bunları sever, şunlardan nefret eder” demiştik), bu soyut melekler de entropi ya da moleküler bozulma gibi, kişisel olamayan doğal durumlar olarak görülebilir.

Benzer biçimde, insani gelişim daveti kişisel bir durum olarak kavramsallaştırılabileceği gibi (ilahi *kudret*, *deha*, *melek* veya *esin perisi*), Venüs’e ait met-cezir ya da transitler gibi kişisel olmayan bir şekilde de kavramsallaştırılabilir. Sizin için sorun yoksa her iki durum da kabul edilebilir. Ya da başka boyutlara ait bu türden bir düşünme biçimi size hiçbir şekilde uymuyorsa, bunu, evrimimiz sürecinde genlerimizde programlanmış “yetenek” ola-

rak da düşünebilirsiniz.

Burada öne sürmeye çalıştığım tez aslında, bizim tarafımızda, müttefikimiz, dostumuz olan birtakım güçlerin varlığıdır.

Nasıl ki Direnç, olmamız gereken insan olma yolunda bizi engellemek için varsa, bunun dengi ve karşıtı birtakım güçler de tamamen bunu diğer yönde dengelemek ve bize destek olmak için hazır bulunurlar. İşte bunlar bizim müttefikimiz meleklerdir.

GİZEMLİ OLANA YAKLAŞIRKEN

Neden önceki bölümlerde profesyonellik konusunun altını ısrarla çizdim acaba? Çünkü sanatta en önemli şey çalışmaktır. Her gün oturup denemek dışında önemli başka bir şey yoktur.

Neden çalışmak bu kadar önemlidir peki?

Çünkü her gün oturup ineklemeye devam ettiğinizde, bir süre sonra gizemli birtakım şeylerin olmaya başladığını görürsünüz. Kaçınılmaz ve mutlak olarak cennetin yardımınıza koştuğu bir süreç devreye girer. Görünmeyen güçler, yardımlarını, amacınızın huzuruna sunarlar. Tesadüfi şeyler ise bu amacınızı güçlendirir.

İşte bu gerçek, sanatçıların bilip, yazar olmak isteyen amatörlerin bilmediği gerçeklerden biridir. Oturup her gün işimizi yapmaya başladığımızda, bu güç etrafımızda yoğunlaşır. Esin Perisi, bu kendine adanmışlığı kaydeder. Onun gözünde değer kazanmış oluruz. Bizi onaylar. Oturup çalıştığımız zamanlarda, demir telleri kendine çeken manyetik bir asaya benzeriz. Fikirler gelmeye başlar. İrfan dediğimiz bu bilgiler, içimizde çoğalarak büyürler.

Nasil Direncin mekânı cehennemse, Yaratımın mekânı da cennettir. Hem Cennet yalnızca tanık değil, istekli ve aktif bir müttefikdir de aynı zamanda.

Profesyonellik dediğimiz şeye, çok kolaylıkla *Sanatçı Kanunu* ya da *Savaşçı Yolu* gibi adlar vermek de mümkündür. Bu, ego-

nun olmadığı ve hizmetin söz konusu olduğu bir davranış biçimidir. Yuvarlak Masa Şövalyeleri (*Knights of the Round Table*)¹⁵ gösterişsizdir, dikkatleri üzerine çekmek istemezler. Ama yine de dragonlarla savaşanlar onlardır.

Bizim de dragonlarla karşı karşıya gelmemiz sözkonusu. Potansiyel varlığımızda gizli olan hazineye ulaşmak, Tanrı'nın planı bizimse kaderimiz olan içimizdeki bakireyi açığa çıkarmak ve neden bu gezegende olduğumuzun cevabını bulmak için, ruhun ateş soluyan bu küçük ejderleriyle iyice dövüşüp onlara karşı galip gelmek durumundayız.

¹⁵ Kral Arthur ve Yuvarlak Masa Şövalyeleri, bir kahramanlık efsanesidir. Kral Arthur'un ölümünden sonra gelecek kralın, küp şeklindeki bir taşa saplı olan kılıcı çekebilmesi gerekmektedir. Bu kılıcı sadece genç Arthur çeker ve kral olur. Daha sonra Arthur, Yuvarlak Masa Şövalyeleri'ni oluşturur. Şövalyeler, eşitliği sembolize etmesi sebebiyle yuvarlak masa etrafında toplanırlar. Hep beraber ütöpik Camelot şehrinin koruyuculuğunu yapmışlardır. - Ç.N.

ESİN PERİSİNİ ÇAĞIRMAK

Bu bölümün başında kullandığımız alıntı, Ksenophon'un Süvari Birliği Komutanı isimli risalesinden. Meşhur savaşçı, tarihçi ve filozof burada, binici tugayına katılmak isteyen Atinalı genç erkeklere birtakım faydalı bilgiler sunmaktadır. Ahırdaki gübreleri temizleyip Savunma İşleri Meclisi'nden parayı kaptıktan sonra, bir komutanın yapması gereken ilk işin, kendini tanrılara adanması ve onların yardımını istemesi olduğunu söylemektedir.

Benim de yaptığım şey aynıdır. İşin başına oturmadan önce, en son iş olarak Esin Perisi'ne okuduğum duamı okurum; hem de büyük bir içtenlikle ve yüksek sesle. İşime gücüme ancak ondan sonra koyulurum.

Yirmili yaşlarımın sonlarına doğru Kuzey Kaliforniya'da küçük bir ev kiralamıştım. Yazdığım bir romanı sonunda bitirebilmek amacıyla oraya gitmiştim; aksi takdirde, yazmaya çabalayarak kendimi tüketecektim. Bu süre zarfında yürekten sevdiğim bir kızcağızla yapmış olduğum evlilik, iki adet kariyer ve buna benzer başka şeyler elimde patlamıştı. Direncimin üstesinden gelemediğim daha pek çok şey yapmıştım (tabii o zaman bunun böyle olduğunun farkında bile değildim). Elimde, biri neredeyse yüzde doksanına gelmiş, diğerinin ise son yüzde biri kalmış iki adet roman vardı (tabii bir sonraki aşamada çöp kutusunun dibini boylamazlarsa). Romanları bitiremedim. Bitirmeye de cesaretim yoktu. Bir yandan Dirence kendimi böylece teslim eder-

ken, daha önce bahsettiğimiz, hiçbir yere varmayacak her türlü kötü huyun, şeytani gücün ya da zihni dağıtan şeylerin de - artık adını siz koyun - tuzağındaydım. Sonunda, uyku mahmurluğundaki bu Kaliforniya şehrinde, Chevy marka karavanım, keddin Mo ve Smith-Corona antik daktilomla yüzümü yıkayıp silkelenmeyi başardım.

Evimin bulunduğu sokağın sonunda, Paul Rink adında bir adam oturuyordu. Baktığınızda, onun Henry Miller'ın *Big Sur ve Hieronymus Bosch'un Portakalları* kitabından çıkma bir kahraman olduğunu sanırdınız. Paul bir yazardı. "Moby Dick" ismini verdiği kamp aracında yaşırdı. Bir süre sonra güne Paul'le kahve içerek başladım. Şimdiye kadar duymadığım pek çok yazara kapı açtı Paul. Kişisel disiplin, kendini adama ve ortamdaki kötücül unsurlara dair bana uzun uzun nasihatler verdi. Ama her şeyden önemlisi, benimle duasını paylaştı. Homeros'un Odysseia'sından Esin Perisi'ni Çağırma Duası, T.E. Lawrence çevirisinden. Paul benimkinden de antika Remington daktilosuyla yazmıştı bu duayı. Hâlâ saklarım. Sararmış ve neredeyse yırtılacak gibi incecik hâle gelmiş şimdi; bir nefeste tuzla buz olacak neredeyse.

Bu küçük mütevazı evimde televizyonum yoktu; hiç gazete okumaz, sinemaya gitmezdim. Yalnızca çalışırdım. Ofise çevirdiğim küçük yatak odasında yine çok çalıştığım bir öğleden sonra, komşumun dışarıdaki radyosunu duydum. Biri yüksek sesle, "...Amerika Birleşik Devletleri Anayasası'nı korumak, güvenceye almak ve savunmak için..." gibi şeyler söyleyerek nutuk çekiyordu. Ne oluyor diye dışarı çıktım: "Duymadınız mı? Nixon istifa

etmiş; şimdi başka biri başkanlık yapıyormuş”, cevabını aldım.

Watergate Skandalı’nı tamamen kaçırmışım.

Çalışmaya devam etmek konusunda çok kararlıydım. Şimdiye kadar binlerce defa başarısızlıkla sonuçlanmış bir sürü öykü yaşamış; kendimin ve sevdiğim insanların pek çok acı çekmesine neden olmuşum. Bu sefer de bir pislik yaparsam artık kendimi asacaktım. O zaman Direncin ne menem bir şey olduğunu bilmiyordum. Kimse beni bu kavram hakkında bilgilendirmemişti. Hissediyordum tabii ki, ama tam olarak tanımlayamıyordum. Kendi kendine zarar vermeye yönelik bir güdü olarak deneyimliyordum çoğu zaman. Başladığım şeyleri bitiremiyordum. Mevzuya iyice girip daha çok yaklaştıkça, berbat etmek için de farklı yollar buluyordum kendime. İşte bu dönemde yaklaşık 26 ay aralıksız hiç kaytarmadan çalıştım; bir gün en son sayfaya gelip, SON yazana kadar.

Doğruyu söylemek gerekirse, bu kitabıma hiçbir alıcı bulamadım. Ondan sonra yazdığım kitabıma da. Aslında, yazdığım bir şey için ilk çekimi bundan yaklaşık 10 yıl önce aldım; ciddi anlamda basılan ilk romanım Bagger Vance Efsanesi (*The Legend of Bagger Vance*) oldu. Ama SON kelimesini yazarken, herbir harfi bastığımda yaşadığım an benim için ciddi anlamda çığır açıcıydı. Daktilodan o son sayfayı çıkartıp bitmiş sayfaların sonuna koyduğum anı çok iyi hatırlıyorum. Kimsenin bunu bitirdiğimden haberi yoktu. Kimsenin umurunda da değildi. Ama ben biliyordum. Sanki hayatım boyunca savaşmış olduğum dragon ayaklarımın altında can vermiş, kükürtlü son nefesini burada solumuştu.

Huzur içinde yat Allah'ın Cezası!!!

Ertesi sabah Paul'e kahve için uğradım ve romanın bittiğini söyledim. O da yüzüme bile bakmadan, "Ne güzel" dedi, "Bugün yenisine başla o zaman."

ESİN PERİSİNİ ÇAĞIRMAK (2. KISIM)

Paul'le tanışmadan önce Esin Perisi diye bir şeyin varlığından habersizdim. Paul resmen beni aydınlattı. Baş Tanrı Zeus ile Bellek Tanrıçası Mnemosyne'in kızları (dokuz kız kardeş) olan Esinlerin isimleri Clio, Erato, Thalia, Terpsichore, Calliope, Polyhymnia, Euterpe, Melpomene ve Urania'dır. Esas görevleri sanatçılara ilham vermektir. Her Esin Perisi bir sanattan sorumludur. New Orleans'ta, adlarını herbir Esin Perisi'nden alan sokakların bulunduğu bir bölge vardır. Hayatımın bir döneminde orada yaşamış, ancak "Ne acayip isimler" diyerek hiçbir anlam verememiştim.

Plato'nun Phaedrus'unda Sokrates, ilahi deliliğin soylu etkileri üzerine şunları söylemiştir:

Üçüncü tür akıl tutulması ve delilik durumu ise, Esin Perileri tarafından tutulma durumudur. Bunun şefkatli ve bakir ruha geldiği durumlarda, lirik ya da benzer şiirsel anlar canlanır ve eskilerin sayısız kahramanlık amelleri gelecek nesillere bilgi şeklinde yücelir. Kişi, yalnızca tekniğin onu iyi bir şair yapacağı düşüncesiyle Esin Perileri'nin deliliğinin dokunmadığı bir şiirsellik kaptısına varırsa, kendisi ve akli kompozisyonları asla mükemmelliğe varmayacak, esinli deli adamın performansının gölgesinde kalacaktır.

Eski Yunanlılar'ın gizemli olan şeyleri dile getiriş biçimi, onları kişiselleştirmek şeklindeydi. Eskiler, dünya üzerinde ezelden

beri büyük bir kudretle varlığını sürdüren güçlerin farkındalardı. Daha erişilebilir kılmak için bunları insan yüzlerine büründürmüşler; Zeus, Apollo, Aphrodite gibi isimler vermişlerdi. Amerikan yerlileri ise aynı gizemi hissederek bunları Öğretmen Ayı, Haberci Atmaca, Düzenbaz Kır Kurdu gibi animistik biçimler olarak yorumlamışlardı.

Atalarımız, mekânları içinde bulunduğumuz bu maddi dünyaya değil de, çok daha ulvi ve gizemli yerler olan güç ve enerjilerin ciddi anlamda farkındaydılar. Bu daha yüksek gerçeklikle ilgili olarak neye inanıyorlardı peki?

İlk olarak, bu alanda ölümün söz konusu olmadığına inanıyorlardı. Tanrılar ölümsüzdü.

Tanrılar, insanlardan farklı olmaksızın, sonsuz anlamda büyük güç sahibiydiler. Onların iradesine meydan okumak boşunaydı. Cennete karşı bu gurur yüklü davranışlar felaketten başka bir şey getirmezdi.

Bu daha yüksek gerçeklik boyutunda zaman ve mekânın varoluşu değişime uğramıştır. Tanrılar, düşünce hızıyla hareket edip gelecekte haber verebilirler. Ama ölümlüler, kimi zaman hepimizin rüya ve hayallerinde yaptığı gibi, zamana karşı bin türlü dümen çevirmektedirler.

Eski Yunanlılar, evrenin olaylara kayıtsız kalmadığına inanıyorlardı. Tanrılar insanların işleriyle ilgiliydiler ve sahip olduğumuz modeldeki iyi ve kötüye aracılık etmekteydiler.

Çağdaş bakış açısı, tüm bunları hoş ama mantıkdışı görmektedir. Buna verilecek yanıt şudur: Hamlet nereden geldi peki? Ya Parthenon? Ya da Marcel Duchamp'ın *Merdivenden İnen Çıplak'ı*?

BİR HAYALPERESTİN VASIYETİ

“Ebediyet zamanın yaratılarına sevdalıdır.”

William Blake

Basiretli, görüş gücüne sahip bir şair olan William Blake, bence ve anlayabildiğim kadarıyla, insan bedenine büründürülerek zamana gönderilmiş yarı deli Tanrılar’dan biridir. Kısa süreliğine çok yüksek, ulu dünyalara yükselip gördüğü mucizeleri insanlarla paylaşması için dünyaya döndürülmüştür.

Hadi yukarıdaki mısra da ne dediğini çözmeye, anlamaya çalışalım?

Bence William Blake, burada ebediyetle, içinde bulunduğumuz küreden çok daha yüksek bir yeri, bu maddi boyuttan çok daha üstün bir gerçeklik düzeyini kastetmeye çalışıyor. “Ebediyet”te zaman diye bir şey olmadığı malum (ya da Blake’in söz dizimi “ebediyet”ten ayıran bir tablo sergilememektedir) ve büyük ihtimalle burada mekân diye de bir şey yoktur. Bu gerçeklik düzeyi, pek tabii ki çok daha yüksek yaratılıştan varlıkların ikamet ettiği bir mekândır. Safi bilinç veya ruh da olabilir. Bu şey her neyse, aşık olma, sevdalanma kapasitesi de vardır aynı zamanda.

Şayet birtakım varlıklar bu alanda ikamet ediyorlarsa, buradan Blake’in, bu varlıkların yalnızca tinsel ve vücutsuz varlıklar olduğunu kastettiğini çıkartıyorum. Ancak, bizim yaşadığımız zaman boyutuyla bir ilişkileri olduğu da kesin. Tanrı ve ruhlar

bu boyuta katılıyorlar, bu boyutla ilgileniyorlar.

“Ebediyet zamanın yaratılarına sevdalıdır” cümlesi bence, daha üst boyuta ait yaratıkların, zamanla sınırlı bizim gibi varlıkların sınırlı maddi düzeyde ortaya çıkardığı fiziki varoluşlardan bir şekilde zevk aldıklarını gösteren bir anlam taşımaktadır.

Belki şansımızı zorlamak gibi olacak ama, şayet bu varlıklar “zamanın yaratılarından” bir şekilde zevk alıyorlarsa, bizleri de bunları yaratabilmek için birazcık da olsa dürtüyor olabilirler mi acaba? Şayet bu doğruysa, sanatçının kulağına ilham fısıldayan Esin Perisi görüntüsü, aslında pek de yerinde bir görüntü olacaktır.

İşte size, zamansız olanın zamanla, yani sınırlı olanla iletişimi.

Benim anladığıma göre, Blake’in modeline bakacak olursak Beşinci Senfoni, Beethoven bestelemekten çok daha önce bu ulvi alanda mevcut bulunmaktaydı. Ancak, yalnızca potansiyel olarak vardı; başka bir deyişle, bir vücuda sahip olmadan. Henüz bir müzik değildi. Onu çalamazdınız, duyamazdınız.

Bunun için biri gerekliydi. Bu potansiyeli maddi alana taşıyabilmek için cismani bir varlık, bir insan, bir sanatçı gerekliydi. Bunun için de Esin Perisi, Beethoven’ın kulağına Beşinci Senfoni’yi fısıldadı. Belki aynı eserin birkaç bölümünü milyonlarca insanın kulağına mırıldanmıştı şimdiye kadar, ama bunu Beethoven dışında kimse duymamıştı.

Bu iş Beethoven’a nasip olmuştur; ve ebediyetin sevdalanabileceği, zamanın bir yaratısı olan Beşinci Senfoni’yi o gerçekleştirmiştir.

Tanrı olarak algılayabilirsiniz, saf bilinç olarak algılayabilirsiniz, sonsuz zekâ ya da bilge ruh, veya varlıklar, tanrılar, ruhlar, avatarlar olarak düşünmeyi seçebilirsiniz. Nasıl algıyorsanız algılayın, ebediyet dediğimiz “şey” ya da “şeyler” dünyevi musikiden bir şekilde haz almaktadır.

Diğer bir deyişle, Blake burada Antik Yunanlılar’la aynı fikirdedir. Tanrılar vardır. Bizim dünyevi alanımıza girip burada çeşitli etkilerde bulunabilirler.

Bu bizi, Esin Perileri konusuna geri götürmektedir. Esin Perileri, hatırlarsanız, Tanrılar’ın Babası Zeus ve Bellek Tanrıçası Mnemosyne’in kızlarıdır. Oldukça etkileyici bir soy.

Çalışmak için masama oturmadan önce Ksenophon’un sözlerine bir kez daha bakıyorum. Benim ben olmamı sağlayacak şekilde, beni yapan ya da beni yıkan görünmeyen bu Güce bir dakika kadar bakıp saygılarımı sunuyorum.

ESİN PERİSİNİ ÇAĞIRMAK (3. KISIM)

Sanatçılar, hatırlanamayacak kadar eski zamanlardan bu yana Esin Perileri'ni çağırılmaktadırlar. Bunda ciddi bir bilgelik gizlidir. İnsani kibrimizi silerek, büyük bir tevazuyla bizlerin göremediği bir kaynaktan yardım gelmesini niyaz eden bir sihirdir bu. T.E. Lawrence çevirisinde, Homeros'un Odyseia'sı şöyle başlamaktadır:

Ey İlahi Şiir Sanatı, Tanrıça, Zeus'un kızı, benim için sürdür binbir niyetli adamın şarkısını, ki o adam kutsal Troya'nın kalbindeki kaleyi talan ettikten sonra, kendini affettirmek ve yoldaşlarını güvenli biçimde geri getirmek için, kederli halde sürünmüş durmuştu oradan oraya, ne çok yerler görmüş, iyi-kötü ne çok insan tanıyıp, ne çok acı çekmişti denizlerde yüreği. Onlar için ümitlenmek faydasız. Çılgin onlar! Kendi akılsızlıkları onların sonunu hazırladı. Eti için yok ediyorlar en haşmetli Güneşin öküzlerini, o yüzden Güneş-Tanrı kapatmıştı onların dönüş yolunu. Ey Esin Perisi, anlat bize de, bu hikâye bizim için bütün haşmetiyle yaşasın...

Bu pasajı daha detaylı incelemekte fayda var.

İlk önce, *İlahi Şiir Sanatı*. İlgili Esin Perisi'ni, sahip olduğu güç için başka bir gerçeklik düzeyinden değil, çok daha kutsal bir düzeyden kendimize çağırışımızı kastediyoruz.

Tanrıça, Zeus'un Kızı. Yalnızca ilahi olanın işimize müdahale etmesini istemekle kalmıyoruz, bu müdahalenin en yüksek düzeyden, en üstün bir altından yapılmasını istiyoruz.

Benim için sürdür. Homeros bu duayla ihtişam ya da başan işteğinde bulunmamaktadır. Yalnızca elindeki bu şeyin devam etmesini dilemektedir.

Bu şarkını. Bu da “bu şeyi” içermektedir. *Karamazov Kardeşler*’den tesisatılık sektöründeki yeni maceranıza kadar her şeyi içermektedir.

Odysseia’nın bu duanın gövdesini oluşturan denemelerinin özetini çok beğeniyorum. Bu, Joseph Campbell’in kahramanının ceviz kabuğu içindeki yolculuğu gibi, herkesin payına düşeni aldığı bir hikyedir. İlk başta işlenmiş bir suç söz konusudur. Bu durum, kahramanın eve doğru yönelen gönül rahatlığından sıyrılıp, kafasına takılan şeyler, kurutuluş arzusu, “ev”e, yani Tanrı’nın inayetine, yani kendisine geri dönebilmek için yorgunluk tanımayan bir mücadele doğrultusunda sürüklenmesine neden olur.

Özellikle ikinci suçla ilgili olan uyarı bölümüne bayılıyorum: *Eti için yok ediyorlar en haşmetli Güneşin kzlerini.* Bu, ruhun yıkımını dileyen ağır bir suçtur; kutsal olanın kutsal olmayan adi araçlar için kullanılmasıdır. Bir nevi fahişeliktir; kişinin ruhunu satması da denebilir.

Son olarak, bu iş için sanatçının dileği şudur: *Ey Esin Perisi, anlat bize de, bu hikâye bizim için bütün haşmetiyle yaşasın...*

Biz de bunu istemiyor muyuz? En muhteşemini yapmaktansa, yaşayacak olanı yapmayı. Hem de sadece bir yönüyle değil, pek çok hâliyle.

Tamam işte.

Duamızı sonunda okuduk. şimdi çalışmaya hazırız. Sırada ne var?

BAŞLANGIÇ YAPMANIN BÜYÜSÜ

Tüm yaratıcı çalışma ve girişimler için temel bir hakikat vardır. Bu hakikatin göz ardı edilmesi, sayısız fikir ve şahane planın ölmesine neden olur. Hakikat; kişinin, sonrasında ilahi takdirin devreye girmesine olanak tanıyacak şekilde kendisini görevine mutlak anlamda teslim ettiği andır. Böyle zamanlarda, daha önceden olmamış pek çok şey, kişiye yardım etmek amacıyla meydana gelir. Tüm olaylar zinciri tek bir karardan doğar ve kişinin iyiliğini, türlü türlü beklenmedik olay, karşılaşma, maddi destek gibi akla hayale gelmeyecek pek çok yolla besler. Süreç içerisinde Goethe'nin şu beytine derin hürmet duymayı öğrendim: "Ne yaparsan yap ya da neyin hayalini kurarsan kur, ilk önce başlangıç yap. Cesaretle bir deha gizlidir, bir sihir ve güç vardır cesaretin içinde. Şimdi başla."

W.H. Murray

İskoç Himalaya Keşif Seferi

Wim Wenders'in içimizdeki melekler hakkındaki filmi Arzunun Kanatları'nı (*Wings of Desire*) seyrettiniz mi? (Meg Ryan ve Nicolas Cage'in oynadığı Amerikan versiyonu, Melekler Şehri - *City of Angels*- adıyla çekilmişti). Ben buna inanıyorum; melekler olduğuna. Melekler buradalar; yalnızca biz onları göremiyoruz.

Melekler Tanrı için çalışırlar. Görevleri bize yardım etmektir. Bizleri uyandırmaktır. Bizimle birlikte yolculuk ederler.

Melekler evrimin temsilcileridir. Kabala; melekleri, zekâ ve bilinç anlamına gelen bir ışık tomarı olarak tanımlar. Kabalacılar herbir ot birikintisinin yanında “Büyü! Büyü!” diye seslenen bir melek olduğuna inanırlar. Ben daha ileri gidiyorum. Ben de, tüm insan ırkının en tepesinde bir süper meleğin “Tekâmül, Tekâmül” diye ağladığına inanıyorum.

Melekler, Esinler gibidir. Bizim bilmediğimiz pek çok şeyin bilgisine sahiptirler. Bize yardım etmek isterler. Bir ayna düşünün; melekler sanki onun arkasından, öte tarafından, bizim dikkatimizi çekmek için bize seslenirler. Tabii biz onları duyamayız. Kendi saçmalığımız içinde kendinden geçmiş, yuvarlanıp gidiyoruzdur çoğunlukla.

Ama hele bir başlamaya görelim...

Bir girişimde bulunmayı tasarlayıp, tüm korkularımıza rağmen işe koyulduğumuzda inanılmaz şeyler olmaya başlar. Perdede bir yırtık belirir. Sanki civciv yumurtadan çıkmak isterken kabuğunu gagalar da, o gagalama sonucu ilk çatlak ortaya çıkar. Melek ebeler etrafımızda toplaşırlar; kendi kendimizi, ne için doğduysak o kişiyi, *ruhumuza*, *dehamıza*, *ilahi kudret* ile şifrelenmiş kadere sahip kişiyi doğurduğumuz bu esnada bize destek olurlar.

Bir başlangıç yaptığımızda, kendimize engel olduğumuz yoldan çekilir ve meleklerin gelip işlerini yapmaları için onlara yol açarız. Melekler bu esnada bizimle konuşabilirler ve hatta bu durum onları çok da mutlu eder. Tanrı’yı da çok mutlu eder. Ebediyet, Blake’in diyebileceği gibi, zamana doğru bir kapı açar.

Ve işte biz de oradayızdır.

DEVAM ETMENİN BÜYÜSÜ

Günlük yapmam gereken işleri bitirdiğimde, kendimi tepele-
re vurur, uzun bir yürüyüş yaparım, cebime sığacak bir kayıt ci-
hazı ile birlikte. Çünkü zihnimin yüzeyi bu yürüyüşle birlikte
boşaldıkça, öteki bölümü ahenkli bir şekilde cınlayıp konuşma-
ya başlar:

342'nci sayfadaki “göz süzdü” kelimesinin yerine “yandan
yandan bakı” demelisin.

21'inci bölümde kendini tekrarlamışsın. Bölümdeki son
cümle, yedinci bölümün ortasında kullandığının aynı.

Bu tür şeyler gelmeye başlar işte. Hepimize her gün, her da-
kika geldiği gibi. Şimdi yazdığım bu paragraflar bana dün yazdı-
rılmıştı mesela, şimdikinden daha zayıf bir açılışla. Şimdiyse
dünkünün daha gelişmiş bir versiyonunu yazıyorum. Kayıt ciha-
zından yeni çıkmış, taze taze.

Kendi kendine yapılan bu revizyon ve düzeltmeler aslında
fark ettiğimizden çok daha sıklıkla görülür. Ama mucizevi bir
şeydir. Sonuçları ise kaçınılmaz derecede sarsıcıdır.

Bu revizyon dediğimiz şey neyin nesidir peki? Nasıl bir güç-
tür ki bu, düşünceleri bize doğru çekmektedir?

Ruhumuzun mimarisi ile ilgili bize neler söylemektedir? Na-
sıl bir şeydir ki bu, biz hiçbir çaba harcamadan, hatta kafamızı
bununla meşgul etmeden kafamızın içinde bir ses kendiliğinden
ortaya çıkıp bize işimizi nasıl yapmamız ya da hayatımızı nasıl

yaşamamız gerektiği konusunda öğütler verir? (Hem de ciddi anlamda bilgece öğütlerdir bunlar). Bu kimin sesidir? Uslanmaz bir kararlılıkla çalışan bu yazılım nasıl bir şeydir?

Bunlar melek midir?

Yoksa Esin Perileri midir?

Bilinçaltımız mıdır yoksa?

Kendimiz midir?

Her kimse ya da neyse, belli ki bu şey bizden çok daha zekidir. Çok çok daha zekidir. Ne yapılması gerektiği ile ilgili olarak bizim bir şey söylememize ihtiyaç duymaz. Tamamen tek başına çalışır. Çalışmak ister. Bundan zevk alır.

Peki, tam olarak ne yapar?

Organize eder, düzenler.

Organizasyonun temel ilkesi onun doğasına işlemiştir. Kaos bile kendi kendini organize edici bir özelliğe sahiptir. Yıldızlar yörüngelerini, nehirler denize giden yollarını evrenin başlangıcında söz konusu olan bu düzensizlik ve karmaşa içerisinde bulurlar.

Tanrı gibi, bir evren yaratmak için işin başına oturduğumuzda - ki bu bir kitap, opera ya da yeni bir iş girişimi olabilir - aynı temel ilke devreye girer. Yazdığımız senaryo üç bölümden oluşan bir yapıya dönüşür; yazdığımız senfoni hareketlerden oluşan bir şekil alır; giriştiğimiz tesisat işi, en uygun emir komu-

ta zincirinin ne olduğunu keşfeder. Peki biz bunu nasıl deneyimleriz? Bu konularda aklımıza gelen fikirlerle. İçimizde bir yerlerde, tıraş olurken, duş alırken ya da daha mucizevi bir şekilde işimizi yaparken, çalışırken, aklımıza fikirler gelir. Bunun arkasındaki “elf”ler uyanık ve akıllıdır. Unuttuğumuz bir şey olursa bize hemen hatırlatırlar. Eğer bir değişiklik yapmak istersek, dümeni çevirip bize oradan bakarlar.

Bundan çıkartılacak sonuç nedir?

Açıkça bellidir ki, bunun arkasında ciddi bir zekâ unsuru bulunmaktadır ve bu zekâ, bizim bilinçli aklımızdan bağımsız ama yine de onunla ittifak hâlinde olup, elimizdeki materyali bizim için ve bizimle birlikte işler.

İşte bu yüzden sanatçılar oldukça mütevazıdır. İş yapan kişinin kendileri olmadığını, kendilerinin ise sadece gelen şeyleri dikte ettiklerini bilirler. İşte bu yüzden ki, “yaratıcı olmayan insanlar” “yaratıcı insanlar”dan pek hoşlanmazlar. Çünkü onları kıskanırlar. Sanatçı ve yazarların, kendilerinin bağlantıya geçemediği bir enerji ve ilham kümesi içinde sıkıştığını hissederler.

Tabii ki bu son söylediğimiz şey büyük bir saçmalık. Hepimiz yaratıcıyız. Hepimizde aynı ruh var. Gündelik mucizeler hepimizin başında günbegün, anbean gerçekleşiyor.

LARGO

Yirmili yaşlarımda, Kuzey Carolina'nın Durham şehrinde Burton Lines adlı bir şirkette traktör römorkları sürerek yaşıyordum. Yaptığım işte pek iyi olduğumu söyleyemeyeceğim. İçimdeki şeytanların kendi kendimi mahvetmek için aktif olduğu bir dönemdi. Beni, kendimi öldürmekten alıkoyan şey ise sadece kör talihim ve tam o esnada otoyolda bulunan diğer birkaç gari-bandı. Zor bir dönemdi. Çulsuzdum; eşimden ve ailemden ayrılmıştım. Bir gece şu rüyayı gördüm:

Bir havayolu kuryesinin ekibinde çalışıyordum. Ancak, gemimiz çok sert bir toprakta sıkışıp kalmıştı. Hâlâ jetleri fırlatabiliyor ve işini yapabiliyordu, ama okyanusla ilişkisi neredeyse yarı mil kadar kesilmişti. Denizcilerin hepsi bu olumsuz durumun farkındaydı ve bunu çok güçlü ve daimi bir stres olarak üzerlerinde hissediyorlardı. Ortadaki tek aydınlık şey, "Largo" takma adlı bir bahriye topçu çavuşuydu. Çok sevmiştim onu. Largo, İnsanlar Yaşadıkça'daki (*From Here to Eternity*) Burt Lancaster'ın oynadığı Warden karakteri gibi, şu bildiğiniz sert mizaçlı üst düzey askerlerdendi. Gemide ne olup bittiğini bilen, tüm kararları alıp işi götüren tek adam, yaşlı çavuştu.

Peki Largo neredeydi? Kaptan yanıma gelip benimle konuşmaya başladığında sefil bir şekilde oturmaktaydım. O bile kayıptı. Gemi onun gemisiydi ama bu kuru toprak parçasından nasıl kurtaracağını bilmiyordu. Bu gerginlik içinde ben de kendimi

gemideki yüksek rütbeli subaylarla sohbet ederken buldum. Ama söyleyecek söz bulamıyordum. Öte yandan, kaptan durumu fark etmiş görünmüyordu. Hafifçe bana doğru eğildi ve "Ne yapacaksın bakalım şimdi Largo Efendi" dedi.

Her tarafım ürpermiş hâlde yataktan kalktım. Largo bendim. O sert, eski tüfek aslında bendim. Sorumluluk alma gücü ellerimdeydi. Tek yapmam gereken buna inanmaktı.

Bu rüya neyin nesiydi peki? Belli ki çok hayırlı bir rüyaydı. Kaynağı neydi? Bu tür şeylerin nasıl olduğu ve evrenin işleyişiyle ilgili ne demeye çalışıyordu?

Hepimizin böyle rüyalar gördüğünü bir kere daha tekrarlamak istiyorum. Keza bu rüyaların, neredeseş toz kadar olağan olduğunu anlatmak istiyorum, ya da güneşin doğuşu kadar. Tabii bu, gördüğümüz bu tür rüyaları daha az mucizevi yapmıyor.

Kuzey Carolina'ya gitmeden önce Buras, Louisiana'daki petrol yataklarında çalışıyor, bir dolu gezgin avanak ile birlikte işçi yatakhanelerinde kalıyordum. Bunlardan biri bir gün, New Orleans'ta bir kitapçıdan meditasyon hakkında aldığı kitabı çıkardı ve bana nasıl meditasyon yapıldığını öğretmeye başladı. Ben de iş sonrası meditasyon yapmaya başladım. Becerip beceremediğimi anlamaya çalışıyordum. Bir akşam şöyle bir şey oldu:

Bağdaş kurmuş otururken bir kartal gelip omuzlarıma kondu. Benimle bütünleşti ve sonra uçmaya başladı. Kafam kartal başı olmuştu, kollarım ise kartal kanatları. Tamamıyla gerçektir hissettiklerim. Kanatlarımdaki alındaki rüzgârı hissedebiliyordum, kürek çekerken suyu hissettiğiniz gibi. Çok doyurucu ve özel bir deneyimdi. Ona karşı uyguladığınız Direnci hissedebiliyordum.

nuz. İşte kuşlar da böyle uçuyorlardı. Bu sırada, bir kuşun gökyüzünden düşmesinin asla mümkün olmadığını farkına vardım. Yapması gereken tek şey kanatlarını daha çok açmak olabildi. Sonrasında kanatları katı havayla dolacaktı. Tıpkı hızla hareket eden arabadan elimizi dışarı çıkardığımızda hissettiğimiz güç gibi. Kafamın içinde oynayan bu filminden oldukça etkilenmiş, ancak ne anlama geldiğini bir türlü çıkaramamıştım. Kartala, “Bundan ne öğrenmem gerekiyor?” diye sordum. Bir ses usulca cevap verdi: “Hava gibi hiçbir ağırlığı olmayan, hiçbir şey olmadığını düşündüğün şeylerin toprak kadar gerçek ve katı, çok önemli özel güçler olduğunu öğrenmen gerekiyor” dedi.

Anlamıştım. Kartal bana rüyaların, hayal ve meditasyonun, yani şimdiye kadar fantezi ve illüzyon diye dudak büküğüm şeylerin, ayık kafayla sahip olduğum bu hayattaki her şey kadar gerçek ve katı olduğunu söylüyordu.

Kartal inanmıştım. Bana vermeye çalıştığı mesajı aldım. Nasıl almazdım ki? Havanın ne kadar katı olabileceğinin hissine varmıştım. Gerçeği söylediğini biliyordum.

Bu beni tekrar o soruya götürdü? Peki bu kartal nereden gelmişti? Nasıl olmuştu da doğru zamanda ortaya çıkmış, duymaya tam ihtiyacım olan şeyleri bana söylemişti?

Belli ki, gözle görülemeyen bir Akıl bunu yaratmıştı. Tam olarak bana ne söylemeye çalıştığını anlayabileyim diye onu kartal biçiminde göndermişti. Bu Akıl, benim o anda ihtiyacım olan şeyi bana vermişti basitçe. Benim gibi hissiz ve uyuşuk kafalı birinin bile anlayabileceği şekilde, açık ve basit bir düzeyde anlatmak istediğini anlatmıştı.

YAŞAM VE ÖLÜM

Tom Laughlin'ın oynadığı *Billy Jack* filmini hatırlıyor musunuz? Film ve çoktan tarih sahnesine karışmış olsa da Tom Laughlin hâlâ ortalıklardadır. Film işinin yanı sıra Laughlin bir okutman, yazar ve kanser hastalarıyla çalışan Jung ekolünden bir psikologdur. Hem hocalık yapmakta, hem de atölyeler düzenlemektedir. Ondan duyduğum bir hikâyeyi, kendi yorumumla sizlerle naçizane paylaşmak istiyorum:

Kişinin terminal dönemde kanser olduğunu öğrenmesiyle birlikte, ruhunda derin bir değişim meydana gelir. Doktorun muayenehanesinde, tek bir vuruşta kendisi için gerçekten neyin önemli olduğunu anlamını idrak eder. Yaklaşık 60 saniye önce ona önemli gelen pek çok mesele bir anda anlamsızlaşırken, o vakte kadar göz ardı ettiği kişi ve kaygılar bir anda çok önemli bir hâl alır.

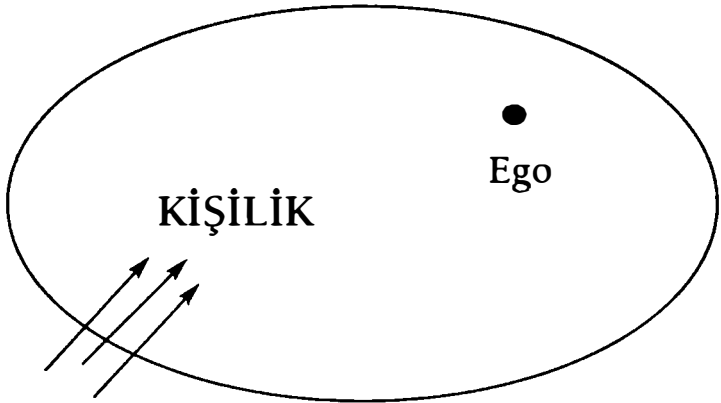
Hafta sonu ofise gidip o büyük ihale için çalışmanın hiç de hayatı bir şey olmadığını farkına varır. Torununun mezuniyeti için ülkenin öteki ucuna uçmak daha önemlidir artık onun için. Karısıyla ettiği kavgada son sözü söylememiş olmak önemsizleşir. Belki de onun kendisi için ne kadar anlamlı olduğunu ve onu her zaman ne kadar çok sevdiğini söylemesi gerekmektedir.

Terminal kanser teşhisi konan hastalarda başka düşünceler de oluşmaya başlar. Müzik yeteneğine ne olmuştur? Ya da hasta ve evsiz kişilerle çalışmak için içinde duyduğu o dayanılmaz ar-

zuya? Yaşamadığı geçmişi kişiye büyük bir güç verir; ve keskin şekilde geri dönmektedir şimdi.

Laughlin'e göre, pek yakında ortadan kalkacağımız düşünce-si birçok şeyi sorgulamamıza neden olur. Yaşamımız bize ne anlam ifade etmektedir? Şimdiye kadar onu doğru yaşamış mıyız? Gerçekleştirmeden yarıda bıraktığımız hayati önem taşıyan bir eylemimiz ya da söylenmemiş önemli bir sözümüz var mı? Bunlar için artık çok mu geç?

Tom Laughlin, Jung ekolünden beslenen bir modele dayanarak ruhun diyagramını şu şekilde çizmektedir:

İLAHİ ZEMİN

Jung'a göre Ego, ruhumuzun "Ben" diye düşündüğümüz bölümüdür. Bilinçli zekamızdır. Beynimizin günlük düşünen,

planlayan ve gündelik hayatınızı yürüten kısmıdır.

Kişilik (*Self*) dediğimiz şey ise, Jung'un tanımına göre çok daha büyük bir oluşumdur. Ego'yu içermekle birlikte, Kişisel ve Kolektif Bilinçaltı'nı birleştirir ve toparlar. Rüya ve sezgiler "Kişilik" dediğimiz alana aittir. Bilinçaltının arketipleri burada konuşlanırlar. Jung'a göre ruhun alanı burasıdır.

Çok kısa bir zaman sonra öleceğimizi öğrendiğimizde yaşanan durum, Tom Laughlin'e göre bilinç merkezimizdeki bir kaymadır.

Bu kayma Ego'dan Kişiliğe doğru olmaktadır.

Kişilik penceresinden görülen dünya tamamen yeni bir dünyadır. Bir seferde, gerçekten neyin önemli olduğunun ayırımına varırız. Yüzeysel kaygılar ortadan kaybolur ve çok daha derin ve engin bir bakış açısına kendisini bırakır.

Tom Laughlin Vakfı kanseri işte böyle yenmektedir. Laughlin danışan kişilere, zihinsel olarak bu değişimi yaşamalarını söylemekle kalmayıp, kendi yaşamlarını sonuna kadar yaşamalarını da salık vermektedir. Sosyal Hizmet Uzmanı olarak kariyer yapmak isteyen bir ev kadınına desteklemekte, sıkı çalışan bir iş adamına eski sevdası olan kemana dönmesi konusunda telkinde bulunmakta, Vietnamlı bir veterinere romanını yazması için yardım etmektedir.

Hastaların kanseri, mucizevi şekilde gerileme göstermektedir. İnsanlar iyileşmektedirler. Laughlin bunun ışığında, hastalığın hayatımızda yaptığımız (ya da yapamadığımız) eylemlerin bir sonucu olarak ortaya çıkıp çıkmadığını sorgulamaktadır. Yaşayamadığımız hayatlarımız bizden kanser şeklinde mi açılmaktadır

acaba? Eğer yleyse, bu hayatları yaşanır hâle getirerek kendi kendimizi iyileştirebilmemiz mümkün müdür? Ne dersiniz?

EGO VE KİŞİLİK

Bu konuda şöyle düşünüyorum: Bence Melekler evlerini Kişilik alanı içerisinde, Direnç ise Ego alanı içerisinde kurmaktadır. Söz konusu savaş ise, bu ikisi arasındaki savaştır.

Kişilik, yaratmak ve evrilmek ister. Ego ise, şeylerin olduğu gibi kalmasından mutludur.

Bu Ego neyin nesidir peki? Bu kitap benim olduğundan, bu ayrıcalığı kendimde görerek Ego'yu açıklamak istiyorum:

Ego, ruhun maddi varlığa inanan kısmıdır.

Ego'nun işi, gerçek dünyadaki işleri yürütmektir. Bu oldukça önemli bir iştir. Bunsuz bir günümüz geçmez. Ancak, bu dünyanın dışında başka dünyalar da vardır; işte Ego bu dünyalarda sorun yaşamaktadır.

Ego şunlara inanır;

1. *Ölüm gerçektir.* Ego, varlığımızın fiziki bedenimizle tanımlı olduğuna inanır. Bedenimiz öldüğünde biz de ölürüz. Bundan başka bir yaşam alanı yoktur.

2. *Zaman ve mekân gerçektir.* Ego analojiktir. A'dan Z'ye gitmek için B, C ve D'den geçmemiz gerektiğine inanır. Sabah kahvaltısından akşam yemeğine kadar geçen süre içerisinde tüm bir gün geçirmemiz gerekmektedir.

3. *Her birey diğerinden farklı ve ayrıdır.* Ego, senle benim birbirimizden farklı olduğumuza inanır. Bu iki parça asla bir araya gelmez. Ben senin canını acıtabilirim mesela ve bu beni incitmez.

4. *Yaşamdaki en güçlü güdü, kendi kendini koruma güdüsüdür.* Varlığımız fiziki olduğundan ve sayısız belaya karşı savunmasız bulunduğundan, tüm yaptığımız şeylerde korkuyla hareket eder ve eyleme geçeriz. Ego, öldükten sonra neslimizi sürdürmek ve bizden sonra büyük işler başarmak için çocuk sahibi olmamız gerektiğini söyler bize.

5. *Tanrı yoktur.* Fiziki alan dışında herhangi başka bir yer yoktur ve maddi dünyanın kuralları dışında başka kural geçerli değildir.

Bunlar Ego'nun ilkeleridir. Oldukça katı ve sağlam ilkelerdir.

Kişilik ise şunlara inanır:

1. *Ölüm bir illüzyondur.* Ruh varlığını sürdürür ve sonsuz tezahürlerle evrilir.

2. *Zaman ve mekân bir illüzyondur.* Zaman ve mekân yalnızca fiziki alanda işler. Burada bile rüyalar ve hayaller üzerinde bir etkisi yoktur. Bizler başka boyutlarda "düşünce hızı"yla hareket edip, eş zamanlı olarak birbirinden farklı alanlarda var olabiliriz.

3. *Tüm varlıklar birdir.* Eğer seni kırarsam, kendimi de kırmış olurum.

4. *Duyguların en yücesi sevgidir.* Birlik ve karşılıklı yardımlaşma, yaşamın olmazsa olmazlarıdır. Bu işte hepimiz birlikteyiz.

5. *Tanrı her şeydir.* Var olan her şey, bir ya da başka bir deyişle Tanrı'dır, ilahi zemindir. Hepimiz bunun içinde yaşar ve varoluşumuzu deneyimleriz. Hepsinin Tanrı tarafından yaratılıp muhafaza edildiği sonsuz gerçeklik düzlemi, yine Tanrı ruhuyla doldurulup demlenmektedir.

KİŞİLİĞİN DENEYİMLENMESİ

Argoda “sarhoşluk” anlamında kullanılan kelimelerin neden hep kötücül anlamlar ifade ettiğini hiç merak ettiniz mi? Kafanın taş gibi olması, yamulmak, zom olmak bunun birkaç örneği. Çünkü bunlar, Ego’dan bahsetmektedir. Mahvolan, sarhoş olan, mumlanan, taşlaşan hep Ego’dur. Kişiliğe gidebilmemiz için Ego’yu ortadan kaldırmamız gerekir.

Kişiliğin sınırları İlahi Zemin’e dayanır. Başka bir deyişle, İlahi Hikmete, Hiçliğe, Külli (*Sonsuz*) Akıl veya Bilince.

Rüyalar, Kişiliğin alanından gelir. Fikirler, Kişiliğin alanından gelir. Meditasyon yaptığımızda Kişilik’le bağlantıya geçeriz. Oruç tuttuğumuzda, dua ettiğimizde hep Kişiliği ararız. Dervişin se-ması, yoginin şarkısı, sadhu’nun bedenini hırpalaması, bir töv-bekârın dizlerinin üzerinde kilometrelerce emeklemesi, Kızılde-rili’nin Güneş Dansı, varoşlarda çocukların ekstazi alıp tüm gece boyunca dans etmesi, hep bu arayıştır. Bilincimizde bilinçli olarak bir değişiklik yaptığımızda, hep Kişilik arayışı içerisine gireriz. Alkolik bir kişi çöktüğünde, ona “seni kurtaracağım” diye yönelen ses yine Kişilik’ten gelir.

Kişilik, bizim en derin varoluşumuzdur.

Kişilik, Tanrı ile birdir.

Kişiliğin yanlış yapma olasılığı yoktur.

Kişilik tıpkı kendisinin içine işleyen İlahi Zemin gibi her zaman büyür ve gelişir.

Kişilik, gelecekten haber verir.

Bu yüzden de Ego, Kişilik'ten hiç hoşlanmaz.

Hoşlanmaz; çünkü bilincimizi Kişilik düzeyine getirdiğimizde Ego'yu devre dışı bırakmış oluruz.

Ego bizim gelişmemizi istemez. Şu anda işi yürüten odur, işlerin ve şeylerin olduğu gibi kalmasını/olmasını ister.

Bizi sanata çeken içgüdü; gelişme, öğrenme, bilincimizi yükseltme ve ilerletme dürtüsüdür. Ego bundan nefret eder. Biz bu anlamda daha çok uyandıkça, Ego'ya daha az ihtiyacımız kalacaktır.

Uyanmakta olan bir yazarın daktilonun başına geçip yazmaya başlaması Ego'yu hiç de mutlu edecek bir durum değildir.

Keza, ressam olmak isteyen bir kişinin şövalenin başına geçmesinden de Ego hiç hoşlanmaz.

Ego bundan nefret eder; çünkü bilir ki, bu ruhlar bir çağrıya uyanmaktadır ve bu çağrı fiziki alandan çok daha yüce bir alandan, ondan çok daha derin ve güçlü bir kaynaktan gelmektedir.

Ego, peygamberleri ve gelecek görüşü olan kişileri sevmez; çünkü onlar, insan ırkını ileriye sevk ederler. Ego Sokrates'i, İsa'yı, Luther'i, Galileo'yu, Lincoln'ü, J.F. Kennedy'yi ve Martin Luther King'i hiç sevmemiştir.

Ego, sanatçılardan hiç hoşlanmaz; çünkü onlar geleceğe yol açan, rehberlik eden kimselerdir; geleceğin hamilleridir. Çünkü onların herbiri, James Joyce'un deyişiyle, "ırkının yaratılmamış vicdanına, ruhunun nalbandına doğru ilerlemeye" cüret eder.

Böyle bir evrim Ego için hayati tehdit taşır. Ego da buna göre tepki verir. Tüm hinliğini, askerlerini ve mareşallerini, devre-

ye girmeleri için yanına çağırır.

Direnci Ego üretir ve bu Ego, böylelikle uyanmakta olan sanatçıya bilumum saldırılarda bulunur.

KORKU

Direnç korkuyla beslenir. Bizler Direnci korku olarak deneyimleriz. Peki ama neyin korkusu?

Gönlümüzün sesinin izinden gitmenin, kalbimizi dinlemenin sonuçlarına ilişkin korku. İflas, başarısızlık, yoksulluk, acizlik korkusu. Tek başımıza yapmak isterken sürünmek durumunda kalma korkusu. Yanda bırakıp başladığımız yere geri dönerken sürünmek zorunda kalma korkusu. Bencil olma korkusu. Kötü eş ya da vefasız koca olma korkusu. Bir yandan ailemizin isteklerini kendi isteklerimize kurban ederken, diğer yandan onlara bakamama korkusu. Irkımıza, “daşlık”larımıza, memleketimize ihanet etme korkusu. Başarısızlık korkusu. Saçmalama korkusu. Okuduğumuz okulları, katıldığımız eğitimleri bir kenara atmanın, bizi seven kişilerin bizim için ne kadar çok fedakârlık yaptığının ve bunun için bizim de kıcımızı yırtmamız gerektiğine hazırlanmanın korkusu. Bilinmeyen bir alana girme, buralardan kopup çok uzaklara gitmenin korkusu; bir daha asla geri dönmeyeceğimiz bir noktayı geçmenin, hayatımız boyunca da bu ilk seçime bağlı kaldığımız bir alanda yaşamının korkusu. Delilik korkusu. Çıldıırma korkusu. Ölüm korkusu.

Bunlar çeşitli korkularımızdır. Ancak bunların hiçbirisi gerçek korkular değildir. Ağzımızla ifade etsek bile, inanmadığımız, bize çok yakın olan Korkuların Efendisi ya da Anası, yani Başarılı Olacağımız Korkusu değildir. Diğer bir deyişle, içten içe sahip

olduğumuzu bildiğimiz güçlere sahip olabileceğimiz gerçeğinin korkusu değildir.

Ya da kalbimizin derinliklerinde, hissettiğimiz kişiyi olabileceğimiz gerçeğinin korkusu.

Bu, bir insan evladının yüzleşebileceği en korkutucu olasılıktır. Ruhun bağlı olduğu ve 50 milyon yıldır bağlı olageldiği kabilesel aidiyetlerden onu bir anda dışarı atmaktadır (en azından kişi böyle sanmaktadır).

Düşündüğümüzü sandığımız kişiden daha fazlası olduğumuzu keşfetmekten korkarız. Ailemizin, çocuklarımızın, öğretmenlerimizin düşündüğü kişiden daha fazlası olmaktan. Cılız, dingin sesimizin bize anlattığı yeteneğe gerçekten sahip olmaktan korkarız. Bunun için gerekli cesaret, azim, sebat ve kapasiteye hakikaten sahip olmaktan korkarız. Kendi gemimizin dümenini tek başına tutabiliyor olmaktan, kendi bayrağımızı dikebiliyor olmaktan, kendi Vadedilen Topraklarımıza ulaşabilmekten korkarız. Korkarız, çünkü bunda doğruluk payı varsa, bildiğimiz her şeyle aramıza mesafe koymamız gerekir. Perdelerimizi yırtmamız gerekir. Anormalleşiriz ve korkunçlaşırız.

İdeallerimizi kabullendiğimizde, onlara layık olduğumuzu da kanıtlamamız gerekir. Bu bizi ölesiye korkutur. “Neye dönüşeceğiz?” sorusu. Belki de ailemizi ve arkadaşlarımızı kaybedeceğiz, bu kişilerin bizi tanımayacağı bir hâle geleceğiz. Koskoca, soğuk ve ıssız uzay boşluğunda sarılacak bir şey, bir kişi olmaksızın tek başımıza hareket etmeye çalışacağız.

Elbette gerçekte olan da budur. Ama işin şöyle de bir sırrı var: Uzay boşluğunda hareket ettiğimiz doğru olsa da, bu, yalnız ol-

duğumuz anlamına gelmez. Aksine, asla ve asla söndürülemez, tükenemez, tüketilemez bir bilgelik, bilinç ve yoldaşlık kaynağıyla bağlantı hâlindeyizdir. Bakarız, ararız ve asla düşünmediğimiz yerlerde dostlar ediniriz bu hâlde. Daha iyi, daha gerçek, hakiki dostlar olur bunlar; ve biz de onlar için daha iyi ve hakikiyizdir.

Bana inanıyor musunuz?

OTANTİK KİŞİLİK

Çocuğunuz var mı ?

O zaman çok iyi bildiğinizi düşünüyorum ki, hiçbir çocuk boş bir beyaz sayfa, *tabula rasa* olarak dünyaya gelmemektedir. Herbiri dünyaya ayrı, belirgin ve kendine özgü bir Kişilik¹⁶le, üzerine yıldız tozları ya da büyük ateş toprakları atsanız da bir mikrodota bile değiştiremeyeceğiniz bir kimlikle gelmiştir. Her çocuk, kim olarak gelmişse odur. Aynı genetik malzemeden ortaya çıkan tek yumurta ikizleri bile ilk günden itibaren radikal bir farklılık gösterir ve bu böylece sürüp gider. Ben bu noktada Wordsworth'un¹⁶ sözlerine katılmadan edemeyeceğim:

Doğumumuz bir uyku ve unutulmaktan ibaret
Bizimle birlikte yükselen ruhumuz, yaşam yıldızımız
Başka yerlerde batıyor şimdi
Ve çok uzaklardan geliyor
Mutlak bir unutulmuşlukla değil
Ne de tümünden bir çıplaklıkla
Ama övgü bulutlarının izlerini takip ederek geliyor
Buraya
Evimiz olan Tanrı'dan doğru

Diğer bir deyişle, hiçbirimiz, dünyanın mührünün üzerimize

¹⁶ William Wordsworth. 1770-1850 yılları arasında yaşamış, romantik İngiliz şair - Ç.N.

basılmasını bekleyen, aynı cinsten pasif su damlaları olarak dünyaya gelmedik. Aksine, oldukça saf ve ayırt edilesi ruhlar olarak ortaya çıktık.

Bunu şu şekilde de düşünebiliriz: Hiçbirimiz sınırsız seçim olasılıkları ile doğmadık.

İstediğimiz herhangi bir şeyi olamayız.

Hepimiz bu dünyaya belirli bir kişisel kaderle geldik. Yapacak işimiz, üzerine harekete geçecek bir çağrımız, olmamız gereken bir Kişiliğimiz var. Beşikteyken olduğumuz kişi kimsek biz oyuz ve bununla bağlıyız.

Görevimiz, sahip olduğumuz ömür boyunca yapmamız etmemiz gereken şeylere göre kendimizi şekillendirmek değil, hâlihazırda kimsek onu bulmak ve olmaktır.

Eğer bu dünyaya resim yapmak için geldiysek, ressam olmamız gerekiyor. İşimiz bu.

Eğer çocuk büyütüp yetiştirmek için buradaysak, işimiz anne olmak, bu kadar.

Dünyadaki adaletsizliği ve cehaleti yenmek için bu dünyaya geldiysek de, bir an evvel bunun farkına varıp işe koyulmamız gerekiyor.

ALAN MI, HİYERARŞİ Mİ?

Hayvanlar aleminde bireyler, kendilerini şu iki hâlden biriyle tanımlarlar: Hiyerarşi içerisindeki konumlarıyla (yığındaki tavuk, sürüdeki kurt, vb.) ya da belirli bir alanla olan ilişkileriyle (evcil, avcıl, çayır çimenci).

Bireyler - insan ya da hayvan olsun - psikolojik güvenliklerini bu şekilde sağlarlar. Nerede durduklarını bilirler. Dünya onlar için bu şekilde bir anlam ifade eder.

Bu iki eğilimden hiyerarşik olanı, varsayılan bir düzenleme-dir. Çocukluğumuzda otomatik olarak devreye giren tanım budur. Kendimizi yığınlar, gruplar ya da takımlar içerisinde buluruz; bunu hiç düşünmeyiz bile; kimin galip kimin mazlum olduğunu biliriz; ve tabii kendi yerimizi de. Kendimizi, içgüdüsel görünen bir şekilde, okul bahçesi, çete ya da kulüpteki konumu-muza göre tanımlarız.

Yaşamımızın ancak ilerleyen dönemlerinde, genel olarak katı bir hayat ya da üniversite eğitimi tecrübesi sonucunda alansal alternatifleri araştırmaya başlarız.

Bazılarımız için bu, hayat kurtarıcı bir yolculuktur.

HİYERARŞİK EĞİLİM

Çoğumuz kendimizi farkında bile olmadan hiyerarşik olarak tanımlarız. Bunun aksini yapmak oldukça zordur. Okuduğumuz okullardan tüm reklam sektörüne kadar, içinde yaşadığımız materyalist kültür, kendimizi başkalarının fikirlerine göre tanımlamamız konusunda beynimize sondaj yapmaktadır. Bu birayı iç, şu işte çalış, bu şekilde bak, şu şekilde giyin ki, herkes seni sevsin.

Hiyerarşi dediğin nedir ki?

Hollywood bir hiyerarşi örneğidir mesela. Washington, Wall Street ve Amerikan Devriminin Kızları da (*Daughters of the American Revolution*).¹⁷

Lise, hiyerarşik yapılanmaya çok iyi bir örnektir. Küçük ölçekli ve başarılı hiyerarşik eğilimlere dair iyi işleyen bir örnek. Okulun amigosu hatun kişi nerede konumlanacağını bilir; tıpkı satranç kulübündeki ineğin kendini nerede konumlayacağını bildiği gibi. Herkes kendine uygun bir yer bulmuştur. Sistem böyle çalışır.

Hiyerarşik eğilimle ilgili bir sorun vardır ancak. Sayılar büyüdükçe işler sarp sarmaya başlar. Bu üst-üst sistemi ancak belirli sayıda tavuğu bünyesinde barındırabilir. Massapeque Lisesi'nde yerinizi bulabilirsiniz, ama Manhattan'a taşınıncaya kadar

¹⁷ Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nda kahramanlık gösteren kişilerin soyundan gelen kadınların kurduğu, milliyetçiliği ve tutuculuğuyla bilinen bir kadın derneği - Ç.N.

aynı şekilde işlemez. New York şehri ise hiyerarşik çalışamayacak kadar devasa bir yerdir. IBM de öyle, Michigan da. Bu devasa okyanusta pek çok insan, içinde bulunduğu büyüklük karşısında kendini anonim bir şekilde ezik hissedebilir. Kaybolmuş hissedebilir.

Biz insanlar, kabilesel geçmişimizle bağlantılı olarak 20 ila diyelim 800 kişiden oluşan kabileler içerisinde kendimizi rahat hissederek yaşayabiliriz. Hadi bilemediniz bu sayıyı bine çıkaralım. Zorlayalım, kasuralım, ne yaparsak yapalım bir yerden sonra bu sayı yine üst sınırına ulaşacaktır. Beynimiz bu kadar sımayı dosyalama kapasitesine sahip değildir. Dolayısıyla bir kısmını çöp tenekesine yollamak zorundayız. Bu durumda statümüzle böbürlenir, üstüne üstlük neden bunun kimsenin umurunda olmadığından da yakınırız.

İşte size Kitle Toplumu. Buradaki hiyerarşi devasadır. Ve artık işlevini görememektedir.

SANATÇI VE HİYERARŞİ

Kendini hiyerarşik olarak tanımlayan sanatçıların durumu tek kelimeyle vahimdir.

Neden böyle olduğunu şöyle bir incelemek istiyorum. İlk önce, hiyerarşik eğilimde neler olduğuna bir bakalım.

Ast-üst ilişkisinin hâkim olduğu bir toplulukta kendini bulduğu konuma göre tanımlayan kişi, şunlarla karşı karşıya gelmek durumundadır:

1. Bu düzende yer alan herkesle mücadele içerisinde olup, kendisinin üzerindeki kişiler aleyhine ve altındakilere karşı yerini savunmak suretiyle ilerleyerek konumunu geliştirmeye çalışmak.

2. Mutluluk, başarı ve tüm kazanımlarını hiyerarşi içerisindeki konumuna göre değerlendirmek; konumunun yüksek olduğu zamanlarda dünyanın en mutlu, düşük olduğu zamanlarda ise en mutsuz ve umutsuz insanı olmak.

3. Başkalarına yönelik diğer tüm etmenleri göz ardı ederek hiyerarşi içerisindeki konumlarına göre davranmak.

4. Tüm eylemlerini, başkalarında yarattığı etki üzerinden değerlendirmek. Bu kişi, başkaları için davranacak, başkaları için giyinecek, başkaları için konuşacak ve düşünecektir.

Bir sanatçı, bunların tamamen aksine, harcadığı çaba ya da çağrısını doğrulamak için başkalarına ihtiyaç duymaz. Bana inanmıyorsanız Van Gogh'a sorun. Öyle ki, bu deha, tüm hayatı

boyunca hiçbir alıcı bulamamış olsa da bir sanat şaheseri üzerine bir diğeri üretip durmuştur.

Bir sanatçının alansal hareket etmesi şarttır. İşini yalnızca kendisi için yapmalıdır.

Sanatçının harcadığı emek için aşktan başka herhangi bir niyet ve sebep, fahişelikten ibarettir. Odyseia'da, eti için Güneşin öküzlerini katleden adamın kaderini hatırlayın:

Akıl ve anlayışsızlıkları onları fırlatıp bir kenara atıyor
Aptallar! Eti için yok ediyorlar
En haşmetli Güneşin öküzlerini
İşte bu nedenle Güneş-Tanrı
Geri döndükleri günün üzerini karaladı

Sanatçı, hiyerarşi içinden yüzünü dışarıya döner. Yeni biriyle, herhangi biriyle tanıştığında, "Bu kişi benim için ne yapabilir?" diye düşünür. Benim konumumu nasıl daha iyi hâle getirebilir?

Hiyerarşi içerisindeki sanatçı ise aşağı ve yukarı bakar. Ancak, bakmak zorunda olup da bakamadığı bir yer vardır: Kendi içi.

PARA İÇİN YAZAN BİR YAZARIN TANIMI

Şimdi yazacaklarımı Robert McKee'den¹⁸ öğrendim. McKee, para için yazan yazarların, takipçilerinin ne düşündüklerini tahmin etmeye çalışan yazarlar olduğunu söylemiştir. Yani para için yazan bir kişi işinin başına oturduğunda, kendisine, gönlünden geçenin ne olduğunu değil, pazarın ne istediğini sormaktadır.

Para için yazan kişiler, kendi izleyicilerini küçümserler. Kendilerini onlardan üstün görürler. Aslına bakılırsa, onlardan ölesiye korkarlar. Takipçileri karşısında otantik ve sahici olmaktan, gerçekten inandıkları ve düşündükleri, ilginç buldukları şeyleri yazmaktan korkmaktadırlar. Yazdıklarının satmamasından korkmaktadırlar. Bu yüzden pazarın isteklerini ölçüp biçip talebe uygun yazmaya çalışırlar.

Diğer bir deyişle, para için yazan kişilerin yazım şekli hiyerarşik zihniyete göre işler. Başkalarının gözüyle kendi hayal gücünün işlediği şekilde yazarlar. Kendilerine "Acaba ben ne yazmak istiyorum?" diye sormazlar. Hele, "Benim için önemli olan nedir?" diye hiç sormazlar. Onun yerine, neyin cazip olabileceğine, neyin para yapabileceğine kafa yorurlar.

Para için yazan kişiler, herhangi bir konuda eyleme geçmeden önce, o konuda anketlerin sonucuna bakan politikacılara benzerler. Onlar birer demagogdur. Başkalarını tatmin etmeye çalışırlar.

18 1941 doğumlu, Amerikalı senarist, öykü analisti ve yaratıcı yazarlık eğitmeni. Bildiğimiz en önemli eseri "Komiser Kolombo" adlı dizidir. - Ç.N.

Para için yazarken emeğinizin karşılığını da alırsınız tabii. Günümüzün ahlakı bozuk Amerikan kültüründe, kaypak bir herif para için yazdığı yazılarla milyonlar kazanabilir. Ama bu kişi başarılı olsa bile, son kertede kaybeden yine kendisidir. Çünkü Esin Perisi'ni satışa çıkarmıştır. Esin Perisi yazarın kendisi, kendisine ait en özel ve önemli kısmı, en iyi ve en hakiki işlerimizin geldiği alandır.

Bagger Vance Efsanesi'nin (*The Legend of Bagger Vance*) senaryosunun fikri kafamda ilk oluşmaya başladığında, aklıktan nefesimin koktuğu bir dönemdeydim. Fikir aslında film değil, kitap olarak gelmişti. Kötü haberi vermek için menajerime gittim. İkimiz de çok iyi biliyorduk ki, ilk romanlar sonsuza kadar sürer ve hiç satmazdı. Daha da kötüsü, golf hakkında bir romanı basacak yayınevi bulunsa da, böyle bir kitabın satılmayıp elde kalan kitaplar hanesine gitmesi kaçınılmazdı.

Ama Esin Perisi benimle birlikteydi. Bu kitabı yazmak zorundaydım. Kitap da şaşılacak bir başarı kazandı doğrusu; ticari olarak da bu başarıdan nasibini aldı; hatta şimdiye kadar yaptığım tüm işlerin en kazançlısıydı. Neden mi? Benim tahminim şu yönde: Ne istediğimi biliyordum. İsteğime güveniyordum. Neyin iyi olabileceğini kafaya takmıyordum. Kendime göre neyin enteresan olabileceğine kafa yormuştum; işin geri kalan kısmını da Tanrılar'a bırakmıştım.

Bir sanatçı hiyerarşik zihniyetle çalışamaz. Alansal çalışmak zorundadır.

ALANSAL EĞİLİM

Evimden biraz yukarıda, bir tepede yaşayan üç ayaklı bir kır kurdu var. Mahalledeki tüm çöp kutuları ondan sorulur. Burası onun alanı. Arada dört ayaklı birtakım davetsiz misafirler bu alana girme teşebbüsünde bulunsalar da, tabii ki giremiyorlar. Onun mekânında, bacakları tahtadan olan bir yaratık bile görünmezdir.

Biz insanların da alanları vardır. Bizlerinki daha çok psikolojiktir. Stevie Wonder'ın alanı piyanosudur. Arnold Schwarzenegger'inki spor salonlarıdır. Bill Gates, Microsoft'ta arabasını park yerine çektiğinde, kendi alanındadır. Ben ise bilgisayarın başına oturup yazmaya başladığımda kendi alanımda hissederim.

Alanın özellikleri nelerdir?

1. *Alan geçim ve besin kaynağıdır.* Koşucular alanın ne demek olduğunu çok iyi bilirler. Dağcılar, kayakçılar ve yogiler de. Sanatçılar ve girişimciler de alanın ne demek olduğunu çok iyi bilirler. Bir yüzücü, etabını tamamlayıp bir de güzelce kurulandı mı, ondan yarım saat önce havuza girmiş huysuz ve miskin bir kişiden katbekat iyi hisseder kendini.

2. *Alan dışarıdan bir besleme olmaksızın bizleri taşıyıp destekleyebilir.* Alan, kapalı bir geri bildirim halkası gibidir. Bizim buradaki görevimiz, çaba harcamak ve sevmektir. Alan bunu fark eder, emer ve bir iyilik hâli olarak bize bunu geri verir.

Uzmanların, egzersizin (ya da faaliyet gerektiren herhangi başka bir çabanın) depresyonu yok ettiğinden bahsetmesi işte bu yüzden.

3. *Ancak tek başınıza alan üzerinde bir talep veya iddiada bulunabilirsiniz.* Bir partneriniz olabilir. Bu partnerle bir ekip oluşturabilirsiniz. Bir arkadaşınızla beraber de çalışabilirsiniz. Ama alanınızın suyunu şöyle sünger gibi içinize çekebilmeniz için yalnız ve yalnız kendiniz gereklidir.

4. *Ancak çalışarak alan üzerinde bir talep veya iddiada bulunabilirsiniz.* Arnold Schwarzenegger'in gittiği spor salonu, onun çim sahası gibidir. Ancak, burayı üzerinde istediği kadar hak iddia etmesine olanak tanıyacak şekilde onun yapan şey, buraya yıllar boyu döktüğü terdir. Alan vermez, ancak geri verir.

5. *Tam olarak ne koyduysanız alan size onu verecektir.* Alanlar adildir. Bir alanda ortaya koyduğumuz enerjinin herbir ergonu, hatasız bir şekilde hesabınıza gidecektir. Alan asla ve asla bir şeye sahip olduğu değer altında muamele etmez; asla bu değeri düşürmez. Ortaya ne koyduysanız, kuruşu kuruşuna geri alacaksınız.

Peki, sizin alanınız neresi?

SANATÇI VE ALAN

Yaradılışın kendisi, aslında doğası gereği alansaldır. Nasıl anne adayları içlerinde bir çocuk taşıyorlarsa, bir sanatçı ya da bir girişimci de içinde yeni bir hayat taşımaktadır. Kimse ona bu doğumu yapması için yardım edemez. O da zaten böyle bir yardıma ihtiyaç duymaz.

Cennet, annelerle sanatçılara göz kulak olur. Doğanın bilgeliği, solungaçların akciğere dönüşmesinde doğru zamanın ne olduğunu çok iyi bilir. Saniyenin milyarda biri bir kesinlikle ilk tırmakçıgını ne zaman çıkacağını çok iyi bilir.

Sanatçının hiyerarşik bir zihniyetle hareket etmesi, onun Esin Perisi'nin etrafından teğet geçmesiyle eş değerdir. Bu hareket, Esin Perisi'ni aşağılar ve hatta çok sinirlendirir.

Sanatçılar ve anneler araçtırlar; tek başlarına bir şeyi yoktan var etmezler. Yeni bir hayat yaratmazlar, yalnızca onu taşırlar. Doğum olayı bu yüzden böylesine mütevazı bir deneyimdir. Yeni anne olan bir kişi, kollarının arasında tuttuğu minik mucizeye bakarak huşu içinde gözyaşı döker. Onun, kendi bedeninden çıkan bir şey olsa da kendisinden çıkmadığını bilir.

Sanatçı, alansal çalışırken bir cennet tahayyülünde bulunur. Kendisini, evrene güç veren ve kendi aracılığı ile yeni hayatlar ortaya çıkaran gizemli güçlerle aynı dengeye sokar. Yalnızca işi için işini yaparak kendini bu güçlerin hizmetine sunar.

Şu gerçeği unutmamakta fayda var: Bizler aslında sanatçılar olarak hiçbir şey bilmiyoruz. Yalnızca her gün durumu idare etmeye çalışıyoruz. Bizler için, niteliksiz bir yazarın okuyucusunu sorgulaması gibi, Esin Perimizi sorgulamak cennete tenezzül etmektir. İlahi olana küfretmek ve saygısızlıktır.

Bunun yerine, kendimize, yeni bir anne adayı gibi şu soruyu sormamız daha doğru olacaktır: İçimde büyüyen bu şey nedir? Her neyse, elimden geldiğince bunu ortaya çıkarmam gerekir. Bunu kendim için yapmam gerekir. Bana ne gibi bir iyiliği dokunur ya da konumumu nasıl iyileştirebilir düşüncesiyle değil.

ALAN VE HİYERARŞİ ARASINDAKİ FARKLAR

İçimizdeki eğilimin alansal mı, hiyerarşik mi olduğunu nasıl anlayabiliriz? Bunun için olası yollardan biri, kendimize şu soruyu sormaktır: Diyelim şu anda moralim bombok olsa ne yapardım? Şayet böyle bir zamanda elinize telefonu alıp, altı arkadaşınızı birbiri ardına arayıp sizi hâlâ sevdiklerine dair kendinizi iyi hissettirmeye çalışıyorsanız, hiyerarşik olarak hareket ediyorsunuz demektir.

Başkalarının iyi fikirlerine ihtiyacınız var demektir.

Arnold Schwarzenegger böyle tuhaf bir günde ne yapardı, bir düşünün? Eşini dostunu aramazdı herhalde. Doğrudan spor salonuna giderdi. Buranın boş olup olmadığına kafayı yormazdı. Kimseye tek kelime etme ihtiyacı da duymazdı muhtemelen. Birlirdi ki, çalışmak, yalnız ve yalnızca çalışmak onu kendine, merkeze getirmek için yeterli olacaktır.

İşte Schwarzenegger'in bu eğilimi alansaldır.

Alın size başka bir test... Hangi faaliyeti yürütürseniz yürütün kendinize şu soruyu sorun: Dünya üstündeki son kişi olsam bile bu işi yapar mıydım?

Bir gezegen üzerinde yapayalnız kalmış tek kişiyseniz, hiyerarşik bir eğilime sahip olmanız pek bir işe yaramayacaktır zaten. Kendiniz dışında etkileyecek kimse yoktur. Yani buna rağmen herhangi bir faaliyeti hâlâ yürütüyorsanız, aferin size. Bunu alansal olarak gerçekleştiriyorsunuz demektir.

Arnold, dünya üzerindeki son insan olsa bile spor salonuna gidecekti muhtemelen; ya da Stevie Wonder piyanosunu çalmaya devam edecekti. Bundan beslenme şekilleri faaliyetin kendisinden kaynaklanır, bu faaliyetin başkaları üstünde yarattığı etkiden değil. Kıyafetlerle kafayı bozmuş bir arkadaşım var. Dünyaya üzerindeki tek kadın o olsa bile kendini Givenchy ya da St. Laurent mağazasına atacak ve elbise denemeye devam edecektir. Ve bu durumda bile bunu başkalarını etkilemek için yapmayacaktır. Onun olayı sadece ve sadece elbiseleri sevmektir. Onun alanı da burasıdır.

Peki ya sanatçı olarak bizler?

Bizler işimizi nasıl yapıyoruz? Hiyerarşik olarak mı, yoksa alansal mı?

Diyelim çok çok kötü bir gün geçiriyoruz, ne yapardık?

Dünya üstündeki son insan olsak bile stüdyoya, provaya ya da laboratuvara gider miydik?

EN BÜYÜK ERDEM

Günlerden bir gün Sparta Kralı Leonidas'a, bir savaşçının sahip olması ve herkesin izlemesi gereken en büyük erdemin ne olduğunu sormuşlar. Leonidas cevap vermiş: "Ölümü hor görmek."

Biz sanatçılar için "başarısızlığın" ne olduğunu yorumlayalım: Başarısızlığı hor görmek bizim için temel bir erdemdir. Dikkatimizi alansal olarak kendi düşüncelerimiz ve eylemlerimizle - başka bir deyişle işimiz ve onun gerekleri ile -sınırlarsak, dünyanın, yerin altından kabuğunu çat çat kapatıp açarak etrafa mızraklarını fırlatan mavi boyalı düşmanı ile bağlantısını kesebiliriz.

EMEKLERİMİZİN MEYVESİNİ TOPLAMAK

Krişna, Varuna'ya, emeklerimizin meyvesi değil, yalnızca harcadığımız emek üzerinde hak sahibi olduğumuzu söylerken, savacıya hiyerarşik değil, alansal olarak hareket etmesini öğüt veriyordu. İşimizi yalnızca işimiz için yapmamız şarttır. Onunla dikkat çekmek, alkış almak ya da para kazanmak için değil.

Disiplin Tanrısı'nın önerdiği üçüncü bir yol daha vardır. Bu yol hiyerarşik eğilimin de, alansal eğilimin de ötesindedir. O da, işi yapıp Disiplin Tanrısı'na teslim etmektir. Bunu, Tanrı'ya kurban eder, O'na adak adar gibi yapmaktır.

Bana

Umut ve egodan temizlenmiş

Eylemi sun

Dikkatini ruhta odakla

Eyle ve bunu benim için yap

Yapılan çalışma her hâlükârda cennetten çıkmadır. Neden geri verelim ki?

Bu şekilde çalışmak *Bhagavad-Gita*'da bir çeşit meditasyon ve hatta ruhsal olarak adanmışlığın oldukça üstün bir aşaması olarak tanımlanmıştır. Aynı zamanda, Daha Yüksek bir gerçeklikle çok yakın bir ilişki ve uyum içerisindedir. Doğruyu söylemek gerekirse, bizler bu Gizemin kullanı ve hizmetçileriyiz. Bu dünyaya

da, Namütenahi (*Sonsuz*) olanın temsilcileri olarak faaliyet göstermek için gönderildik. Henüz ortaya çıkmamış, ama bizim aracılığımızla ortaya çıkacak olanı ortaya çıkarmak için.

Aldığımız her nefes, kalbimizin her atışı, herbir hücremizin evrimi kaynağını Tanrı'dan alır ve her an Tanrı tarafından desteklenir. Tıpkı, tüm yaratış, keşif, müzik parçası veya şiir dizesinin, her düşüncenin, hayalin, fantezinin ve her aptalca başarısızlığın ve deha ürününün, bizi ve evreni bir hiçten, sonsuz potansiyel, İlkel Kaos ve Esin alanından her türlü boyutuyla yaratan bu sonsuz zekâdan kaynakbizi ve evreni bir hiçten, sonsuz potansiyel, İlkel Kaos ve Esin alanından her türlü boyutuyla yaratan bu sonsuz zekâdan kaynaklanması gibi. Bu gerçekliğin takdirine varabilmek, Ego'yu yok etmek, işin bizden doğru ortaya çıkmasını sağlamak ve onu kaynağına özgürce geri verebilmek ölçüsünde bence gerçekliğe yaklaşınız.

BİR SANATÇININ PORTRESİ

Sonunda, sanatçı dünyasının nasıl bir model olabileceği konusuna geldik. Bu modelde, kendisine bir şey ispat edemeyeceğimiz, ancak onun sayesinde yaşamlarımızı, işimizi ve sanatımızı inşa ettiğimiz daha başka, daha yüksek gerçeklik alanları temel teşkil eder. Bu alanlar, bizim içinde bulunduğumuz alanla iletişime geçmeye çalışırlar. Blake'in, ebediyetin zamanın yaratılmasına sevdalı olduğunu söylerken kastettiği, zamansız, yersiz, mekânsız ama vizyonunu bizim bulunduğumuz zaman ve mekânla tanımlı gerçekliğe sunmaya hasret safi potansiyel alanlardır bunlar.

Sanatçı, bu niyetin, bu meleklerin ve Esin Perisi'nin hizmetçisidir. Sanatçının düşmanı, altını muhafaza eden bir dragon olan Direncin babası niteliğindeki küçük egolarımızdır. İşte bu yüzden sanatçı, bir savaşçı gibi olmalı ve tüm savaşçılar gibi zaman içerisinde tevazu kazanmalıdır. Bunlardan bazıları, kamu içinde oldukça göze çarpan, dikkat çeken insanlar olabilir. Ama yaptıkları iş söz konusu olduğunda, her zaman iffetli ve alçakgönüllüdürler. Ortaya çıkardıkları yaratının kaynağı olmadıklarını bilirler. Onlar ancak aracı ve kolaylaştırıcıdır. Taşıyıcıdır. Hizmet ettikleri Tanrı ve Tanrıçalar'ın istekli ve donanımlı araçlarıdır.

BİR SANATÇININ HAYATI

Bu dünyaya bir yazar olmak için gelmiş olabilir misiniz? Ya da bir ressam, bilim adamı veya kadını ya da bir barış elçisi? Ne olursa olsun, bu soruların cevabını ancak yapıp ederek bulabilirsiniz.

Bu dediğimi uygulayıp uygulamamak size kalmış.

Şu şekilde düşünmek, sanki işleri daha kolaylaştıracak gibi: Belki bu dünyaya kansere çare bulmak için geldiniz, belki de bir senfoni yazmak ya da büyük bir şaheser yaratmak için. İşte bunu yapmadığınız durumda, kendinize zarar vermekle kalmaz, onu yok da edersiniz. Çocuğunuzu incitirsiniz, beni incitirsiniz, gezegeni incitirsiniz.

Sizi izleyen ve gözetten melekleri utandırırsınız. Sizi her türlü özel yeteneğinizle yaratan ve tek amacı insan ırkını Tanrı'ya yeneden yakınlaştırmak yolunda bir milimetre daha dürtmek olan her şeye, Kadiri Mutlak'a küfretmiş olursunuz.

Yaratıcı çalışma bencil bir eylem veyahut yaparı açısından dikkat çekme aracı olan bir şey değildir. Bu dünyaya ve üzerinde yaşayan tüm varlıklara bir armağandır. Bu yüzden, katkınızla ilgili olarak bizleri kandırmaya çalışmayın. Elinizde ne varsa onu verin.

YAYINLANAN KİTAPLAR:

SANAT

- 1- Desen mi Demesen mi? Cem Mumcu, Yıldırım B. Doğan, Desenler: Selçuk Demirel
- 2- Artrit ve Sanat, Kolektif
- 3- Çocuk ve Sanat, Kolektif
- 4- Bedava Gergedan, Orhan Cem Çetin
- 5- Orson Welles, André Bazin - Çev. Senem Deniz
- 6- Sinema Köşelerinde, İlhan Mimaroglu
- 7- Yazarın Yolculuğu, Christopher Vogler - Çev. Kenan Şahin
- 8- Bahar Korçan, Bahar Korçan
- 9- A.R.O.G.- Senaryo, Cem Yılmaz
- 10- G.O.R.A.- Senaryo, Cem Yılmaz
- 11- Hokkabaz- Senaryo, Cem Yılmaz
- 12- Vahşi Batı- Senaryo, Cem Yılmaz

EDEBİYAT

EX LIBRIS

- 1- Orada (La-Bas), J.K. Huysmans, Çev. Birsal Uzma
- 2- Don Kişot'un Dönüşü, G.K. Chesterton, Çev. Bihter Sabanoğlu
- 3- Hareket İblisi, Stefan Grabinski, Çev. O. Firat Baş
- 4- Sıradan Bir Cinayet, Karel Capek, Çev. Bihter Sabanoğlu

ROMAN

- 1- Planımız Katliam, Haldun Aydingün
- 2- 7, Cem Akış
- 3- Altın, Blaise Cendrars - Çev. Nuriye Yiğitler
- 4- Bir Kuzgun Yaz, Mehmet Ünver
- 5- Mariella, Max Gallo - Çev. Asena Sarvan
- 6- Mathilde, Max Gallo - Çev. Işıl Bircan
- 7- Sarah, Max Gallo - Çev.: Asena Sarvan
- 8- Ziyaretçiler, Giovanni Scognamiglio
- 9- Salta Dur, Semra Topal
- 10- Pus, Mehmet Ünver
- 11- Kentlerin Kraliçesi, Hakan Senbir
- 12- Cowrie, Cathie Dunsford - Çev. Funda Tatar
- 13- Selkie'lerin Şarkısı, Cathie Dunsford - Çev. Funda Tatar
- 14- İstifa, Akça Zeynep
- 15- Acayip Hisli, Kate Atkinson, Çev. Devrim Kılıçer Yarangümel
- 16- Makber, Cem Mumcu
- 17- Kötü ÖlÜ, Erkut Deral
- 18- Boşlukta Sallanan Adam, Saul Bellow - Çev. Neşe Olcaytu
- 19- Tuhaf Bir Kadın, Leyla Erbil
- 20- Hazdan Kaçan Kadınlar, Fidan Terzioğlu
- 21- Kurban, Saul Bellow, Çev. Perran Fügen Özülcü
- 22- Hey Nostradamus, Douglas Coupland, Çev. İrem Başaran
- 23- Kâseden Hisse, Tibor Fischer, Çev. Duygu Günkut

- 24- Getrude 2'ye nasıl bölündü?, Şule Öncü
- 25- Üç Başlı Ejderha, Leylâ Erbil
- 26- Bay Miller, Charles den Tex, Çev. Tuna Alemdar

ÖYKÜ

- 1- Beyoğlu Kâbusları ve Diğer Öyküler, Giovanni Scognamillo
- 2- Bir Gamze-Bir Kuşüyü Yastık, Gülseren Tuğcu Karabulut
- 3- Üçüncü Sayfa Güzeli / Binbir İnsan Masalları-I, Cem Mumcu
- 4- Cinsel Öyküler, Kolektif - Editör: Cem Mumcu
- 5- Hepimiz Gogol'un Palto'sundan Çıktık, Süreyya Evren
- 6- Muallâkta, Araf'ta ve Düşlerde / Binbir İnsan Masalları-II, Cem Mumcu
- 7- r, Cem Akış
- 8- Aşık Öyküler, Kolektif - Editör: Sevgül Sönmez
- 9- Deli Öyküler, Kolektif - Editör: Cem Mumcu
- 10- Suçlu Öyküler, Kolektif - Editör: Halil Gökhan
- 11- Gelecek Öyküler, Kolektif - Editör: Deniz Koç
- 12- Erotik Öyküler, Kolektif - Editör: Halil Gökhan
- 13- Sahici Aşklar Külliyyatı / Binbir İnsan Masalları-III, Cem Mumcu
- 14- Absürd Öyküler, Kolektif, Editör: Nida Nevra Savcıoğlu
- 15- Sidre, Berrin Karakaş
- 16- Aşk ve Öbür Duygular, Türkiye Demir
- 17- Hassas Ruhlar Terazisi / Binbir İnsan Masalları-IV, Cem Mumcu
- 18- Su Kedileri, Mustafa Ziyalan
- 19- Tül, Berrin Karakaş
- 20- Mevî Tek Hecelik Uyku, Feryal Tilmaç
- 21- Bütün Hikâyelerî, Fikret Ürgüp
- 22- Hayat Gerçeğe Perde / Binbir İnsan Masalları-V, Cem Mumcu
- 23- Aradım Yaz Dediniz, Feryal Tilmaç

ŞİİR

- 1- Ahkâm Vakti Töhumları, Yusuf Eradam
- 2- Enel Aşk, Yeldâ Karataş

ÖZEL DİZİ

- 1- Kahramanlar Kitabı, Kolektif Editörler: Cem Mumcu, Nida Nevra Savcıoğlu
- 2- Mazruf, Enis Batur
- 3- Bu Kalem Un(uvak), Enis Batur
- 4- Koşarak Geldim Çorabı Deldim, Komet
- 5- Hayat Kırıklığı, Cem Mumcu
- 6- The Stage in the Text, Özden Sözalan
- 7- Kendine Bakma Kitabı, Cem Mumcu

PSİKOLOJİ / PSİKİYATRİ

- 1- Majör Depresif Bozukluk Hastalarının Tedavileri İçin Uygulama Kılavuzu, Çev. Ayla Yazıcı
- 2- Şiir ve Psikiyatri Kavşağında, Yusuf Alper
- 3- Duygudurum Bozukluklarında Atipik Antipsikotik Kullanımı, Editör: Simavi Vahip
- 4- Öteki Peygamberler, Anthony Storr - Çev. Aslı Day
- 5- Biz - Romantik Aşkın Psikolojisi, Robert A. Johnson, Çev. İşlar Kür
- 6- Buradan Böyle / Hayatın Psikososyopolitiği, Erol Göka
- 7- İç Bahçe, Betül Yalçiner, Lütfü Hanoğlu
- 8- Psikiyatri ve Sinema, Krin O. Gabbard, Glen Gabbard, Çev. Yusuf Eradam, Hasan Satılmışoğlu

- 9- Psikiyatri Tarihi, Ali Babaoğlu
- 10- Yaşlılık ve Depresyon - Cem Mumcu, Çağrı Yazgan
- 11- Kadın ve Depresyon - Cem Mumcu, Suzan Saner, Peykan G. Gökalep
- 12- Az Rastlanır Psikiyatrik Sendromlar - David Enoch, Hadrian Ball, Çeviren: Banu Büyükkal
- 13- Nöroloji ve Psikiyatrinin Örtüşen Yüzleri, Betül Atabay Yalçiner, Lütfü Hanoğlu
- 14- Âşyan'daki Kâhin - Tevfik Fikret'in Melankolik Dünyası, Serol Teber
- 15- Aşk ve Kıskaçlık, Ayala Malach Pines - Çev. Canan Yonsel
- 16- Kozmik Kahkaha, Vamık D. Volkan, Çev. Banu Büyükkal
- 17- Cesur Yeni Beyin, Nancy C. Andreasen, Çev. Yıldırım B. Doğan
- 18- Atlarla Yaşayan Kadın, Vamık D. Volkan, Çev. Banu Büyükkal
- 19- "Bilimsel Bir Peri Masalı"- Sigmund Freud'un "Aile-ve Tarihsel Romanı", Serol Teber
- 20- Kusursuz Kadının Peşinde, Vamık D. Volkan, Çev. Banu Büyükkal
- 21- Şizofreni: Sesler, Yüzler, Öyküler, Editör: Haldun Soygür
- 22- Depresyon Atlası, Andrew Solomon, Çev. Berna Çapcıoğlu, Gülderen Dedeoğlu, Funda Tatar
- 23- Şizofreni Hastalığı Anlamak ve Onunla Yaşamayı Öğrenmek, Dr. Mustafa Yıldız
- 24- Kış Bakışı, Bir Ruh Hekiminin İç Bahçesi, Haldun Soygür
- 25- Canavar ve Kurbanı, Çocuk Ruhunu Anlamak, Türkay Demir
- 26- İnsan ve Semboller, C. G. Jung, Çev. Ali Nahit Babaoğlu
- 27- Aşk ve İrade, Rollo May, Çev. Yudit Namer
- 28- Kim Bu Çılgın Türkler?, Ali Nahit Babaoğlu
- 29- Dinamik Psikiyatri, Edwin R. Wallace, Çev. Hakan Atalay
- 30- İnsanın Anlam Arayışı, Viktor E. Frankl, Çev. Selçuk Budak
- 31- Uykusuz Çocuklar: Şizofreni Yazıları, Haldun Soygür
- 32- Obsesif Kompulsif Bozukluk ve Depresyon İlkbahar/1999, Cem Mumcu, Oğuz Karamustafalıoğlu
- 33- Obsesif Kompulsif Bozukluk ve Depresyon Yaz/1999, Cem Mumcu, Oğuz Karamustafalıoğlu
- 34- Obsesif Kompulsif Bozukluk ve Depresyon Kış/1999, Cem Mumcu, Oğuz Karamustafalıoğlu
- 35- MSS ve Bağışıklık Sistemi 01, E. Timuçin Oral
- 36- MSS ve Tiroid 02, Erhan Ata
- 37- MSS ve Kronik Yaygın Ağrılar 03, Arif Dönmez
- 38- Sesler, Yüzler, Öyküler Şizofreni Olgu Kitaplığı: 02, Haldun Soygür
- 39- Sesler, Yüzler, Öyküler Şizofreni Olgu Kitaplığı: 03
- 40- Depresyon ve Eşlik Eden Anksiyete, E. Timuçin Oral
- 41- Panik Bozukluğu, Şeref Özer
- 42- Edebiyatta Demans, Ali Babaoğlu, Cem Mumcu
- 43- Kişi Olmaya Dair, Carl R. Rogers, Çev. Selçuk Budak
- 44- Özgürlük ve Kader, Rollo May, Çev. Ali Babaoğlu

İLETİŞİM

- 1- Basın İlanı Böyle Yapılır, Jim Aitchison, Çev. Serkan Balak

MİZAH

- 1- Yamyamın Yemek Kitabı, Yusuf Eradam
- 2- Kafadanbacaklılar, Mehmet Ulusel
- 3- F, İzel Rozental
- 4- Geç, Kadir Doğruer
- 5- B, İzel Rozental

GEZİ

- 1- Dikkat! Buda, Izel Rozental
- 2- Fethiye'den Antalya'ya Likya Yolu, Barış Doğru

FELSEFE / DIN

- 1- Bir Sevdâ Yorumu Kitabı, Ahmet İnam
- 2- Hz. Muhammed'in Yolunda / Günümüz Dünyasında İslâmiyeti, Yeniden Düşünmek, Carl W. Ernst-, Çev. Cangüzel Güner Zülfikar

TARİH / İNCELEME

- 1- Medya Tarihi / Diderot'dan İnternete Frédéric Barbier, Catherine Bertho Lavenir Çev. Kerem Eksen
- 2- Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması, Samuel P. Huntington - Çev. Cem Soydemir, Mehmet Turhan
- 3- Labirentin Tarihi, Jacques Attali, Çev. Selçuk Kumbasar
- 4- Ütopya: Hayall Ahali Projesi, Akın Sevinç
- 5- Körü Körüne İnanç, Vamık D. Volkan - Çev. Dr. Özgür Karaçam
- 6- Türkiye'nin Çıplak Tarihi, Kolektif Editör: Cem Mumcu
- 7- Bakırköy Akıl Hastanesi'nin Gizli Tarihi, Editörler: Betül Yalçiner, Peykan Gökalep, Cem Mumcu
- 8- İtalya'da Rönesans Kültürü, Jacob Burckhardt, Çev. Bekir Sıtkı Baykal
- 9- Dante ve İslam, Miguel Asin Palacios, Çev. Güneş Ayas

EROTİK US

- 1- Kadınlar İçin Erotik Astroloji, Olivia - Çev. Işıl Küç
- 2- Yatağında Yalnız mısın? Eski Japon Ozanlarından Aşk ve Özlem Şiirleri - Çev. Celâl Üster
- 3- Kimsenin Konuşmadığı Dil, Eugene Mirabelli, Çev. Ahu Antmen
- 4- Çifte Alev / Aşk ve Erotizm, Octavio Paz - Çev. Tomris Uyar
- 5- Ezgiler Ezgisi 'Neşideler Neşidesi' - Çev. Samih Rifat
- 6- Bahar Noktası, William Shakespeare - Can Yücel
- 7- Sevdâ Lûgati, Mehmed Celâl - Günümüz Diline Aktaran: Sevgül Sönmez
- 8- Samuraylar Arasında Aşk, Ihara Saikaku, Çev. Fatih Özgüven
- 9- Lulu, Almudena Grandes, Çev. Nejat Bayramoğlu
- 10- Erotik Astroloji Kadınlar İçin, Erkekler Hakkında, Olivia, Çev. Işıl Küç

ANI

- 1- Şanslı Adam, Michael J. Fox - Çev. Oytun Süngü
- 2- Bostancı Masalları, K. Özcan Davaz
- 3- Paşama Mektuplar, Ayşe Nil

... ŞEYSİ

- 1- Terapi Şeysi, Cem Mumcu, Yıldırım B. Doğan, Desenler: Mehmet Ulusel
- 2- Hukuk Şeysi, Kadir Şinas

ÇOCUK

- 1- Filminin Hikâyesi 1, Kolektif
- 2- Filminin Hikâyesi 2, Kolektif
- 3- Noel Baba'dan Mektuplar, J.R.R. Tolkien, Çev. Leyla Roksan Çağlar

YAYINLANAN KİTAPLAR:

SAĞLIK / YAŞAM / KİŞİSEL GELİŞİM

- 1- Fark Etmeden Diyet, Selahattin Dönmez
- 2- 'Fark Etmeden Diyet'le Yeni Bir Hayat, Selahattin Dönmez
- 3- Feng Shui-Pusula İçinizde, Esra Koyuncu
- 4- 'Fark Etmeden Diyet'le Kalıcı Kilo Verme, Selahattin Dönmez
- 5- İmdatlı Bir Adamla/Çocukla Yaşıyorum, Betty McLellan, Çev. Oytun Süngü
- 6- ABCD / ABD'de Eğitimin ABC'si, Ayşe Kora
- 7- Kokoloji 1, Isamu Saito, Tadahiko Nagao, Çev. İpek Djafer
- 8- Kokoloji 2, Isamu Saito, Tadahiko Nagao, Çev. İdle Sevinç İpekçi
- 9- Melekler Okulu, Antero Alli, Çev. Deniz Duruiz
- 10- A'dan Z'ye Kişiliğiniz, Dr. Allen R. Miller, Susan Shelly, Çev. Sıla Alayunt
- 11- Anne Baba ve Çocuk Arasında, Dr. Haim Gnot, Çev. Arzu Tüfekçi
- 12- Çekim Yasasını Yaşamanın Anahtarı, Jack Cankfield, Çev. Arzu Tüfekçi
- 13- Kim Olmak İstiyorsunuz?, Maria Shriver, Çev. Kenan Şahin
- 14- Mücadele Eden Herkes İçin Strateji, Hakan Senbir
- 15- Muhteşem Seks, Sari Locker, Çev. Gül Bostancı
- 16- Mucizesiz Zayıflama, Selahattin Dönmez
- 17- 15:21 Yöneticinin Beslenme Çantası, Tanyer Sönmezer
- 18- Yöneticinin Sırt Çantası, Tanyer Sönmezer

POPÜLER KÜLTÜR

- 1- Z "Son İnsan" mı?, Hakan Senbir
- 2- Poplisans, B. Volkan Yücel
- 3- Bir!, Kemal Tümerkan
- 4- Sana Bişey Olmasın, Ayşe Özyılmazel

EDEBİYAT

ROMAN

- 1- Güllerim Açtı Seni Görünce, Hande Özcan
- 2- Evden Uzakta, Cathie Dunsford, Çev. Taşkın Ermişoğlu
- 3- Aşk Bir Varmış Bir Yokmuş, Tom Perrotta, Çev. Duygu Akın
- 4- Beni Kalbimden Vuranlar Var Ya, Reşat Çalışlar
- 5- Kırmızı Fener Sokağı, Mehmet Ünver
- 6- Konuşmayan Tavuskuşu Camio, Berrak Yurdakul
- 7- Saatçi Bayırı, Ayça Şen
- 8- Gece Gelinli, Erkut Deral
- 9- Aşka Şeytan Karışır, Hande Altaylı
- 10- Hayta, Ergin Atlıhan, Çev. Nejat Bayramoğlu
- 11- Kentlerin Krâliçesi, Hakan Senbir
- 12- Rolkesen, Millenia Black, Çev. Perran Fügen Özülkü, Deniz Pehlivaner
- 13- Türk Diplomatın Kızı, Deniz Goran, Çev. Burcu Küheylan Uyurkulak
- 14- Bir Yazarın Romanı, Mert Özmen
- 15- Kemal'e Eren Kadınlar, Melike İlgin
- 16- Her Şeyin Bittiği Yerden, Sami Dündar

ÖYKÜ

- 1- Pornovida, Zafer İlbars
- 2- Aşk Yüzünden, Evren Yiğit
- 3- Hayat Bu İşte, Suzan Mumcu

ÖZEL DİZİ

- 1- Sallama Klasikler, Greg Nagan, Çev. M. Onur Duman

DİZÜSTÜ EDEBİYAT

- 1- Küçük Aptalın Büyük Dünyası (Pucca Günlük), Pucca
- 2- Piç Güveysinden Hallice, samihazinses
- 3- Bizim de Renkli Televizyonumuz Vardı, Onur Gökşen
- 4- Sorun Bende Değil Sende, pinkfreud
- 5- Bayılmışım... Kendime geldiğimde 40 yaşındaydım, Şebnem Aybar

EROTİK US

- 1- Yatmadan Önce 100 Fırça Darbesi, Melissa P.
- 2- Yusufçuk Gece Gelir, Melissa P.
- 3- Penisin Katı Gerçekleri, Alexandra Parsons, Çev. Ulaş Erkal
- 4- 7 Gece, Alina Reyes, Çev. Buket Yılmaz
- 5- Haram, Selva Nuaymi, Çev. Nehir Su
- 6- Mutluluk, Denis Robert, Çev. Mehmet Demirtaş
- 7- Düş Sandığım, Derleme, Editör: Yasemin Candemir
- 8- P(enis) Roman, Enis Roman

ANI

- 1- Yarım Asırlık Asker, Orgeneral (E) M. Hikmet Bayar
- 2- Kırk Yılın Penceresi, Suzan Mumcu

YARATMA SAVAŞI

STEVEN PRESSFIELD®

"SENDE NE VARSA, HAYATA ONU VER"

İlham perisinin size hiç uğramışlığı var mı?

Uğrama ihtimali var mı?

Peki olur da bir gün gelirse; eviniz, zihniniz, bedeniniz, kısacası siz hazır mısınız?

"Yaratma Savaşı", olduğu yerde duran, erteleyen, hayal edip de harekete geçmeyen, güvensiz ve üşengeç olan herkes için. Bu durgun ve tembelen ruh hali sizi giderek hayallerinizden uzaklaştırmadan, **direncin ne olduğunu öğrenin.**

Bu kitapla birlikte, kafanızın içinde volta atan cümleler, hatta havada asılı kalanlar varsa, bilgi aldığının farkına bile varmadan, hepsinin dizginlenip bir bir yerine oturduğunu hissedeceksiniz. Aldığınız bilgileri evirip çevirip, hayatınız boyunca kullanabilirsiniz.

Kendinizi aşmanın değil kendinizi olduğu gibi ortaya koyabilmenin yolunu öğrenin. Yaratma Savaşı, bu özelliği nedeniyle, basıldığı 2003 yılından beri, **bestseller** listelerindeki yerini koruyor, okuyucusu bitmiyor. Hem profesyonel hem popüler psikoloji çevrelerinde tavsiye edilmeye devam ediyor.

Steven Pressfield, Amerika'nın en çok okunan savaş romanlarının yazarı. Bir yazar olarak; ilham perisinin, yaratma isteğinin ve başarı hayallerinin önündeki tek engelin **"direncin"** olduğunu biliyor. Hayatını dirence teslim etmiş insanların önündeki perdeyi kaldırmak adına, elinizdeki bu kitabı kaleme alıyor. **Yaratma Savaşı**, yaratıcılığın doğasını, harekete geçmenin dirençle savaşını; mitolojiden, popüler kültüre, günlük hayatımızdan, en büyük hayallerimize kadar geniş bir alanda inceliyor.

"Yaratıcı" bir kişiliğin -ister yazar, ister ressam, ister mühendis olsun- başarıya ve mutluluğa giden yolunun haritasını çıkarıyor, cesaret veriyor.

Steven Pressfield
(1943 - *)

Tarihi savaşlar ve liderler üzerine yazdığı başarılı romanlarıyla tanınan Pressfield, senaristliğini yaptığı savaş filmleriyle de tanınır. Uzmanlık alanı kurgu romanlar olmasına rağmen, en çok okunan kitabı, **Yaratma Savaşı**'dır.

Bu kitapla birlikte, hiç ummadığı bir şekilde başarıyı yakalamış ve okuyucularına cesaret verip yollarını çizmelerine yardımcı olmuştur.

Diğer eserleri:
Gates of Fire, Tides of War, Last of the Amazons, The Legend of Bagger Vance

psikoloji - 34

ISBN 978-605-4054-55-8

okuyan